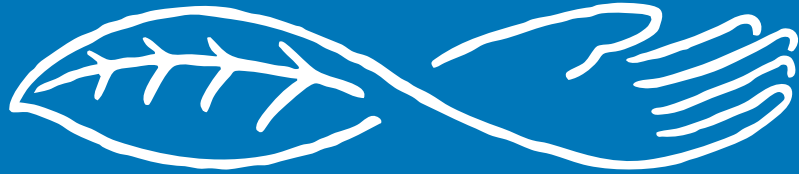

ERI မှတရားဥပဒေအာဏာနှင့်လူသားတို့၏အာဏာကိုပေါင်းစဉ်းကာ
 လူအခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို
 ကာကွယ်နေခြင်းဖြစ်သည်။

EARTHRIGHTS INTERNATIONAL

EARTHRIGHTS INTERNATIONAL

စွမ်းအင်အတွက်လူသားတွေရဲ့ပေးဆပ်မှု

စွမ်းအင်အတွက်လူသားတွေရဲ့ပေးဆပ်မှု

မြန်မာပြည်တွင်း စစ်အစိုးရ၏အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် စစ်တပ်များ၏ဖိနှိပ်မှုအား ကူညီပေးပြီးလူ့
 အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအပေါ် Chevron မှမိမိအကျိုးစီးပွားများကို ဆက်လက် ရှာဖွေခြင်း

U.S. Office
 1612 K St. NW Suite 401
 Washington, DC 20006
 Tel: 202-466-5188
 Fax: 202-466-5189
 infousa@earthrights.org

Southeast Asia Office
 P.O. Box 123
 Chiang Mai University
 Chiang Mai, 50202 Thailand
 Tel: 66-81-531-1256
 infoasia@earthrights.org

WWW.EARTHRIGHTS.ORG

စွမ်းအင်အတွက်ဂူသားတွေရဲ့ပေးဆပ်မှု

မြန်မာပြည်တွင်း စစ်အစိုးရ၏အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် စစ်တပ်များ၏ဖိနှိပ်မှုအား ကူညီပေးပြီးလျှင် အခွင့် အရေး ချိုးဖောက်မှုများအပေါ် Chevron မှမိမိအကျိုးစီးပွားများကို ဆက်လက် ရှာဖွေခြင်း

EARTHRIGHTS INTERNATIONAL

Cover photo: Refugees fleeing oppression in Burma. © EarthRights International, April 2008.

မာတိကာ

မိတ်ဆက် -----	၉
အစီရင်ခံစာအကျဉ်းချုပ်နှင့် အကြံပြုတိုက်တွန်းချက်များ -----	၁၃
၁။ Unocal ခြေရာအား ဝင်ရောက်ဆက်ခံခြင်း -----	၂၁
Chevron မှ ရတနာစီမံကိန်းလုပ်ငန်းတွင် ဖိနှိပ်အုပ်စိုးနေသည့်စစ်အစိုးရနှင့် တွဲဖက်လုပ်ကိုင်ခြင်း	
၂။ ဖိနှိပ်မှုအားထောက်ပံ့ခြင်း -----	၂၇
ရတနာစီမံကိန်းသည် စစ်အာဏာရှင်အား ကူညီထောက်ပံ့မှုပေးနေဆဲဖြစ်ပါသည်။	
၃။ မသိမျက်ကွယ်ပြုခြင်း -----	၃၃
ရတနာစီမံကိန်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေသည့်ချိုးဖောက်မှုများအား Chevron မှသိရှိမှု	
၄။ အဆက်မပြတ်ဘဲဖြစ်ပွားနေသည့် ချိုးဖောက်မှုများ -----	၃၇
များမကြာမှီနှစ်များအတွင်း၌ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည့် အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုများနှင့် အခြားသောချိုးဖောက်မှုများ	
၅။ ပြုံးရွှင်မှုမရှိသောမျက်နှာ -----	၅၃
ဒေသတွင်းလူနေမှုအခြေအနေ	
၆။ ဘာမှမလုပ်ဘဲနေခြင်း -----	၆၃
၂၀၀၇ ခုနှစ် ဆန္ဒပြပွဲအားနှိမ်နှင်းမှုများတွင် Chevron မှ တိတ်ဆိတ်စွာနေခဲ့သည်။	
၇။ အပြစ်မှပြေးမလွတ်နိုင်ပါ -----	၆၇
Unocal နှင့်ကြေအေးမှုပြီးစီးခဲ့သော်လည်း ဥပဒေအရတာဝန်ရှိသည့်အရာများကို Chevron မှဆက်လက်တာဝန်ခံရမည်ဖြစ်သည်။	
နောက်ဆက်တွဲများ အပိုင်း (က)။ -----	၇၁
။ နောက်ထပ်ရတနာတစ်ခု။ ရွှေသဘာဝဓါတ်ငွေ့စီမံကိန်း	
နောက်ဆက်တွဲများ အပိုင်း (ခ)။ -----	၇၃
။ တရုတ်မှ မြန်မာပြည်အားဝါးမျိုမှု	

သုတေသနနှင့်မှတ်တမ်းအဖွဲ့

ERI မြန်မာပြည်တွင်းစီမံကိန်းများအတွက် အကောင်အထည်ဖော်လှုပ်ရှားသူများ

- နိုင်ထူး
- ချန်မောင်
- မာကို ဆန်ပုံစံ
- မတ်သ်ယူး စမစ်
- ခွန်ကောဝိန်

အကြောင်း

Earthrights International (ERI) လူ့အခွင့်အရေးနှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကိုကာကွယ်ရန် (၄င်းအား earth rights ဟု ကျွန်ုပ်တို့အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုပါသည်) သည် ဥပဒေ၏အာဏာနှင့် လူထု၏ အာဏာကို ပေါင်းစပ်ထားသည့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ အဓိကလုပ်ဆောင်နေသည်မှာ သတင်းအချက်အလက်ရှာဖွေခြင်း၊ earthrights ကျူးလွန်ချိုးဖောက်သူများအား တရားစွဲဆိုခြင်းများ၊ ဒေသခေါင်းဆောင်များနှင့် အခြေခံလူထုများအား သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ရေး လုပ်ငန်းများအားဖြစ်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ နည်းဗျူဟာများကို အသုံးပြုပြီး ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့အစည်းမှာ earthrights ချိုးဖောက်မှု များအား ရပ်တန့်စေရန်၊ မှန်ကန်သောလူထုအတွက် မှန်ကန်သော အခြေအနေကို ထောက်ပံ့ ပေးရန်နှင့် ကျွန်ုပ်တို့လှုပ်ရှားနေသောဒေသများတွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှုများကို ရပ်တန့်စေရန်နှင့် ဆက်လက်မဖြစ်ပေါ်စေရန်လုပ် ဆောင်နေသည်။

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ဤအစီရင်ခံစာဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ဝိုင်းဝန်းကူညီပေးခဲ့ကြသည့် မြန်မာပြည်စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားနေကြ သော တသီးပုဂ္ဂလများနှင့် အထူးသဖြင့် General Service Foundation, the Park Foundation, Foundation of Open Society Institute, Scott McDonal, Henry Clark နှင့် Kitty Tillery စသည့်အဖွဲ့အစည်းများအား ERI မှ အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ဤအစီရင်ခံစာအား တည်းဖြတ်ပြင်ဆင်ရာတွင် အကူအညီပေးခဲ့သော Katie Redford, Rick Herz, Maggie Schuppert, Paul Donowitz, Anisha Gade, and Sean Turnell တို့အပါအဝင် ERI အပေါ်ကူညီနည်းပြလမ်းညွှန်ပေးသည့် ERI ၏ အကြံပေးဘုတ်ဒါရိုက်တာများကိုလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။

ကမ္ဘာ့အရပ်ရပ်တွင်ရှိသည့် လူထုအခြေပြုလူမှုအဖွဲ့အစည်းများ အထူးသဖြင့်ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းလူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အတွက် လှုပ်ရှားနေကြသော လူထုအခြေပြုလူမှုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမပါဘဲ ဤအစီရင်ခံစာအား ထုတ်ဝေနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။ ဤအစီရင်ခံစာ အတွင်း ဖော်ပြခြင်းမရှိ သည့် မိမိတို့ကိုအစဉ် အား ပေးကူညီနေသည့် အခြားသော အဖွဲ့များ ကိုလည်း အထူးဂုဏ်ယူအသိအမှတ်ပြုပါသည်။

ပြိုင်အရေးကြီးသည်မှာ နှိုက်စက်ညှင်းပန်းမှုကို တွေ့ကြုံခံစားရသည့် မိမိတို့အတွေ့အကြုံများကို ဤအစီရင်ခံစာတွင် မှတ်တမ်းတင်ခံခဲ့ရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို အသိအမှတ်ပြုမှတ်တမ်းတင်ပြီး၊ တပြိုင်နက်တွင် ဖိနှိုက်ညှင်းပန်းမှုများကို အစဉ်

အဆက်ဆက် ကျင့်တွန်းလှန်သည့် မြန်မာပြည် သူများ၏စိတ်ဓာတ်ကိုလည်း မိမိတို့အတွက် များစွာခွန်အားဖြစ် စေပါသည်။ သဘာဝဓာတ် ငွေပိုက်လိုင်းဒေသတွင်းမှ နေထိုင်သည့်ဒေသ များအား မိမိတို့အတွက် ဆုလာဒ်တစ်စုံ တရာ သို့မဟုတ် ငွေကြေးများမရယူပဲ အမှန်တရားကို ဖော်ထုတ်လိုသည့်စိတ်ဓာတ်ဖြင့် မိမိတို့တွေ့ကြုံခံ ရစားခဲ့ရသည့် ဖြစ်ရပ်မှန်များ အတွေ့အကြုံ များ ကိုတွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများပြုလုပ် သည့်အခါ တွင် ပူးပေါင်းပါဝင်၍ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့ကြ သည်။ ၎င်းတို့၏အမည်များကို အသက်လုံခြုံရေး အတွက်ကြောင်း ဤအစီရင်ခံစာတွင် ဖော်ပြခြင်း မရှိသော်လည်း နောင်ကာလတွင် မြန်မာပြည်တွင်း လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား လေးစားလိုက်နာသည့်နိုင်ငံ အဖြစ်သို့ ကြိုးစား ဆောင်ရွက်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်များအနက် ၎င်းတို့ပါဝင် ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်သွားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

နည်းလမ်း

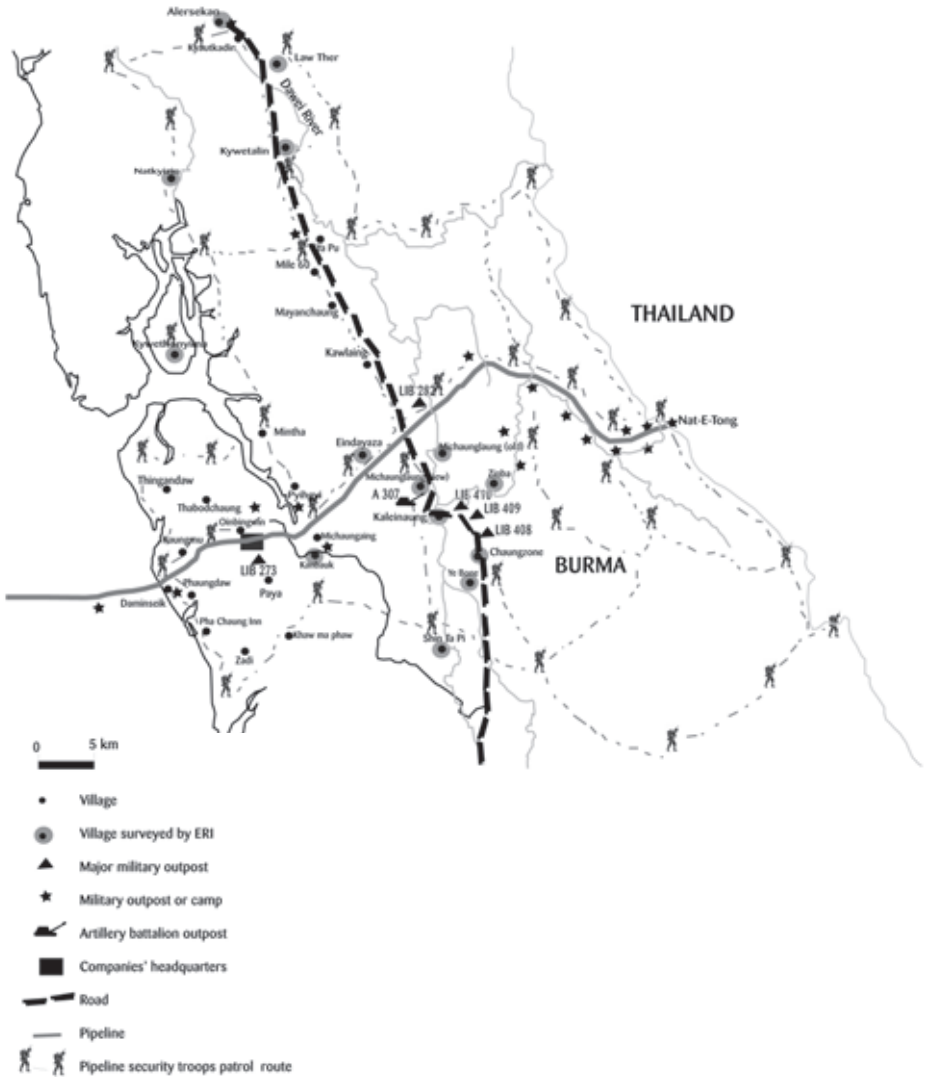
EarthRights International Testimony မှ ၁၉၉၄ ခုနှစ် ကတည်းက ရတနာခါတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းလုပ်ငန်း နှင့်ဆက်စပ်သည့် လူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှုများအပါအဝင်၊ မြန်မာပြည် တွင်းနှင့် ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်ရှိ မျက်မြင် သက်သေများနှင့် ကိုယ်တွေ့ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသောသူ များ၏ ဖြေဆိုပြောပြချက်များအား စတင်၍ ကွင်းဆင်း စုဆောင်းခဲ့ပါသည်။ ဤအစီရင်ခံ စာသည် ERI မှ မြန်မာပြည်တွင်းနှင့် ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်တလျောက်၌ ၂၀၀၃- ၂၀၀၈ ခုနှစ် အတွင်း ဖြစ်ပွားသည့်သတင်းအချက် အလက်များကို ကွင်းဆင်းမှတ်တမ်းကောက်ယူ ခဲ့သော အချက်အလက်များနှင့် အွန်လိုင်း အင်တာနက် စာမျက်နှာများတွင် ရှာဖွေ ကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ ဒေသခံရွာသားများ၊

ခါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဒေသမှ မကြာမီတွင် ထွက်ပြေးရောက်ရှိလာသည့် ဒုက္ခသည်များနှင့် စစ်တပ်မှထွက်ပြေးလွတ်မြောက်လာသည့် စစ်ပြေးများ နှင့်လည်း တွေ့ဆုံမေးမြန်း ခဲ့ပါသည်။ ဤမှတ်တမ်း ကောက်ယူ စုဆောင်းမှုတွင် စနစ်တကျ တွေ့ဆုံ မေးမြန်းထားသော တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် (အင်တာဗျူး) ပေါင်း ၆၀ နှင့် အခြား ဆက်စပ်သည့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက် များ ကိုလည်း သတင်း အချက်အလက်များ ပိုမိုခိုင်မာမှုရှိရန် အထောက်အကူပြုအနေဖြင့် ပါဝင်ထည့်သွင်း ထားပါသည်။ ဤထွက်ဆို ချက်များသည် ပိုက်လိုင်းကျေးရွာဟု ရတနာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ရေးအဖွဲ့မှ အသိအမှတ် ပြုထားသော ရွာပေါင်း ၂၅ ရွာအနက် မိချောင်းလောင်းရွာ၊ ဇင်ဘာရွာ၊ အိန္ဒိရာဇာရွာ၊ ကန်ဘောက်ရွာနှင့်ကလိန်ဇေ အောင် ရွာစသည့် ရွာ ၅ ရွာအပါအဝင် ရတနာခါတ် ငွေ့ပိုက်လိုင်းဒေသရှိ ကျေးရွာပေါင်း ၁၄ ရွာမှ ပါဝင်တင်ပြထား သည်။ ERI ၏ သတင်းအချက် အလက်မှတ်တမ်းကောက်ယူမှုသည် ပိုက်လိုင်း ကျေးရွာများဟု သတ်မှတ်ခံထားရသော ကျေးရွာ ၂၅ ရွာတစ်ဝိုက်တွင် ပိုက်လိုင်းလုံခြုံလုံ ရေးတပ်ဖွဲ့များ ချိုးဖောက်ကျူးလွန်သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို တင်ပြထား ပါသည်။ ထို့အပြင် ဤအစီရင်ခံစာကို ပိုက် လိုင်းလုံခြုံရေးတာဝန်ယူထားသော တပ်ဖွဲ့များမှ ချိုးဖောက် ကျူးလွန်သော လူ့အခွင့်အရေးချိုး ဖောက်မှုများကို ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းအနီးတဝိုက်ရှိ လောက်သိုင်းရွာ၊ ကော့လိုင်ရွာ၊ မရမ်းချောင်းရွာ၊ ရားပူရွာ၊ အလယ်စခန်းရွာ၊ ချောင်းဆုံရွာ၊ ရှင်တဖီရွာ၊ နတ်ကြီးစင်ရွာနှင့် ကျွဲတလင်းရွာ စသည့် အခြားသောကျေးရွာ ၉ ရွာမှ ဒေသခံ များနှင့် မကြာမီတွင် ၎င်းရွာမှ ထွက်ပြေး

ရောက်ရှိလာ သော ဒုက္ခသည်များကို တွေ့ဆုံ
မေးမြန်းမှုများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ထို့အပြင် ဤအစီရင်ခံစာသည် ယခင်ကထုတ်
ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်သည့် အစီရင်ခံစာများဖြစ်သည့်
Total Denial (၁၉၉၁), Total Denial Continues
(ပထမအကြိမ်ပြန်လည်ထုတ်ဝေခြင်း (၂၀၀၀)
နှင့် ဒုတိယအကြိမ်ပြန်လည် ထုတ်ဝေခြင်း
(၂၀၀၃) နှင့် **More of the Same (supplement
report- ၂၀၀၁)** စသည့် အစီရင်ခံစာများ
အတိုင်း ERI ၏ ရတနာပိုက်လိုင်းဒေသအတွင်း
လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအပေါ်
မှတ်တမ်းတင်စုဆောင်းရာ၌ သက်တမ်း ၁၄
နှစ်ကြာရှိ အတွေ့အကြုံကိုပါ မှီငြမ်းရေးသား
ထားပါသည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ဤအစီရင်ခံ
စာသည် ERI မှရတနာသဘာဝ ဓာတ်ငွေ့
ပိုက်လိုင်းဒေသတွင် ဖြစ်ပွားသည့် လူ့အခွင့်
အရေးချိုးဖောက်မှုများ အပေါ် ပါဝင်ပတ်
သက်သည့် ကုမ္ပဏီများအား အမေရိကန်
နိုင်ငံတရားရုံးတွင် ၂၀၀၄ ခုနှစ်တစ်လျှောက်လုံး
တရားစွဲဆိုခဲ့သော (Doe.v. Unocal) အမှု၏
တရားဝင်မှတ်တမ်းများကိုလည်းကောက်နှုတ်မှီငြမ်း
ကိုးကားထားပါသည်။

ပိုက်လိုင်းမြေပုံ

မိတ်ဆက်

၂၀၀၇ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၈ ရက်တွင် Chevron Corporation မှ ၎င်းတို့၏ “လူသားစွမ်းအင်” အမည်ရှိ ကြော်ငြာအစီအစဉ်အသစ်၌ “လူသားစွမ်းအင်” သည် လျင်မြန်စွာတိုးတက်ပြောင်းလဲနေသော ကမ္ဘာကြီးကို စွမ်း အင်များဖြန့်ဝေပံ့ပိုးပေးနေသည့်အပေါ် အားရ ကျေနပ်မှုများ ဖြစ်စေခဲ့ကြောင်း လူသိရှင်ကြားတွင် ထုတ်ဖော်ပြော ဆိုခဲ့သည်။^၁ Chevron Corporation ဤကဲ့သို့မပြောခင် နှစ်ရက်အလို၌ မြန်မာနိုင်ငံစစ်အစိုးရမှ နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး ထောင်ပေါင်းချီ၍ ငြိမ်းချမ်းစွာ လမ်းလျှောက် ဆန္ဒပြသည့် ရဟန်းတော်များနှင့် ပြည်သူလူထု များအား ရက်စက်စွာပစ်သတ်ခြင်း၊ ရိုက်နှက် ဖမ်းဆီးခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့သည်။ Chevron သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း အကြီးဆုံး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ပြုလုပ်သည့် ကုမ္ပဏီဖြစ်ပြီး စစ်အစိုးရနှင့် တိုက်ရိုက်ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ရဟန်းသံဃာနှင့် ပြည်သူလူထုကို သတ်ဖြတ် ညှင်းဆဲသည့် စစ်အစိုးရ၏ လုပ်ရပ်အပေါ် မည်သည့် သဘောထားမှ မပေးသည်မက ယခုချိန်ထိ ယင်းအကြမ်းဖက်မှုကို ပြစ်တင်ရှုတ်ချမှု တစုံတရာမျှ မပြုလုပ်ပေးပေ။

Chevron သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မိမိ၏ သမိုင်းကိုရေးနေသည့်အတွက်ကြောင့် ဤကဲ့သို့ တိတ်ဆိတ်စွာနေ နေသည့်အပေါ် အံ့အားသင့် စရာမဟုတ်ပေ။ ဤအစီရင်ခံစာသည် Chevron

မှ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း အကြီးဆုံး သဘာဝဓါတ်ငွေ့စီမံကိန်းဖြစ်သည့် ရတနာစီမံကိန်းတွင် ဝင်ရောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ နေမှုမှ တဆင့် လူ့အခွင့်ချိုး ဖောက်မှု များ ပါဝင်ပတ်သက်နေသည်ကို ရှင်းလင်းဖော်ပြထားသည်။ ရတနာသဘာဝ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းနှင့် ဆက်စပ်သည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများမှာ ၁၉၉၁ ခုနှစ် စီမံကိန်းကို မူလလုပ်ကိုင်သည့် ကုမ္ပဏီများမှ စာချုပ်ချုပ်ဆို ဆွေးနွေးမှု စတင် ပြုစဉ်ကတည်းက ဖြစ်ပွားနေပြီး ဖြစ်သည်။^၂ EarthRights International (ERI) သည် ၁၉၉၄ ခုနှစ် ကတည်းက သဘာဝဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဒေသတွင် လျှို့ဝှက်စွာသွားရောက်၍ ဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းနှင့် ဆက်သွယ်ပြီး ဖြစ်ပေါ်နေသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု မျက်မြင်သက်သေများ၊ ရာနှင့်ချီပြီး အချိုးဖောက်ခံရသူများအားတွေ့ဆုံ မေးမြန်းမှုများပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ရတနာဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဒေသ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေများကို မှတ်တမ်းတင် စုဆောင်းမှု စတင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ စနစ်တကျပြုလုပ်ထားသည့် ရှာဖွေဖော်ထုတ်ချက်များ အပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ERI မှ အစီရင်ခံစာ သုံးခုကို ဖြန့် ခေခဲ့ပြီးဖြစ်ပြီး၊ စီးပွားရေးပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သော ကုမ္ပဏီများမှ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူများအပေါ် ခေါင်းပုံဖြတ်သည့် လုပ်ငန်းနှင့် တိုက်ရိုက်ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအပေါ် အမေရိကန်နိုင်ငံ တရား

ရုံးတွင် တရားစွဲဆိုမှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ မျက်မြင်သက် သေများဖြင့် စနစ်တကျ အသေးစိတ်စိစစ်၍ အစီရင်ခံစာထုတ်ဝေခြင်းနှင့် ဥပဒေလုပ်ငန်းများ ဖြင့်စီစဉ်ဆောင်ရွက် ခဲ့သော်လည်း၊ ဘု နှစ်ကြာပြီး နောက် ပိုက်လိုင်း စီမံကိန်းနှင့် ဆက်နွယ်နေ သောချိုးဖောက်မှု များမှာ ယနေ့ထိတိုင် ဆက်လက်ဖြစ် ပွားနေဆဲဖြစ်သည်။

လွန်ခဲ့သော ၅ နှစ်ကတည်းက ERI မှ စနစ်တကျ တွေ့ဆုံမေးမြန်းထားသော ဓါတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်း တစ်လျှောက်မှ ဒေသခံများနှင့် ဒုက္ခသည်များ (၆၀) နှင့် အခြားခိုင်မာသောမှတ် တမ်းများအရ မြန်မာပြည်သူများအတွက် “လူသားစွမ်းအင်” ဆိုသည်မှာ လူသားခေါင် ပုံဖြတ်ခြင်းပင်ဖြစ် သည်ဟု ဆိုကြသည်။ Chevron နှင့် ၎င်း၏ စီးပွားရေးပေါင်းဆောင်ရွက် ရေးကုမ္ပဏီများသည် ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေး အတွက် မြန်မာစစ်တပ်အပေါ် ဆက်လက်မှီခို အားထားပြီး၊ ၎င်းလုံခြုံရေး တပ်ဖွဲ့များမှ လုံခြုံရေးအတွက်လှုပ်ရှားသည့် အခါတွင် ထောင် ပေါင်းများစွာသော ဒေသခံ ရွာသူ ရွာသားများကို အတင်းအဓမ္မလုပ် အား ပေးစေခိုင်းမှုများ နှိုက်စက်ညှဉ်းပန်းမှုများ၊ မုဒိန်းမှုများ၊ သတ်ဖြတ်မှု များနှင့် အခြားဆိုးရွား ပျင်းထန်သည့် ချိုးပေါက်မှုများအား ကျူးလွန် ခဲ့သည်။ Chevron သည် ရတနာခါတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်း စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေမှုကြောင့် လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များမှ ကျူးလွန်သောလူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက် မှုများအတွက် အမေရိကန်နိုင်ငံ တရားရုံးတွင် တာဝန်ရှိကြောင်း ငြင်းပယ်ရရှိနိုင် မည် မဟုတ်ပေ။

ရတနာစီမံကိန်းသည် စနစ်တကျလူ့အခွင့် အရေး ချိုးဖောက်မှုများနှင့် ရက်စက်ကြမ်း ကြုတ်သော ညှဉ်းပန်းဖိနှိပ်မှုများ ဖြင့် လူသိများ

သော မြန်မာစစ်အာဏာရှင်အတွက် အကြီး မားဆုံးသော ဝင်ငွေအရင်းအမြစ်ဖြစ်သည်။ Chevron အပါအဝင် Total နှင့် ထိုင်းကုမ္ပဏီ ဖြစ်သော PTTEP တို့ ဦးစီးလုပ်ကိုင်သော ထိုစီမံကိန်းမှာ ရေနံကုမ္ပဏီကြီးများမှ ၎င်းတို့၏ ဒေသတွင်း လူမှုစီးပွားရေးအစီ အစဉ်များကို ချမှတ်ပြောဆိုခဲ့ သော်လည်းပဲ မြန်မာနိုင်ငံ ၏စီးပွားရေးအတွက် အနည်းအ ကျဉ်းသာ အကျိုးဖြစ်စေမည်မက ရတနာပိုက် လိုင်းကြောင့် ထိခိုက်ခံရသော ဒေသခံပြည်သူ လူထုများ အတွက်လည်း အနည်းငယ်သာ ကူညီပေးနိုင် ခဲ့သည်။ ထိုအစီ အစဉ်မှာ ရည်ရွယ်ထားသလို ဖြစ်မလာပဲ၊ ပိုက်လိုင်း ဒေသအတွင်းရှိ ဒေသခံလူထုများ ၏ဘဝမှာထိပ်လှန့်ကြောက်ရွံ့ စရာအခြေအနေဖြစ်ပြီး ဘဝလုံခြုံမှုအတွက်နှင့် ဘဝအတည် အကျ မရှိသော ထိုင်းမြန်မာ နယ်စပ်သို့ ဆက်လက်ထွက်ပြေးနေကြရသည်။

Chevron ကုမ္ပဏီ၏ ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဝင်ငွေမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၈ ဒသမ ၇ ဘီလီယံရှိခဲ့ပြီး^၁ ယင်းဝင်ငွေ ပမာဏမှာ ယနေ့ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံပေါင်း အနည်းဆုံး ၉၈ နိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံဝင်ငွေ (ဂျီဒီပီ) ထက်များပြားပြီး^၂ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၀၆ ခုနှစ် နိုင်ငံဝင်ငွေအားလုံးထက် နှစ်ဆကျော်များ ပြားပေသည်။^၃ မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားနှင့် ဓါတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းနေရာတိုက်မှ ပြည်သူများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအား တိုးတက်ကောင်း မွန်လာစေရန်နှင့်၊ လူ့အခွင့်အရေးအားလေး စားလိုက်နာမှုရှိစေရန် မြှင့်တင်ကာကွယ်ခြင်း သည် ကုမ္ပဏီများအတွက် အလွန်တရားမှ အရေးပါသောအလုပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤအစီ ရင်ခံစာသည် ကုမ္ပဏီများမှ လူ့အခွင့်အရေး များလေးစားလိုက်နာ အောင်ပြုလုပ်ရန် ပျက်ကွက်နေမှု၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များတွင် ဆက်လက်ပါဝင်ပတ်သက်နေမှုနှင့်

ကြီးမားသောဥပဒေရေးရာ တာဝန်ရှိမှုများအား မှတ်တမ်းတင်ရေးသားထားခြင်းဖြစ်သည်။ မိမိ၏ဆက်လက်ပါဝင် ပတ်သက်နေမှုများ အပေါ် Chevron အနေဖြင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများမှ အကျိုးအမြတ်ထုတ်ခြင်းထက်၊ လူ့အခွင့်အရေးအား ကာကွယ်ရန်၊ အကျင့်စာရိတ္တပိုင်းနှင့် ဥပဒေအရပါ လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် မိမိ၏စီမံကိန်းဒေသတွင် ရုန်းကန်နေကြရသောပြည်သူလူထုများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းအား တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးရန် ဤအစီရင်ခံစာမှ အဓိကတိုက်တွန်းလိုပါသည်။

အစီရင်ခံစာအကျဉ်းချုပ်နှင့် အကြံပြုထုတ်ဖော်ချက်များ

ဤအစီရင်ခံစာသည် မြန်မာစစ်အာဏာရှင်ကို ငွေရေးကြေးရေးအရ ဆက်လက်ထောက်ပံ့နေသည့် Chevron ၏ အခန်းကဏ္ဍနှင့် ရတနာသဘာဝဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းတည်ဆောက်ရေးစီမံကိန်းမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများအပေါ် အမြတ်ထုတ်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်ပြုစုထားပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာသည် လွန်ခဲ့သော ၅ နှစ် ခန့်မှစ၍ ရတနာသဘာဝဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းဒေသတွင်း အထိခိုက်ခံရသည့် ဒေသခံများအပေါ် စနစ်တကျ ပြုလုပ်ထားသော တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုပေါင်း (၆၀) ကျော်ရှိသတင်းများ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းပါဝင်ခြင်း၊ တခြားသော ERI နှင့် ဆက်စပ်အဖွဲ့အည်းများမှ သတင်းများနှင့် ပေါင်းစပ်ခြင်း၊ ယခင်ကတည်းက (၁၉၉၄ ခုနှစ်မှစ၍) ERI မှ ပြုလုပ်ထားသော ရတနာဓါတ်ငွေ့စီမံကိန်းဒေသအတွင်း ချိုးဖောက်မှုများအား မှတ်တမ်းတင်ထားသော အချတ်အလက်များနှင့် Doe v. Unocal လူ့အခွင့်အရေး အတွက် တရားစွဲဆိုမှုများအပေါ် ရေးသားထုတ်ပြန်သော သတင်းမှတ်တမ်းများပေါ်တွင်လည်း အခြေခံပြီးရေးသားထားပါသည်။ ERI သည် ရတနာပိုက်လိုင်းနှင့်ပတ်သက် သော အစီရင်ခံစာ (၃) ခုကို ထုတ်ဝေထားပြီးဖြစ်ပြီး ပိုက်လိုင်းကြောင့် မုဒိန်းကျင့်ခံရသူများ၊ ပစ်သတ်ခံရသူများ၊ နှိပ်စက်ခံရသူများနှင့် ကျွန်ုပ်အဖြစ်ခိုင်းစေခြင်းခံရသူများကိုယ်စား အမေရိကန်တရားရုံးတွင် Doe v. Unocal တရားစွဲဆိုမှုပြုလုပ်ခဲ့သည်။

အပိုင်း (၁) သည် ကမ်းလှန်ပင်လယ်တွင်းမှ မြန်မာနိုင်ငံကို ဖြတ်ကျော်ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံသို့ သဘာဝဓါတ်ငွေ့ သယ်ယူရန် ပိုက်လိုင်းတည်ဆောက်ရေး လုပ်ငန်းများပါဝင်သည့် ရတနာပိုက်လိုင်း စီမံကိန်း၏ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းကို ရှင်းလင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ Chevron သည် ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှ ရတနာစီမံကိန်းကို မူလဆောက်လုပ်ခဲ့သောကုမ္ပဏီများထဲတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည့် Unocal ကုမ္ပဏီအား ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ခြင်းမှတဆင့် ရတနာပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်လာသည်။ Chevron ကုမ္ပဏီသည် နိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှု လုပ်ငန်းများကို ကြီးမားကျယ်ပြန့်စွာပြုလုပ်ခြင်း၊ အကြမ်းဖက်မှုများ လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ကြောင့် ကမ္ဘာ့လူ့သမဂ္ဂနှင့် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းများမှ ပြစ်တင်ရှုံ့ချမှုကိုခံနေရသည့် မြန်မာစစ်အစိုးရ၏လက်ကိုင်တုတ်ဖြစ်သည့် မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့အဖွဲ့ Myanmar Oil and Gas Enterprise မှတစ်ဆင့် စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

အပိုင်း (၂) သည် ရတနာစီမံကိန်းမှ ဖိနှိပ်မှုများအား မည်ကဲ့သို့ ပုံစံဖြင့်ထောက်ပံ့နေသည်ကို ရှင်းပြခြင်းဖြစ်သည်။ ဤစီမံကိန်းမှာ မြန်မာစစ်အာဏာရှင်အတွက် အကြီးမားဆုံးသောဝင်ငွေအရင်းအမြစ်ဖြစ်သည်။ ယင်းစီမံကိန်းသည် ၁၉၉၀ နှစ်များနောက်ပိုင်းတွင် မြန်မာစစ်အစိုးရမှ ကြီးမားသောငွေကြေးပြဿနာ ရင်ဆိုင်ရသည့် အချိန်၌ ယင်းပြဿနာများကို အစိုးရမှဖြေရှင်း

ရာတွင် များစွာအကူအညီပေးခဲ့ပြီး၊ စစ်အစိုးရအား လူ့အများထောက်ခံမှု မရဘဲ နိုင်ငံအားအုပ်ချုပ် နိုင်ရန်နှင့် ၎င်း၏စစ်တပ်အား ကြောက်မက်ဖွယ် ကောင်းအောင် တိုးချဲ့နိုင်ရန် အထောက် အကူပြု ပေးခဲ့သည်။

အပိုင်း (၃) သည် Chevron ကုမ္ပဏီသည် ၂၀၀၅ ခုနှစ် Unocal ကုမ္ပဏီအား ဝယ်ယူပိုင်ဆိုင်ခြင်း အချိန်တွင် ရတနာ ပိုက်လိုင်းနှင့် ဆက်နွယ်နေသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များအကြောင်း မည်သို့မည်ပို့သိမြင်ထားပြီးဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော်ငြားလဲ ၎င်းကုမ္ပဏီမှာ စစ်အစိုးရနှင့် ပူးပေါင်း၍ စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ရန်ရွေး ချယ်ခဲ့သည်။ ရတနာခါတ်ဧွေပိုက်လိုင်းမှာ မြန်မာစစ်တပ်ဖြင့် လုံခြုံရေးယူထားခြင်းခံရပြီး လုံခြုံရေးထောက်ပံ့မှု အစီအစဉ်အောက် တွင် စစ်တပ်၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ကိုလည်း မှတ်တမ်း တင်သူတေသနပြုထားခဲ့ပြီး စီမံကိန်းကြောင့် အဖိနှိပ်ခံရသောပြည်သူ များသည် အမေရိကန် ကုမ္ပဏီ Unocal အား အမေရိကန်တရားရုံးတွင် Doe v. Unocal ဟုအမည်တပ်ကာ ကြီးမားသောတရားမှုတစ်ခုကို စွဲချက်တင်ခဲ့သည်။

အပိုင်း (၄) တွင် ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးစစ်တပ်များမှ အတင်းအဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းမှုအပါဝင် ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိ သည့် ဆိုးဝါးသောလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအား မှတ်တမ်းတင်ဖော်ပြထားပါသည်။ ရတနာပိုက်လိုင်းစတင်ပြီး ယခုလက်ရှိအချိန်အထိ (၁၇) နှစ်အချိန်အတွင်း စီမံကိန်းနှင့်ဆက်နွယ်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအား မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်း ၎င်းနှင့်ဆက်နွယ်နေသည့်ချိုးဖောက်မှုများအား Doe v . Unocal, တွင် မီးမောင်းထိုးပြထားပြီးဖြစ်သော်လည်း ထိုသို့သောလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများမှာ ပိုက်လိုင်းတိုက်တွင်

ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ ပိုက်လိုင်း တလျှောက်မှ ထွက်ပြေးလာသော ဒေသခံများနှင့် ဒုက္ခသည်များပြောပြသည်မှာ ဒေသခံ လူထုများအား အကြမ်းဖက် ပြီးခြိမ်းခြောက်မှုများ ပြုလုပ်နေသောပိုက်လိုင်း လုံခြုံရေးစစ်တပ်များမှာယခုအချိန်ထိဒေသခံများအား အတင်းအဓမ္မလုပ်အား ပေးစေခိုင်းမှုများ ပြုလုပ်နေဆဲဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော အဓမ္မလုပ်အားပေး စေခိုင်းမှုများမှာနှစ်စဉ်နှစ်တိုင်းအခေါက်ထောင်ပေါင်းများစွာဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။

အပိုင်း (၅) သည် ရေနံကုမ္ပဏီ၏ပြောကြားသောထားသော ပိုက်လိုင်းဒေသမှ ပြည်သူများ၏ ဘဝမှာ တိုးတက် ကောင်းမွန်လာနေပြီဆိုသည့် အချက်ကို ဖော်ပြသခြင်းဖြစ်သည်။ ကုမ္ပဏီ၏ လူမှုနှင့် စီးပွားတိုးတက်ရေး စီမံကိန်း အစီအစဉ်အောက်မှ အချို့သောရွာသူရွာသားများမှာ အနည်းငယ်သောထောက်ပံ့မှုကိုရနေသော်ငြားလည်း ပိုက်လိုင်းကြောင့် အမှန်တကယ်ချိုးဖောက်ခံနေရသော ပြည်သူတရပ်လုံးမှာ မည်သည့်အထောက်ပံ့မှုမရရှိပေ။ ပိုက်လိုင်း ကျေးရွာများဟု ရွေးချယ်သတ်မှတ်ခြင်းခံထားရသော ကျေးရွာများမှ ရွာသူရွာသားများ၏ ဘဝသည်ပင် အသက်ရှင်နေထိုင်ရန် အခက်အခဲများစွာရှိနေပြီး ရွာသားများမှာ ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်သို့ လုံခြုံမှုရှိစေရန် ထွက်ပြေးနေကြရသည်။

အပိုင်း (၆) သည် ၂၀၀၇ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စစ်အာဏာရှင်အား ဆန့်ကျင်ဆန္ဒပြပွဲနှင့် စစ်အစိုးရ၏ဖိနှိပ်မှုအပေါ် Chevron ၏ တုန့်ပြန်ချက်ကို ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။ Chevron သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အများဆုံးပြုလုပ်သည့် အမေရိကန်ကုမ္ပဏီ တစ်ခုဖြစ်ခြင်း၊ မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ တိုက်ရိုက်ပူး ပေါင်းလုပ်ဆောင်သည့်

စီးပွားရေးလုပ်ကိုင်ဖက်ဖြစ်ခြင်းနှင့် မြန်မာစစ် အစိုးရကို ဝင်ငွေအများ ဆုံးထောက်ပံ့သည့် စီမံကိန်းလုပ်ငန်းတွင် ပါဝင် ပတ်သက်ခြင်း စသည့်အချက်သုံးချက်ကြောင့် အကြမ်းဖက် နှိမ်နင်းမှုများကျူးလွန်နေသည့် မြန်မာ့ စစ်အစိုးရအပေါ် ရှင်းလင်းထင်ရှားသည့် ဝေဖန်ရှုံ့ချမှုနှင့် စစ်အစိုးရအား လူ့အခွင့် အရေးများလေးစားလိုက်နာရန် ဖိအားပေးမှုများ လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။

နောက်ဆုံးအပိုင်း (၇) တွင် Chevron ၏ လက်ရှိရတနာစီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ပတ်သတ် နေသည့် အခန်းကဏ္ဍအပေါ် ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ် နိုင်သည့် ဥပဒေဆိုင်ရာတာဝန်ရှိမှုအလား အလာများအား ဖော်ပြထားပါသည်။ **Doe v.Unocal** တရားစီရင်မှုမှာ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ကျေအေးချက်လျှော်ကြေးပေးခြင်းဖြင့် ရလဒ် တစ်ခုထွက်ခဲ့သော်လည်း ယင်းကျေအေးချက် လျှော်ကြေးပေးရာတွင် တရားစွဲဆိုမှုတွင်ပါဝင် ပတ်သက်သည့် အနည်းငယ်သောတရား လိုများ၏ တောင်းဆိုမှုကိုသာ ဖြည့်ဆည်းပေး နိုင်ခဲ့ပြီး၊ ပိုက်လိုင်းဒေသအတွင်း ပိုက်လိုင်းလုံခြုံ ရေးတပ်ဖွဲ့များ၏ ချိုးဖောက်မှုကို ခံနေရသော ထောင်ပေါင်းများစွာသော ဒေသခံပြည်သူများအား လျော်ကြေးပေးရန် **Chevron** မှ တာဝန်ရှိပေ သည်။

နောက်တက်တွဲ ဖော်ပြထားသောဇယား နှစ်ခုမှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ရေနံနှင့်သဘာဝ ဝါတ်ငွေ့ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သတင်းအချက်အလက်အသေးစိတ်များ ဖြည့်စွပ်ဖော်ပြထားပါသည်။ နောက်ဆက်တွဲ အပိုင်း (၈) သည် ရတနာစီမံကိန်းထက်များစွာကြီးမားပြီး မြန်မာစစ်အစိုးရအတွက် ဝင်ငွေများစွာရရှိစေသည့်အပြင် ဒေသခံပြည် သူလူထုများအပေါ် နောက်ဆက်တွဲ

ချိုးဖောက်မှုများဖြစ်စေသည့် စီမံကိန်း အသစ်တစ်ခုဖြစ်သည့် ရွှေသဘာဝဓာတ်ငွေ့ စီမံကိန်းအား အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။ ထိုစီမံကိန်းကို ဒေဂူးနိုင်ငံ တကာကုမ္ပဏီကြီးမှ ဦးစီးပြီး တစ်ခြားသော တောင်ကိုးရီးယား၊ တရုတ်နိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ ကုမ္ပဏီများက လုပ်ကိုင်နေသည်။ နောက် ဆက်တွဲအပိုင်း (၁) မှာမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကြီးထွား များပြားလာသည့် တရုတ်၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို (အထူးသဖြင့်ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ် ငွေ့အပိုင်း) အကျဉ်းချုံးဖော် ပြထားသည်။

ရတနာစီမံကိန်းမှာ မြန်မာပြည်သူများ အတွက်သာမက **Chevron** ကိုယ်တိုင်အတွက် ပါအလူ န်ဆိုးဝါးသော ပြဿနာတစ်ခုအဖြစ် တည်ရှိနေ နဆဲဖြစ်သည်။ အဆိုပါကိစ္စနှင့် ပတ်သတ်၍ **EarthRights International** မှ အောက်ပါ အချက်များဖြင့် အကြံပြုလိုက် ပါသည်။

မြန်မာစစ်အစိုးရသို့

* မြန်မာစစ်အစိုးရအနေဖြင့် ပိုက်လိုင်းပတ်ဝန်း ကျင်နှင့်မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းတွင် နေထိုင်သော ပြည်သူများအား တရားမဝင်သတ်ဖြတ်မှု များ၊ လိုင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများ၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများ၊ အကြောင်းမဲ့ဖမ်းဆီး ထောင်ချခြင်းများ၊ အဓမ္မလုပ်အားပေး စေခိုင်းမှုများနှင့် အဓမ္မရွှေ့ပြောင်းစေခိုင်း မှုများအပါအဝင် ရက်စက် သော လူ့အခွင့် အရေးချိုးဖောက်မှုများအား ရပ်တန့်ပြီး နိုင်ငံတကာဥပဒေများအောက်တွင် လူ့အခွင့် အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ရေးအား လေးစားလိုက်နာသင့် သည်။

* မြန်မာစစ်အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံသား အားလုံး ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများတွင် ပါဝင်ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်နှင့် မိမိတို့၏ အနာဂါတ် အားလှုပ်လပ်စွာဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် လွှပ်လပ်သည့်အစိုးရ စနစ်တစ်ခုအဖြစ်သို့ လုံးဝပြောင်းလဲသင့်သည်။

ကုမ္ပဏီနှင့် ၎င်း၏လုပ်ပေါ် ကိုက်ဖက်များသို့

* Chevron, Total, PTTEP နှင့် တစ်ခြားသော ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီများ အားလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံ စစ်အစိုးရမှ နိုင်ငံတကာအာမခံထားသော လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးများကို လေးစားလိုက်ခြင်းနှင့် လူတိုင်း အပြည့်အဝပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်သော အစိုးရစနစ် တစ်ခုကို အပြောင်းအလဲမလုပ်ခင် အချိန်ထိ လက်ရှိအကောင်အထည်ဖော်နေသော စီမံကိန်းများကို ဆိုင်းငံ့ထားခြင်း၊ စီမံကိန်းအသစ်များပြုလုပ်ခြင်းကိုရပ်တန့်ခြင်းနှင့် စစ်အစိုးရအား အကျိုးအမြတ်ပေးနိုင်သော ဓာတ်ငွေ့များကို မရောင်းခြင်း စသည်များ ပြုလုပ်သင့်သည်။

* ရတနာစီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုနှင့် တခြားသောကုမ္ပဏီများသည် မြန်မာစစ် အစိုးရအား ငွေကြေးအရ အထောက်အပံ့ပေးရန်လိုအပ်သော သို့တည်းမဟုတ် မြန်မာစစ်တပ်အား လုံခြုံရေး တပ်သားများအဖြစ် အသုံးပြုရန်လိုအပ်သော မည်သည့်စီမံကိန်းမဆို ပယ်ဖျက်ရပ်တန့်သင့်သည်။

* ကုမ္ပဏီများသည် အတိတ်ကဖြစ်ပျက်ခဲ့သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအတွက် စစ်အစိုးရကို လူသိရှင်ကြားဖြစ်

တင်ရှုံ့ချမှုများ ပြုလုပ်သင့်ပြီး၊ ၎င်းတို့၏ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို အသုံးပြု၍ စစ်အစိုးရနှင့် ၎င်း၏စီးပွားရေး လုပ်ပေါ်ကိုင်ဖက်များအား အနာဂါတ်ကာလတွင် ပိုက်လိုင်းဒေသတစ်ခုတည်းသာ မဟုတ်ဘဲ တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်း အတာထိ လူ့အခွင့်အရေးကိုလေးစားလိုက်နာစေရန် ဖိအားပေးပြောဆို သင့်သည်။

* ကုမ္ပဏီများသည် လုံခြုံရေးနှင့် တခြားသော အထောက်အပံ့များအတွက် မြန်မာစစ်တပ်အပေါ် မှီခိုအားကိုး နေသည့်ကိစ္စအား ချက်ချင်းရပ်တန့်သင့်သည်။ အကယ်၍ လုံခြုံရေးအရ မရှောင်လွှဲမရှောင်သာပဲ အသုံးပြုမည်ဆိုပါက Chevron ကုမ္ပဏီနှင့် ၎င်း၏လုပ်ပေါ်ကိုင်ဖက်များသည် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေး (နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့် Chevron ကုမ္ပဏီမှ ချမှတ်ထားသည့် လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းအညီ) အား လေးစားလိုက်နာမှုရှိရန် ကောင်းမွန်လုံလောက်သော လူ့အခွင့်အရေး ပညာပေးမှုများပြုလုပ်ခြင်းနှင့် ကြီးကြပ်စီမံမှုများ ထောက်ပံ့ကူညီခြင်း စသည်တို့ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။

* ကုမ္ပဏီများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ မှတ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် အတွေ့အကြုံရှိသော တခြားကြားနေအဖွဲ့များကို စစ်တပ်၏ စွပ်ဖက်မှုမရှိစေဘဲ အခြေအနေများ ကြီးကြပ်စီမံနိုင်စေရန် ပိုက်လိုင်းဒေသတွင် ဝင်ရောက်လေ့လာခွင့်ပေးသင့်သည်။ ဤကဲ့သို့ ကြီးကြပ်စီမံမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင် ဒေသတွင်း နေထိုင်သူများအား လွှပ်လပ်သောကြားနေအဖွဲ့ထံသို့ လျှို့ဝှက်စွာ လာရောက်တိုက်ကြားမှုများ ပြုလုပ်နိုင်သည့်ယန္တရားတစ်ခု စီစဉ်ပေးထားသင့်ပေသည်။

- * ကုမ္ပဏီများသည် ရတနာစီမံကိန်းကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာဆုံးရှုံးခဲ့ရသော တသီးပုဂ္ဂလိကများနှင့် ဒေသခံရွာသားများအားလုံးကို လုံလောက်သော လျှော်ကြေးများထောက်ပံ့ပေးသင့်သည်။
- * ကုမ္ပဏီများသည် မိမိတို့၏လူမှုစီးပွားအရေးအစီအစဉ်ကိုတိုးချဲ့၍ ရတနာစီမံကိန်းကြောင့် ဆိုးဝါးပျင်းထန် သည့်ဆိုးကျိုးရလဒ်များ ခံစားခဲ့ရသောကျေးရွာများအားလုံးအပေါ် အလေးအနက် ပါဝင်ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန်နှင့် မိမိတို့၏စီမံကိန်းလုပ်ငန်းအစီအစဉ်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ခြင်း၊ တိုးတက်ကောင်းမွန် အောင်မြင်ဆင်ခြင် နှင့် စီမံကိန်းလုပ်ငန်း၏ထိရောက်မှုများအား ပုံမှန်လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း စသည်တို့ ပြုလုပ်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေများ မှတ်တမ်းကောက်ယူရာတွင် အတွေ့အကြုံရှိသော အစုအဖွဲ့များ ပါဝင်မှုရှိလာစေရန် ဖိတ်ကြားသင့်ပါသည်။
- * ကုမ္ပဏီများသည် အစိုးရများနှင့် အစိုးရပိုင် သို့မဟုတ် အစိုးရမှထိန်းချုပ်သည့် မိမိတို့၏စီးပွားရေး လုပ်ကိုင်ဖက်များအကြား ခွဲဝေသည့် အကျိုးအမြတ်များကို ရှင်းလင်းဖော်ပြခြင်း မှတစ်ဆင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိအောင် လုပ်ဆောင်သည့် ကျိုးပမ်းမှုများကို အားပေးအားမြှောက်ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာပိုင်ရှင်များသို့

- * Chevron ၏ အစုရှယ်ယာပိုင်ရှင်များသည် လူ့အခွင့်အရေး၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် ဒေသခံဌာနေတိုင်းရင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများကို ကာကွယ်မြှင့်တင်ရန် စီစဉ်ရေးစွဲထားသည့် မူဝါဒများကိုမြှင့်တင်သည့်

အစုရှယ်ယာ၏ လမ်းညွှန်ချက်များကို အလေးထားထောက်ခံအားပေးပြီး၊ စီမံကိန်းကြောင့် ထိခိုက်သည့်ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများကို စီမံကိန်းမစခင်နှင့် စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ချိန်တွင် အသိပေးထားသင့်ပါသည်။

- * Chevron ကုမ္ပဏီ၏ အစုရှယ်ယာရှင်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေအပေါ်တွင် မိမိတို့စိုးရိမ်မှု၊ ကုမ္ပဏီ၏ဂုဏ်သိက္ခာ၊ ကုမ္ပဏီအပေါ် ဖြစ်လာနိုင်သည့်ဥပဒေအခြေမ်းခြောက်မှုနှင့် အထက်ဖော်ပြပါ အကြံပြုချက်များအား ယူနလမသည့်မှ လိုက်နာစေလိုသည့်မိမိတို့ဆန္ဒ စသည်တို့ကို Chevron ကုမ္ပဏီ၏ ညွှန်ကြားရေးဘုတ်အဖွဲ့နှင့် ဗဟိုအလုပ်အမှုဆောင်များအား ဆက်သွယ်ပြောဆိုသင့်သည်။

ထိုင်းအစိုးရထံသို့

- * ထိုင်းအစိုးရအနေဖြင့် မြန်မာစစ်အစိုးရမှ အခြေခံလူ့အခွင့်အရေး လေးစားလိုက်နာမှု၊ ဘာသာဝတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းမှုများနှင့် အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်သော အစိုးရစနစ် တရပ်သို့ပြောင်းလဲခြင်း စသည်တို့ မလုပ်မခြင်း မြန်မာနိုင်ငံထံ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ဝယ်ယူခြင်းနှင့် စစ်အစိုးရကိုထောက်ပံ့ပေးနေသော ငွေကြေးများအား ချက်ချင်းရပ်ဆိုင်းသင့်ပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံအနေဖြင့် လက်ရှိမြန်မာ့စစ်အစိုးရကို ထောက်ပံ့ ပေးနေသောငွေကြေးအား လာမည့် မြန်မာအစိုးရအသစ်သက်လာသည့်အခါတွင် မြန်မာနိုင်ငံသားအားလုံးအကျိုးအတွက် ချန်လှပ်ထားသင့်ပေသည်။
- * ထိုင်းနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံတော်ပိုင်ဖြစ်သော (PTTEP) ကုမ္ပဏီ၏ ဘင်္ဂလားပင်လယ်အော်တွင် လက်ရှိ လုပ်ကိုင်နေသော သဘာဝ

ဓာတ်ငွေ့ရှာဖွေတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းအား ကုမ္ပဏီမှ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာထိခိုက်မှု စစ်တမ်းကောက်ယူချက်များ၊ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရာတွင် သင့်လျော်လျောက်ပတ်သော စံနှုန်း သို့မဟုတ် ဥပဒေကြိုတင်သတ်မှတ်ချက်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်သော အစိုးရစနစ်တရပ်သို့ပြောင်းလဲခြင်း စသည့်အချက်များ မပြုလုပ်သမျှ ကာလပတ်လုံး စီမံကိန်းလုပ်ငန်းများ ချက်ချင်းဆိုင်းငံ့ထားသင့်ပေသည်။

- * ထိုင်းနိုင်ငံအနေဖြင့် ဖိနှိပ်ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ထွက်ပြေးလာသော မြန်မာဒုက္ခသည်များအား နိုင်ငံတကာတရားဥပဒေနှင့်အညီ နေထိုင်ခိုလှုံခွင့်ပေးသင့်ပါသည်။
- * ထိုင်းနိုင်ငံအနေဖြင့် ဝတ္တိဏ္ဍိ အစရှိသည့် ထိုင်းကုမ္ပဏီများအား မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများတွင်ပါဝင်ပတ်သက်နေမှုအား ၎င်းတို့တာဝန်ရှိသည့်အပေါ် တာဝန်ယူမှုရှိလာစေရန်အတွက် ဥပဒေဆိုင်ရာအရေးယူနိုင်သည့် ယန္တရား တစ်ခုဖွဲ့စည်းပေးသင့်ပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံလူမှုအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံသားများအနေဖြင့် ထိုကဲ့သို့သောဥပဒေယန္တရားများ တရားဝင်ဖြစ်မြောက်လာစေရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော်မှုများ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

အမေရိကန်နှင့်ကမ္ဘာ့အသိုင်းအဝန်းများသို့

- * အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့်ကမ္ဘာ့အသိုင်းအဝိုင်းများအနေဖြင့် မြန်မာစစ်အစိုးရကို အထောက်အပံ့များ ပေးနေသည့် ရတနာစီမံကိန်းနှင့် တခြားသောခါတ်ငွေ့မှ ဝင်ငွေများအား ပိတ်ဆို့မှုများ ပြုလုပ်ခြင်းအပါအဝင် စစ်အစိုးရထံသို့ စီးဆင်းရောက်ရှိစေမည့်

အခြားသောငွေကြေးအရင်းအမြစ်များအား ဖြတ်တောက်သင့် ပါသည်။

အမေရိကန်နှင့် ကမ္ဘာ့အသိုင်းအဝန်းများအနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း Chevron အပါအဝင် တခြားသောကုမ္ပဏီကြီးများကို အကျိုးပြုစေသောစီမံကိန်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ချိုးဖောက်မှုများကို ပြစ်တင်ရုံ့ချသင့်ပြီး ထိုသို့သောချိုးဖောက်မှုများအား အဆုံးသတ်စေရန်နှင့် အထက်ဖော်ပြပါအကြံပြုချက် များအကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှု ပြုလုပ်ရန် ကုမ္ပဏီများကို ဖိအားပေးမှုများ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။

- * အမေရိကန်အနေဖြင့် မြန်မာစစ်အစိုးရအား လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား လေးစားမှု ရှိလာစေရန်နှင့် အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်သော အစိုးရစနစ်အား ပြောင်းလဲလာစေရန် ဆက်လက်ဖိအားပေးသင့်ပေသည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ရာတွင် ကမ္ဘာ့အသိုင်းအဝိုင်းမှ အထူးသဖြင့်တရုတ်၊ အိန္ဒိယ၊ ကိုးရီးယားနှင့် ထိုင်းစသည့်နိုင်ငံများ ပူးပေါင်းပါဝင်သင့်ပေသည်။
- * အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် ကမ္ဘာ့အသိုင်းအဝိုင်းများသည် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ သတ်မှတ်ချက်စံနှုန်းဘောင်ရှိမှုနှင့် နိုင်ငံဒေသတိုင်းနှင့်လိုက်လျော်ညီထွေမှုရှိသည့်စံနစ် စသည်တို့ကို အားပေးသည့် စည်းမျဉ်းဥပဒေယန္တရား များ ပြုလုပ်သင့်ပါသည်။ ယင်းယန္တရားများ၏ ဦးတည်ချက်မှာ နိုင်ငံတကာတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သည့် စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့များတည်ထောင်မှုရှိရန်၊ နိုင်ငံရပ်ခြားမှဖြစ်ပွားသည့် ချိုးဖောက်မှုများ၌ ပါဝင်ပတ်သက်သည့်အခါတွင် ဥပဒေဆိုင်ရာတာဝန်ရှိမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုရှိရန်၊ ချိုးဖောက်မှု

ခံရသည့်သူများ အတွက် တရားမျှတမှု ရရှိနိုင်ရန် စသည်တို့ကို အထောက်အပံ့ဖြစ် စေရမည်။ ယင်းနိုင်ငံများမှ လူထုအခြေပြု လူမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံသားများသည် ဤကဲ့သို့ ယန္တရားများရှိ လာစေရန် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်သို့ လှုံ့ဆော်မှုများပြု လုပ်သင့်ပါသည်။

ဒေဂူးကုမ္ပဏီနှင့် ၎င်း၏ရွှေစီမံကိန်း လုပ်ဖော် ကိုင်ဖက်များ နှင့်တခြားသော ဓါတ်ငွေ့ ကုမ္ပဏီများသို့

* Daewoo International, Korea Gas Company (KOGAS), Gas Authority of India Ltd. (GAIL), ONGC Videsh, PetroChina နှင့် တခြားသောကုမ္ပဏီများမှ မြန်မာပြည်အတွင်းရှိ ဓါတ်ငွေ့စီမံကိန်း အသစ်များ ရင်းနှီးမြုပ်နှံရန်စဉ်းစားနေသည့် ကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် မြန်မာပြည်အတွင်း မိမိတို့ လုပ်ကိုင်နေသည့်ဓါတ်ငွေ့စီမံကိန်း များအားလုံး ချက်ချင်းရပ်တန့်သင့်ပါသည်။

- * ထိုကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် မိမိတို့ လုပ်ဆောင်မည့် စီမံကိန်းများသည် နိုင်ငံတကာအဆင့်မှီ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုဆိုင်ရာ စစ်တမ်းများ မပြုလုပ်မချင်း နှင့် ၎င်းတို့အနေဖြင့် ထိုစီမံကိန်းများ ကြောင့် ဒေသခံပြည်သူများအပေါ်ထိခိုက်နိုင်မည့် အချက်များကို အကြောင်းကြား အသိပေးခြင်းစသည့် လုပ်ဆောင်မှုများ မလုပ်မချင်း ထိုစီမံကိန်းများအား ပြန်မပြုလုပ်သင့်ပေ။
- * ထိုကုမ္ပဏီများအနေဖြင့် မြန်မာစစ်အစိုးရမှ အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်လေးစားမှုနှင့် အထက်တွင်ဖော်ပြထားခဲ့သည့်အတိုင်း ပြည်သူလူထုများ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်သော အစိုးရစနစ်သို့ မပြောင်းလဲမချင်း မြန်မာစစ်အစိုးရကို ဝင်ငွေရရှိစေနိုင်သော မည်သည့် ဓါတ်ငွေ့စီမံကိန်းမဆို ညှိနှိုင်းမှုပြုလုပ်ရန် မသင့်သည်မက၊ စစ်တပ်၏ပါဝင်မှုကိုလည်းငြင်းဆိုသင့်ပေသည်။

၁။ Unocal ခြေစုအား ဝင်ရောက်ဆက်ခံခြင်း

Chevron မှ ရတနာစီမံကိန်းလုပ်ငန်းတွင် ဖိနှိပ်အုပ်စိုးနေသည့်စစ်အစိုးရနှင့် တွဲဖက်လုပ်ကိုင်ခြင်း

ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သည့် မြန်မာစစ်ဗိုလ်ချုပ်များ

၁၉၆၂ ခုနှစ်မှစ၍ မြန်မာနိုင်ငံအား စစ်အာဏာရှင်များကစတင်အုပ်ချုပ်ခဲ့ပြီး၊ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြနေသည့်ဒီမိုကရေစီလိုလားသူများအား ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်စွာ နှိမ်နှင်းခဲ့သည့် အချိန်မှစ၍ ပိုမိုဆိုးရွားစေခဲ့ပါသည်။ ယခုလက်ရှိစစ်အာဏာရှင်သည် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကောင်စီ (နအဖ) ပင်ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာစစ်အာဏာရှင်သည် ကမ္ဘာ့အဖွဲ့အစည်းများမှ အသိအမှတ်ပြုနေသည့် လူ့အခွင့်အရေးများကို ရက်စက်ကြမ်းကြုတ် စွာဖြင့် အစဉ်အမြဲချိုးဖောက်ကျူးလွန်နေပါသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနမှ နောက်ဆုံးတင်ပြသော မြန်မာနိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာတွင် စစ်အစိုးရ၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုသည် ပိုမိုဆိုးဝါး လာကြောင်း၊ အဓမ္မစေခိုင်းမှုမှာလည်း “နေရာတိုင်းတွင်ကျယ်ပြန့်စွာဖြစ်ပေါ်နေပြီး၊ အထူးသဖြင့်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများကိုဦးတည်၍ အဓမ္မစေခိုင်းခြင်းများသည် အလွန်ကြီးမားသော ပြဿနာတစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း” နှင့် “ကလေးများအား အဓမ္မစေခိုင်းခြင်းသည်လည်း အလွန်ကြီးမားသော ပြဿနာ တစ်ရပ်အဖြစ်ဆက်လက်ရှိနေသေးကြောင်း” ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၀၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော

ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားသူ များအပေါ်နှိမ်နှင်းမှုနှင့် နောက်ပိုင်းတွင် လူထောင်ပေါင်းများစွာကို ဖမ်းဆီးခဲ့သည်သာမက ထိန်းသိမ်းပြီးသတ်ဖြတ်မှု၊ အကြောင်းမဲ့တရားစွဲသတ်ဖြတ်မှု၊ မုဒိမ်းကျင့်မှု၊ ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်မှုနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ စုငယ်များအား တိုက်ခိုက်မှု၊ အဓမ္မရွှေ့ပြောင်းစေမှုများနှင့် ကလေးငယ်များအား ကလေးစစ်သားအဖြစ် အတင်းအဓမ္မစုဆောင်းခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ကြောင်း^၆ အစီရင်ခံစာမှ ရှုတ်ချမှုများ တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလအတွင်း စစ်အစိုးရမှ ပြုလုပ်ခဲ့သော “ရိုက်နှက်ခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ မတရားဖမ်းဆီးထောင်ချခြင်းနှင့် တရားမဲ့သတ်ဖြတ်ခြင်း”^၇ လုပ်ရပ်များ အပေါ်အဖြေရှာပြီး ဆုံးဖြတ်ချက်ချရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးများကောင်စီမှ အစည်းအဝေးတရပ် ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ဤသို့ စစ်အစိုးရ၏ဖိနှိပ်မှုများအပေါ် အဖြေရှာဆုံးဖြတ်ချက်ချနိုင်ရန် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ကော်မရှင်နှင့် ယခင်က ဤအစည်းအဝေးများတွင်ပါဝင်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်အတူ

စစ်သားများချီတက်နေသည့်

စတီဗင် ဘရတ်ဝယ် မှရိုက်ကူးထားပါသည်။^၈

ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်တွင်တည်ရှိသောရာတနာပိုက်လိုင်း အဆောက်အအုံ

အထူးအစည်းအဝေးကို ၁၉၉၂ နှစ်မှစ၍ ယခုအချိန်အထိ နှစ်စဉ်ခေါ်ယူကျင်းပခဲ့ပါသည်။^၁ စစ်အစိုးရ၏ “အဆက်မပြတ်ဖြစ်နေသော လူ့အခွင့် အရေးဆိုင်ရာချိုးဖောက်မှုများ၊ ပြည်တွင်းစစ်အပါအဝင်၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာများ၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများ၊” “အကြောင်းမဲ့တရားစွဲ သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ စစ်တပ်အဖွဲ့ဝင်များမှ မုဒိမ်း ကျင့်ခြင်းနှင့် အခြားသောနည်းမျိုးစုံဖြင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်ခြင်းများ၊ အဆက်မပြတ်ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်ခြင်း၊ ချုပ်နှောင် သတ်ဖြတ်မှု၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ်များအား အဆက်မပြန် ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် ထောင်ချမှုများ၊” “အဓမ္မရွှေ့ပြောင်း စေခြင်းများ၊” “အဓမ္မ စေခိုင်းခြင်းနှင့် ကလေးများအား အဓမ္မ စေခိုင်းခြင်း” များအား ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင်ကျင်း ပခဲ့သော အထွေထွေညီလာခံ အစည်းအဝေးမှ ဤလုပ်ရပ်များအပေါ် “လေးနက်သော စဉ်းစားဆင်ခြင်မှုအရေးကိစ္စ” တစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။^၂

အကျဉ်းချုံးအားဖြင့်ဆိုလျှင် နိုင်ငံတော် အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီသည် ကမ္ဘာတစ်ခုလုံးတွင် အဆိုးဆုံးနှင့် အလွန်ရက် စက်ကြမ်း ကြုတ်သော အာဏာရှင် တစ်စု

ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် မြန်မာပြည်သူ တို့၏လိုအပ်ချက်များကို လျစ်လျူရှုပြီး ၁၉၉၀ ခုနှစ် ရွေးကောက်ပွဲတွင်အနိုင်ရရှိ သွားသော မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ်ကို လုံးဝလေးစားမှု မပြုဘဲ အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ခေါင်းဆောင် ငြိမ်းချမ်းရေး နိဘယ်ဆုရှင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကို ဖမ်းဆီး ထောင်ချခဲ့သည်။ ဤသို့ ဖမ်းဆီးထောင်ချခဲ့ သည်မှာ နှစ်ပေါင်း ၁၂ နှစ်ကျော်လွန် လာပြီဖြစ်ပြီး ယခုအချိန် အထိပင် ဖမ်းချုပ်ဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်အေးချမ်း သာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကောင်စီသည် မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီ လှုပ်ရှားသူ များနှင့် မြန်မာပြည်သူများအပေါ် ရက်စက်ယုတ် မာသူဖြစ်ပြီး၊ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းသော တိုင်းရင်းသား လူမျိုးများအား ဆန့်ကျင်ခြင်း^၃ ရေရှည်တွင် သဘောထားမတူညီမှုနှင့် ကိုယ်ပိုင်ပြဌာန်းခွင့်ဖြစ် ပေါ်လာနိုင်မည့် အခြေအနေများကို နှိပ်ကွပ် နှိမ်နင်းရန် အမျိုးမျိုးကျိုးစားနေပါသည်။

ရတနာစီမံကိန်း

ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ ရေနံကုမ္ပဏီဖြစ်သည့် တိုတယ် ကုမ္ပဏီသည် ရတနာစီမံကိန်းဆောက်လုပ်ရန် မြန်မာစစ်အစိုးရနှင့် ပထမဦးဆုံးစာချုပ်အား ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။ ၎င်းစာချုပ်တွင် မြန်မာကမ်းလွန် ပင်လယ်ပြင် ထဲတွင် တည်ရှိနေသည့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ များအား ဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံကုန်း တွင်းပိုင်းသို့ တင်ပို့ရောင်းချရန်ဖြစ်သည်။^၄ ကနဦးပိုင်း စာချုပ်၌ ချုပ်ဆိုခဲ့သည်မှာ အနည်း ဆုံးသော အကျိုးအမြတ် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကို မြန်မာစစ်အစိုးရတို့မှရရှိမည်ဖြစ်ပြီး^၅ ၎င်းတို့၏ လက်ပါးစေဖြစ်သော စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန (MOGE)^၆မှတစ်ဆင့် စစ်အာဏာရှင်များထံသို့

တိုက်ရိုက်သွင်းပေးမည်ဟုချုပ်ဆိုထားပါသည်။ ရတနာစီမံကိန်းသည် မြန်မာ့ သမိုင်းတွင် အကြီးမားဆုံးသော နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု တစ်ခုဖြစ်ပြီး အစိုးရအာဏာရှင်အတွက် အကြီးမားဆုံးသော ငွေကြေးတည်မြဲမှု အရင်းမြစ်တစ်ခု ဖြစ်လာပေမည်။ စီမံကိန်းအတွက် စတင်ပြင်ဆင်မှုများကို ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့ပြီး၊ ရတနာပိုက်လိုင်းကို လုံခြုံစွာ ပို့ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် စစ်အစိုးရသည် ပိုက်လိုင်းဖြတ်သန်းသွားမည့် ဒေသအား ထိုးစစ်များပြုလုပ်ကာ ဒေသတွင်းရှိနေသော ရွာတချို့အား အတင်းအဓမ္မပြောင်းရွှေ့စေခဲ့ပါသည်။^{၁၅}

ရတနာစီမံကိန်းစာချုပ်တွင် ချုပ်ဆိုခဲ့သည့် ပြင်သစ်ရေနံကုမ္ပဏီနှင့် ပြိုင်ဖက်ဖြစ်သော အမေရိကန်မှ ရေနံကုမ္ပဏီဖြစ် သည့် ယူနိုက်တက်ကုမ္ပဏီသည် ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် ရတနာစီမံကိန်းအား ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန် စာချုပ်ချုပ်ဆိုခဲ့သည်။^{၁၆} ၁၉၉၅ နောက်ပိုင်းတွင် ထိုင်းအစိုးရပိုင်ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီ PTT ၏ ကုမ္ပဏီခွဲဖြစ်သော PTTEP အား^{၁၇} စီမံကိန်းတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်ခဲ့ပြီး^{၁၈} ၎င်းနှစ်အတွင်းတွင် MOGE မှ စီမံကိန်း၏လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တစ်ခုအနေဖြင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။^{၁၉} ပြင်သစ်ရေနံကုမ္ပဏီနှင့် ယူနိုက်တက်ရေနံကုမ္ပဏီတို့သည် ၃၁ ဒဿမ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၂၈ ဒဿမ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းသော အစုရှယ်ယာများကို ပိုင်ဆိုင်ထားပြီး ၊ ထိုင်းအစိုးရပိုင်ပီတီတီ အီးဖီ PTTEP မှ ၂၅ ဒဿမ ၅ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ထုတ်လုပ်ရေး MOGE မှ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း အသီးသီးအစုရှယ်ယာများ ပိုင်ဆိုင်ထားပါသည်။^{၂၀}

စီမံကိန်းတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ရတနာစီမံကိန်းပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရေးအဖွဲ့သည် ရတနာပိုက်လိုင်း ဖြတ်သန်း သွားမည့် ထိုင်းနယ်စပ်အပါအဝင်၊ မြန်မာပြည်တောင်ပိုင်းဒေသအတွင်း ၆၀ ကီလိုမီတာ (၄၀ မိုင်) အကွာအဝေးရှိ သော နယ်ထဲတွင် ဖြတ်သန်းမည့် ရတနာပိုက်လိုင်းအား တည်ဆောက်ရန် ဓါတ်ငွေ့ဝယ်ယူသည့် PTT နှင့် စာချုပ် ချုပ်ဆိုလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါသည်။^{၂၁} တဆက်တည်းတွင် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာလှုပ်ရှားသူများနှင့် ဒုက္ခသည်များ၏ အစီရင်ခံစာအရ ယင်းအချိန်ကာလတွင် ပိုက်လိုင်းဒေသတလျှောက်၌ အဆမတန်များပြားလာသည့် စစ်တပ်များနှင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည်လည်း ပိုမိုဖြစ်ပျက်နေကြောင်းကို တင်ပြထားပါသည်။ ရတနာပိုက်လိုင်း၏ လုံခြုံရေးတာဝန်ယူထားသည့်တပ်ဖွဲ့ဝင်များသည် ရွာသားများအား စီမံကိန်းတွင် အဓမ္မစေခိုင်းခြင်း၊ စီမံကိန်း

မြန်မာနယ်ပြည်တွင်းရှိရတနာပိုက်လိုင်းမြုပ်နှံထားသည့်ပုံ

အတွက် အဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်
စေခြင်းများအပါအဝင် စစ်တပ်အတွက်
ပေါ်တာထမ်းစေခြင်း၊ ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်ခြင်း၊
မုဒိမ်းကျင်းခြင်းနှင့် လူသတ်မှု စသည့်မတရား
မှုများ အားကျူးလွန်ခဲ့ပါသည်။ ဤမတရား
မှုပြုလုပ်ခြင်းများသည် ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင်
EarthRights Internatioanl မှ ထုတ်ဝေသည့်
Total Denial အစီရင်ခံစာတွင် ရတနာစီမံကိန်း
အကြောင်းကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။^{၂၂}
၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် ဓါတ်ငွေ့များအား စတင်
သွယ်ပို့ရောင်းချသည့် အချိန်တွင်လည်း ၎င်း
ဖိနှိပ်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။
EarthRights Internatioanl မှ ချိုးဖောက်မှု
သတင်းအချက်အလက် များအကြောင်း
ဖော်ပြသည့် အစီရင်ခံစာ တော်တော်များများ
ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ (Total Denial Contin-
ues) အစီရင်ခံစာကိုလည်း ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင်

ယူနိုကယ်အားဝယ်ပြီးသည်နောက်ပိုင်းရှယ်ယူရန်မှ
ယူနိုကယ်၏ရတနာစီမံကိန်းလိုင်းဝက်စိုက်အားဖြတ်ချခဲ့သည်။

တစ်ကြိမ် ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး၊ ၂၀၀၃ ခုနှစ်တွင်
နောက်ထပ်ရရှိသတင်းအချက်အလက်
အသစ်များအားထပ်မံ ထည့်သွင်းပြီးပြန်လည်
ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။^{၂၃}

အမေရိကန်ရေနံကုမ္ပဏီ Unocal မှ သတ်ဖြတ်မှု၊ မုဒိမ်းမှုနှင့် အဓမ္မစေခြင်း
မှုခံရသည့် မြန်မာရွာသားများအား လျှော်ကြေးပေးမည်ဟု သဘောတူခဲ့ပါသည်။
ဤမတရားပြုခြင်းများသည် ၁၉၉၀ ဆယ်စုနှစ်အလယ်ပိုင်းတွင် Unocal
တို့၏မြန်မာပြည်တောင်ပိုင်းတွင် တည်ရှိနေသည့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း
လုံခြုံရေးအတွက်ဆောင်ရွက်သည့် စစ်တပ်များမှလုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။
EarthRights International ၊ ဧပြီလ ၂ ရက် ၂၀၀၅ ခုနှစ်။
ယနေ့ ChevronTexaco ကော်ပိုရေးရှင်းနှင့် Unocal ကော်ပိုရေးရှင်းတို့၏
ကြေငြာချက်တွင် ChevronTexaco မှ Unocal ၏စတော့ရှယ်ယာနှင့်
ငွေသားလှဲလှယ်မှုများအား ဝယ်ယူရန် ငွေကြေးတန်ဖိုး ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ၁၈
သန်းရှိသည်ဟုပြောဆိုခဲ့သည်။
ChevronTexaco ကော်ပိုရေးရှင်း ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်၊
ဧပြီလ ၄ ရက်၊ ၂၀၀၅ ခုနှစ်

Chevron ကုမ္ပဏီမှ စစ်အစိုးရတို့နှင့် စီးပွားပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု

၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် EarthRights International နှင့် ရှေ့နေအဖွဲ့သည်^{၂၄} ယူနိုက်တက် မြေပုံအဖွဲ့အစည်း၏ အတွင်း ဖြစ်ပွားသည့် ချိုးဖောက်မှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခဲ့မှုကြောင့် ထိခိုက်နှစ်နာမှုကို ခံခဲ့ရသော ရွာသူ ရွာသားအချို့ကို ကိုယ်စားပြုပြီး *Doe v. Unocal* တရားစွဲဆိုမှုအား အမေရိကန် နိုင်ငံတွင် တရားစွဲတင်ခဲ့ပါသည်။^{၂၅} တရားစွဲဆိုမှုအား ၉ နှစ်နီးပါးအကြာတွင် တရားခုံရုံးသို့ အရောက် မတ်လ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် တရားခံ Unocal မှ ကြေအေးခြင်း သဘောတူညီချက်ဖြင့် တရားလိုရွာသားများအား လျော်ကြေးပေး ခဲ့ရသည့် အောင်မြင်မှုကို ရရှိခဲ့ပါသည်။^{၂၆} မကြာမီထိုနေ့ကပိုင်း ဧပြီလ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် Chevron သည် Unocal ကုမ္ပဏီနှင့် ရတနာစီမံ ကိန်းတွင်ပါဝင်သော Unocal ၏ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု အားလုံးကို ဝယ်ယူလိုက်ပြီဖြစ်ကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။^{၂၇} ဩဂုတ်လ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် Unocal အစုရှယ်ယာပိုင်ရှင်များ၏ သဘောတူ ညီမှုနေ့ကပိုင်းတွင် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၁၇ ဒသမ ၈ သန်းဖြင့် သဘောတူညီမှု ရရှိခဲ့ပါသည်။^{၂၈} Chevron သည် ယခင်က Unocal ကဲ့သို့ မြန်မာစစ် အာဏာရှင်တို့နှင့် တိုက်ရိုက်လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ ဖြစ်လာခဲ့သည်။

Doe v. Unocal တရားစွဲခြင်းအပိုင်းတွင် Unocal သည် အစုရှယ်ယာရှင်များသို့ လုပ်ငန်း အစီရံခံစာများ ထုတ်ဝေတင်ပြခြင်း၊ မိမိ၏ဝက်ဘ် ပေါ်တွင် သတင်းအချက်အလက်များတင်ပြခြင်း စသည်ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် မြန်မာပြည် တွင်း မိမိ၏ရင်း နှီးမြုပ်နှံမှုများကို အကြိမ်ကြိမ်ကာကွယ်ခဲ့ ပါသည်။ Chevron သည် မြန်မာပြည်အတွင်း

မိမိတို့၏ လုပ်ဆောင်မှုများကို ဖုံးကွယ်ရန် အတွက် ရတနာနှင့်ပတ်သက်သော သတင်းများ အနည်းအကျဉ်းသာဖော်ပြခဲ့ခြင်း၊ ဝပ်ဆိုဒ်ပေါ်ရှိ Unocal ၏ အစီရံခံစာများကို ဖြုတ်ပစ်ခြင်းနှင့် ၎င်း၏သတင်းများမှာလည်း နည်းပညာပိုင်း ဆိုင်ရာ အချက်များကိုသာ ဖော်ပြထားပါသည်။^{၂၉} မြန်မာပြည်အတွင်း မိမိတို့၏စီမံကိန်းအကြောင်း များနှင့် ပတ်သက်၍ ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်များ ပြုလုပ်ခြင်းမရှိပေ။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ စစ်အစိုးရ၏ အဓမ္မစေခိုင်းမှုများနှင့် မတရား ပြုခြင်းများ နှစ်ပေါင်းများစွာဖြစ်ပေါ်နေစေကာမူ Chevron သည် Unocal မှတစ်ဆင့် ဝယ်ယူ ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သည့် စီမံကိန်းအတွင်းမှ စစ်တပ်၏ အဆက်ဆက်ကျူးလွန်နေသောချိုးဖောက်မှု များကို ရပ်တန့် မသွားပဲဆက်လက် ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ အချက် များတွင် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ယနေ့ထိဆက်လက် ဖြစ်ပွား နေသည်ကို Chevron မှ ယနေ့ထိတိုင်ငြင်း ဆန်နေကြောင်း တွေ့ရပေမည်။

၂။ ဖိနှိပ်မှုအားထောက်ပံ့ခြင်း

ရတနာစီမံကိန်းသည် စစ်အာဏာရှင်အား ကူညီထောက်ပံ့မှုပေးနေဆဲဖြစ်ပါသည်။

အာဏာရှင်အား အာမခံပေးခြင်း

၁၉၉၇ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းနှင့် ၁၉၉၈ ခုနှစ်အစောပိုင်းတွင် မြန်မာစစ်အစိုးရသည် ငွေကြေးပြဿနာနှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပါသည်။ အာဏာရှင်တို့၏စီးပွားရေးအား အထီးကျန်ထားခဲ့ရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုမှာ ထိရောက်မှုရှိခဲ့ပါသည်။ အစီရင်ခံတင်ပြသူတစ်ဦး၏ မှတ်ချက်တွင် အစိုးရသည် “ငွေသားပြတ်တောက်နေသည်” ထို့နောက် ၎င်း၏နိုင်ငံခြားငွေလွှဲနှုန်းသည် “နိုင်ငံခြား ငွေကြေးများကို ပေးရသည်ထက် ငွေကြေးနည်းနေသည်” ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။^{၁၆} အစိုးရသည် ပုဂ္ဂလိကဘဏ် များထံမှ ငွေခိုးယူပြီး ဤပြဿနာများကို ဖြေရှင်းခဲ့သည်။^{၁၇} ၁၉၉၇ ခုနှစ်ဇွေရာသီခန့်တွင် မြန်မာ့ကျပ်ငွေ၏တန်ဖိုးသည် လအနည်းငယ်အတွင်း ၎င်း၏ဒေါ်လာလွှဲနှုန်းမှ တစ်ဝက်ခန့်ကျဆင်းသွားသည်။^{၁၈} ထိုနှစ်အတွင်း အောက်တိုဘာလတွင် နိုင်ငံခြားငွေလွှဲနှုန်းသည် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၁၈၃ အထိကျဆင်းခဲ့သည်။^{၁၉}

၁၉၉၈ အစောပိုင်းတွင် အာဏာရှင်၏ ထိပ်တန်းခေါင်းဆောင်တစ်ဦး၏ မှတ်ချက်မှာတိုင်း ပြည်သည် “နိုင်ငံခြား ငွေလွှဲနှုန်းစုဆောင်းခြင်းနှင့် ဘဏ်တွင်းထားရှိခြင်းသည် အားနည်းနေသည်” ဟုဝန်ခံခဲ့ပါသည်။^{၂၀} မတ်လတွင် စီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းမှ အစိုးရ၏ငွေလွှဲနှုန်းငွေစုဘဏ်သည် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၁၀၀ အောက်ကျဆင်းနေပြီဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြပါသည်။^{၂၁} ဤယိမ်းယိုင်မှုသည် ၁၉၉၆ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း

တွင်အကြီးအကျယ်ထိုးကျခြင်းဖြစ်ပြီး၊ အမှန်မှာ ထိုအချိန်တွင် ငွေကြေးစုဆောင်းမှု ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၆၆၃ အထိရှိနိုင်သည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည့်အချိန်ဖြစ်သည်။^{၂၂} ဤစိုးရမိမိ၏ငှားရမ်းထားသည့်စစ်သားများကို ပြည်တွင်းကျပ်ငွေနှင့် အကျွေးအမွေးပြုနိုင်သော်လည်း ပြည်ပမှဝင်ငွေမရှိပါက ပြည်ပမှတဆင့်တင်သွင်းလာသော လောင်စာဆီ၊ စစ်တပ်ဆိုင်ရာအသုံးပစ္စည်း (သို့) အချို့သော ဗိုလ်ချုပ်တို့၏လုံခြုံမက်မောနေသည့် စိမ်ခံ့ကုန်ပစ္စည်းများဝယ်ယူရနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။

ထို့နောက် ရတနာစီမံကိန်းထွက်ပေါ်လာသောအခါ အရာရာအားလုံးပြောင်းလဲသွားသည်။ အစောပိုင်းတွင် ထိုင်းနိုင်ငံမှခါတ်ငွေကို လျှာထားသည့်အတိုင်း မဝယ်ယူနိုင်သည့်အတွက် ဒါဏ်ငွေပေးဆောင်ရသည်မှာ နည်းနေသေး သော်လည်း ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံမှ ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၅၀ ထက်မနည်း ရတနာစီမံကိန်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည့် ကုမ္ပဏီအားပေးရပြီး၊ ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၂၆၀ အထိပေး ခဲ့ရပါသည်။^{၂၃} ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံမှ ရတနာခါတ်ငွေကို တနေ့လျှင် ၅၇၀ ကုပပေး^{၂၄}အထိ အားထည့်သွင်းထားသည့် ဈေးအတိုင်း ဝယ်ယူခဲ့ပါသည်။^{၂၅} ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် အစီရင်ခံစာ တစောင်၏တင်ပြချက်အရ တစ်ရက်လျှင် ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ၁ ဒဿမ ၅ (သို့) တစ်နှစ်တွင် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၅၅၀ အထိ

တိုးလာခဲ့သည်။ မြန်မာစစ်အာဏာရှင်မှ ဤဝင်
ငွေများကို ရရှိခြင်းအားဖြင့် မိမိ၏ငွေကြေး
ပြတ်တောက်မှုပြဿနာကို ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ပါသည်။
၎င်းနှင့်အတူ စစ်အစိုးရအား စီးပွားရေးအထိ
ကျန်မှုပြုလုပ်ရာတွင် အောင်မြင်နေသည့်အ
ရာများသည်လည်း ပျောက်ကွယ်သွား ပါသည်။

**စစ်ဗိုလ်များအား သန်းကြွယ်သူဌေးအဖြစ်
သို့ပန်တီးပေးခြင်း**

၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် ရတနာစီမံကိန်းမှ ထုတ်လုပ်
သော ဓါတ်ငွေ့ပမာဏမှာ အနည်းငယ်မျှ
သာများပြားလာသော်လည်း မကြာသေးခင်က
လောင်စာဆီဈေးနှုန်းမြင့်တက်လာသောကြောင့်
စစ်ဗိုလ်များ၏ ဝင်ငွေကို တချိန်တည်းမှာပင်
များစွာရရှိသွားစေပါသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်နှင့်
၂၀၀၆ ခုနှစ် အတွင်းမှာပင် မြန်မာပြည်မှ
ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ရောင်းထုတ် လိုက်သော ဓါတ်ငွေ့မှာ
ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၁ ဒသမ ၈ ဘီလီယံ မှ ၂
ဒသမ ၁၆ ဘီလီယံသို့ တန်ဖိုးနှစ်ဆတိုး၍
ရရှိလာသည်။^{၁၆} ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် ရတနာမှ
ရရှိသောဝင်ငွေမှာ ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ၁ ဒသမ

၁ ဘီလီယံအထိ ဖြစ်ပါသည်။^{၁၇}

လက်ရှိအခြေအနေကိုမူတည်၍ ရတနာ
စီမံကိန်း မှရရှိသောဝင်ငွေသည် အဆက်မပြတ်
တိုးပွား လာသည်ဟု ခန့်မှန်းတွက်ဆရပါသည်။
ကုမ္ပဏီ ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်နှင့် Doe v.
Unocal အမှုမှ တရားရုံးမှအသုံးပြုခဲ့သော
သတင်း အချက်အလက်များအပေါ် မူတည်၍
EarthRights International ၏ တွက်ဆချက်အရ
၂၀၀၇ ခုနှစ် နှစ်ဆုံးပိုင်းတွင် ရတနာစီမံကိန်းမှ
နေ့စဉ်ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ၃ ဒသမ ၅
ရရှိမည်ဖြစ်ပြီး၊ တစ်နှစ်လျှင် ဒေါ်လာဘီလီယံ
ပေါင်း ၁ ဒသမ ၃ ဘီလီယံခန့် ဝင်ငွေရရှိမည်ဟု
တွက်ဆထားပါသည်။ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းသော
ဤဝင်ငွေသည် စစ်အစိုးရအတွက်ဖြစ်ပြီး၊
တစ်နှစ်လျှင် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၉၆၉
ဖြစ်သည်။ ဤလောင်စာဆီ တန်ဖိုးသည် ၂၀၀၇
ခုနှစ် နှစ်ဆုံးပိုင်းအထိသာ တွက်ဆထားသော
တန်ဖိုး ပင်ဖြစ်ပြီး အကယ်၍ လက်ရှိ
တန်ဖိုးထက် ပိုမိုမြင့်တက်လာပါက ဝင်ငွေတိုး၍
ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဇယားတွင်ကြည့်ပါ။

စစ်အစိုးရ၏ ဒေါ်လာသန်းပေါင်းစွာသော အကျိုးအမြတ်များ

ရတနာစီမံကိန်းကြောင့် မြန်မာစစ်အစိုးရမှ မည်မျှသောငွေကြေးပမာဏအား ရရှိသည်ကို
လူတော်တော်များများမှ မှန်းဆ တွက်ချက်ခဲ့ကြပါသည်။ သို့သော်လည်း ရရှိထားသည့်
သတင်းအချက်အလက်များနှင့် မှတ်တမ်းများကိုအခြေခံ၍ ERI အနေဖြင့် ဤဝင်ငွေများအား
မည်မျှရရှိသည်ကို အနီးစပ်ဆုံးအမှန်အကန်ဆုံး မှန်းစတွက်ချက်နိုင်မည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံမှ စီမံကိန်း၏ ၂၅ ဒသမ ၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ပိုင်ဆိုင်ထားသည့် PTTEP ကုမ္ပဏီ၏ထွက်
ဆိုချက်အရ ၂၀၀၇ ခုနှစ်အတွင်း ရတနာစီမံကိန်း၏ထုတ်လုပ်မှုသည် နေ့စဉ် သန်း ၇၅၈ ကုပပေ
အထိ^{၁၈} ထုတ်လုပ်ပြီး၊ ကုပပေ သန်း ၁၀၀-၁၁၀ ခန့်သည် နေ့စဉ်မြန်မာပြည်တွင်းအတွက်
အသုံးပြုရန်ဖြစ်သည်။^{၁၉} ထို့ကြောင့် ပြည်ပသို့ တင်ပို့သောဓါတ်ငွေ့ ပမာဏသည် နေ့စဉ် သန်း
၆၅၀ ကုပပေ ခန့်ဖြစ်ပြီး အပူချိန် BTU အားနေ့စဉ် ၄၆၃ ဘီလီယံ ခန့်ထုတ်လုပ်နိုင်မည်ဟု
ခန့်မှန်းထားပါသည်။^{၂၀} သဘာဝဓါတ်ငွေ့ဈေးနှုန်းအား ရတနာစီမံကိန်းပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သူများနှင့်
ထိုင်းနိုင်ငံမှအဝယ်တော်များဖြစ်သည့် PTT တို့က Export Gas Sale Agreement မှ
သဘောတူသတ်မှတ်ကြပါသည်။ ဤသဘောတူ ညီချက်သည် Doe v. Unocal တရားရုံးဆိုင်ရာတွင်

အသုံးပြုခဲ့သည့် စာရွက်စာတမ်းများဖြစ်ပြီး ယင်းအမှုကြောင့် လူသိရှင်ကြားကြေငြာရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသဘောတူညီချက်၏ ချမှတ်ထား သောအချက် အလက်များအပေါ်အခြေခံ၍ တွက်ချက်မှုအရ ၂၀၀၇ အကုန်ပိုင်းတွင် BTU ၁ သန်းလျှင် ဒေါ်လာငွေ ၇ ဒဿမ ၇၀ ဒေါ်လာခန့် ကျသင့်မည်ဟု တွေ့ရှိ ရပါသည်။^{၉၅} ယင်းအား အခြေခံပြီး တွက်ချက်ရာ၌ နေ့စဉ်ဒေါ်လာ ၃ ဒဿမ ၅ သန်းခန့် ရောင်းရသည်ဟု တွက်ချက်နိုင်ပါသည်။ ဈေးနှုန်းများနေ့စဉ်နှင့် အမျှပြောင်းလဲမှုအပေါ် ၂၀၀၇ ခုနှစ်၏အကုန်တွင် ဒေါ်လာ ၁ ဒဿမ ၃ ဘီလီယံခန့် ရရှိမည်ဟု တွက်ချက်ထားပါသည်။

၂၀၀၇ နှစ်တွင်စစ်ဗိုလ်ချုပ်၏သမီးမင်္ဂလာဆောင်သည့် ချိန်တွင်ကျောက်စိမ်းများဖြင့်ချယ်သထား ပြီးစစ်ဗိုလ်တို့မှ မည်မျှကြီးပွား နေသည်ကိုဖော်ပြထားသည်။

သတင်းဌာနများနှင့် အဖွဲ့အစည်းတော်တော်များများမှ ထုတ်ဝေသည့်အစီရင်ခံစာများတွင် ဤစီမံကိန်းကြောင့် မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ ဝင်ငွေ မည်မျှရသည်ကို ခန့်မှန်းတွက်ချက်ကြသော်လည်းပဲ စစ်အစိုးရမှ ဝင်ငွေအတိအကျမည်မျှရရှိသည်ကို မသိခဲ့ကြပေ။ ရတနာမှ ရရှိသည့်ဝေစုများကို ရတနာအားဆောက်လုပ်ခဲ့သည့်အဖွဲ့များနှင့် စစ်အစိုးရတို့မှ စီမံနေသည့်ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့ (PSC) မှ ဆုံးဖြတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာစစ်အစိုးရပိုင်သည့် (MOGE) ရေနံကုမ္ပဏီသည် ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းအား ပိုင်ဆိုင်ထားခြင်းကြောင့် အစိုးရအတွက်ဝင်ငွေများထံမှ အနည်းငယ်သာဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ညှိနှိုင်းရေးအဖွဲ့ (PSC) နှင့် အခြားသောနားလည်မှု ပြုလုပ်ထားသည့်စာချုပ်များသည် ရတနာပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်နေသည့် အဖွဲ့များမှရရှိလာသည့် အကျိုးအမြတ်များကို မခွဲဝေမီ စစ်အစိုးရအတွက်ရာခိုင်နှုန်းများစွာ ပေးရှိထားပြီးဖြစ်သည်။ တဆက်တည်းတွင် ရတနာစုပေါင်းလုပ်ကိုင်နေသည့် အဖွဲ့မှ ကျန်ရှိနေသောဝေစုများအား ခွဲချသည့်အချိန်တွင် စစ်အစိုးရ အတွက် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းအား ထပ်မံပေးထားပါသည်။^{၉၆} ထိုနောက်တဆင့် ရောင်းရသည့် ဈေးနှုန်းအပေါ် ရရှိသည့် အမြတ်အား ရာခိုင်နှုန်းဖြင့်ပြန်လည်ခွဲ ဝေသည့်အချိန်တွင်လည်း စစ်အစိုးရမှထပ်မံရရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရောင်းရဝင်ငွေ ၆၆ ရာခိုင်နှုန်းသည် ရတနာစုပေါင်းလုပ်ကိုင်နေသည့်အဖွဲ့သို့ရောက်ရှိသွားသည်။^{၉၇} ဤအဖွဲ့ထဲတွင် မြန်မာစစ်အစိုးရကုမ္ပဏီမှ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်း ပိုင်ဆိုင်သည့်အတွက် ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းထပ်မံရရှိပြီးဖြစ်သည်။^{၉၈} တဆက်တည်းတွင် အခြား သောအဖွဲ့များထံမှ ဝင်ငွေ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းအခွန်ငွေအား ထပ်မံကောက်ယူရရှိပါသည်။^{၉၉} အားလုံးစုလိုက်ပါ ရတနာဝင်ငွေ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် မြန်မာစစ်တပ်လက်ထဲသို့ ရောက်ရှိသွားပြီးဖြစ်သည်။ ယခုလက်ရှိ ဈေးနှုန်းဖြင့်တွက်ချက်ပါက နှစ်စဉ် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၉၇၂ မှ ၁ ဘီလီယံဒေါ်လာအထိ ရရှိနေပြီး၊ လောင်စာဆီဈေးထပ်ပြီး တက်ပါက စစ်တပ်မှငွေများအား ပိုမိုရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။

လက်ရှိခန့်မှန်းတွက်ချက်မှုအရ ရတနာစီမံကိန်းမှ ရရှိသည့်ဝင်ငွေသည် ဆက်လက်၍တိုးမြှင့် နေမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းခန့်မှန်းတွက်ချက်မှုသည် ကုမ္ပဏီမှထုတ်ပြန်သည့်အစီမံစာများနှင့် Doe v.

Unocal ၏ တရားစီရင်မှုမှ ထုတ်ပြန်သည့် မှတ်တမ်းများမှ အခြေခံပြီး၊ ဤတွက်ချက်မှုအရ ၂၀၀၇ ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်း၌ ရတနာစီမံကိန်းမှ နေ့စဉ်ဝင်ငွေ ဒေါ်လာ ၃ ဒသမ ၅ သန်းကျော် (သို့) နှစ် ၁ ဒသမ ၄ ဘီလီယံဒေါ်လာ နီးပါးရှိသည်။ ၎င်းဝင်ငွေများအနက် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း (သို့) နှစ်စဉ် ဒေါ်လာ ၉၆၉ သန်းအား မြန်မာစစ်အစိုးရမှ ရရှိနေပြီး၊ ၂၀၀၇ ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်း မြှင့်တက် နေသည့် လောင်စာဆီဈေး နှုန်းကို အခြေခံ၍ စစ်အစိုးရ ဝင်ငွေပိုမိုရရှိနေမည်ဖြစ်သည်။

ရတနာစီမံကိန်းမှဝင်ငွေ ရရှိဆဲဖြစ်ပြီး ရှေ့တွင်ဆက်လက်၍ ရရှိနေဦးမည်ဖြစ်သည်။ ဤဝင်ငွေသည် မြန်မာစစ်အာဏာရှင်အစိုးရအတွက် အကြီးမားဆုံးသော ဝင်ငွေအရင်းအမြစ်တစ်ခုလည်းဖြစ်ပါသည်။ ရတနာစီမံကိန်း ဖြစ်ပေါ် လာသောအချိန် လွန်ခဲ့သော ၁၀ နှစ်ခန့်တွင် အာဏာရှင်သည် ငွေကြေးများပြတ်တောက် (bankrupt) လုနီးပါးဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ရတနာစီမံကိန်းဖြစ် ပေါ်လာသောအချိန်မှစ၍ ယခုအချိန်ထိ ဝင်ငွေ ဒေါ်လာ ၁ ဘီလီယံခန့်အား နှစ်စဉ်ရရှိလာပါသည်။ စစ်အစိုးရသည် ရတနာစီမံကိန်း၏တန်ဖိုးမှ နှစ်စဉ် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၁၆၄ ရရှိကြောင်း ဝါဒဖြန့်ချိ ပြောဆိုနေသော်လည်း အမှန်ရရှိသည့်ပမာဏ နှင့်များ စွာကွာခြားလှပါသည်။^{၁၀}

ရတနာမှရရှိလာ သောများစွာသောအချက်အ လက်များ အထက်ကြီးမား သည့်အရာမှရတနာစီမံကိန်းတွင်ပါဝင်စီးပွားလုပ်ဆောင်သော ရေနံကုမ္ပဏီမျှ ဘေးသည် မြန်မာစစ် အာဏာရှင်အစိုးရ၏ ရေရှည်အတွက်တည်တန့်စေရန်ငွေကြေး အထောက်အပံ့မြောက်များစွာကိုပံ့ပိုးနေပါသည်။ ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင်ဖြစ်ပေါ် ခဲ့သောနိုင်ငံခြားငွေကြေးစုဆောင်းမှုသည်လုံးဝမရှိသည့်အခြေအနေမှ ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင်တင်ပြသည့်အတိုင်း ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ၁ ဒသမ ၂ ဘီလီယံအထိရှိ လာပြီဖြစ်ပြီး^{၁၁} နောက်မကြာပါ ဒေါ်လာ ၂ ဘီလီယံ^{၁၂} အထိရရှိလာနိုင်ပါသည်။

၂၀၀၇ ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် ရတနာစီမံကိန်းမှရရှိသော မြန်မာစစ်အာဏာရှင်၏ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေမှာ ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ၉၆၉ နီးပါး ဖြစ်ပါသည်။

ဖျက်ဆီးမှုကိုဦးတည်နေသည့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

“လူမှုရေးနှင့်စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် အပြန်အလှန်ဆက်စပ်မှုရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ဤပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အစီအစဉ်သည် မြန်မာပြည်သူ့ပြည်သားများ၏ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာနေထိုင်ရမည်ဟု Chevron မှ ငြင်းဆိုတင်ပြခဲ့ပါသည်။”^{၁၃} မြန်မာပြည်တွင်းဒီမိုကရေစီရရှိရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးလေးစားမှုများရှိလာစေရန် စစ်အစိုးရအား အပြုသဘောပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု (သို့) စီးပွားရေးအရပြစ်

ပယ်ထားမှု ကိုလုပ်ဆောင် ခြင်းနည်းဖြင့် ပြုလုပ်ခြင်း သည်မည်သည့် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းဖြစ်သည်ကို နိုင်ငံတကာမှငြင်းခုံဆွေးနွေးဆဲဖြစ်ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ရတနာစီမံကိန်းကဲ့သို့သော အပြုသဘောပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု သည်မြန်မာပြည်၏ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးတိုးတက်ကောင်းမွန်လာရန် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးမှုရှိသည့် စီမံကိန်းမဟုတ်ကြောင်းသိသာထင်ရှားနေပါသည်။

ရတနာစီမံကိန်းသည် တစ်ရက်လျှင် ဓါတ်ငွေ့ ကုပပေးသန်းပေါင်း ၇၆၀ထုတ်ယူနိုင် သော်လည်း မြန်မာပြည် အတွင်းသုံးဆောင်ရန် တစ်ရက်လျှင် ကုပပေးသန်းပေါင်း ၁၀၀-၁၁၀ သာအသုံးပြုခံရပါသည်။^{၁၆} ဓါတ်ငွေ့အများစုသည် မြန်မာပြည် အတွက်မဟုတ်ဘဲ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်အသုံးပြု နေခြင်းဖြစ်သည်။ ရတနာစီမံကိန်းအပေါ် အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် ၏မှတ်ချက်မှာ၎င်းစီမံကိန်း ၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ “ထိုင်းနိုင်ငံအတွက်ဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းတို့မှလိုအပ်နေသောလျှပ်စစ်ဓါတ်အားများကို ဖြည့်စွက်ပေးရန်”^{၁၇} ဖြစ်သည်ဟုဆိုပါသည်။ မြန်မာပြည်အတွက် အကျိုးအမြတ်မှာမူ နိုင်ငံတော်မှ ရရှိသောဝင်ငွေ တစ်ခုတည်းသာ ဖြစ်သည်။^{၁၈} သို့သော်လည်း ရှင်ငွေများသည် မြန်မာပြည်အတွင်းရှိနေသည့် မည်သည့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ငှာနာများ မှမရရှိဘဲစစ် အစိုးရ၏ လက်ထံသို့အကုန်တိုက်ရိုက်ဝင်ရောက်သွားခြင်း ဖြစ်သည်။

ရတနာစီမံကိန်းမှရရှိသော နအဖတို့ ၏ဒေါ် လာသန်းပေါင်းများစွာတို့သည် မည်သည့်နေရာ များတွင်ရောက်ရှိသွားသနည်း။ အာဏာရှင် မှတိုင်း ပြည်ဝင်ငွေများကို မည်သည့် နေရာတွင်အသုံးပြု ကြောင်း တိကျစွာ မဖော်ပြသော်လည်း၊ သူတို့၏ အလွန်ကြီးမား လှသည့်စစ်တပ်၏စစ်အသုံးစရိတ် အတွက် အသုံးပြုနေသည်ကို မေးခွန်းထုတ်ရန် မလိုအပ်ပေ။ သို့သော်လည်းနိုင်ငံတော်၏ဝင်ငွေ အနည်းဆုံး၄၀ရာခိုင်နှုန်းသည်စစ်တပ်အတွက် အသုံးပြုနေသည်ဟုလူတော်တော်များများ ကသုံးသပ်ဝေဖန်ထားပါသည်။^{၁၉} ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် နအဖ ၏စုစု ပေါင်းဝင်ငွေသည် ဒေါ်လာ ၂၃သမုဒ်ဘီလီယံခန့်ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းထားပြီး^{၂၀} စစ်တပ် အတွက် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၉၀၀

ခန့်အသုံး ပြုမည်ဟုတွက်ချက်ထားပြီး၊ စစ်တပ်အသုံး စားရိတ်အား ရတနာစီမံကိန်း မှရှိသောဝင်ငွေမှ လုံလောက်စွာ ထောက်ပံ့နိုင်နေ ကြောင်းတွေ့ရှိ နေပါသည်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်မှစ၍ ၂၀၀၅ ခုနှစ်အတွင်း ရတနာစီမံ ကိန်းမှ ရရှိလာသောဝင်ငွေများကို စစ်တပ်အတွက် အသုံးပြု သည်မှာ အဆမတန် တိုးတက် လာသည်ကို မြင် တွေ့ရမည်ဖြစ် သည်။^{၂၁} စစ်အစိုးရသည် မိမိ၏တိုင်းပြည်အတွင်းလူဦး ရေအပေါ် စစ်တပ်အတွက် အချိုးအစား မကျသော သုံးစွဲမှုနှင့် အန္တရာယ်များသော နည်းဗျူဟာကို စွဲစွဲမြဲမြဲကိုင်ထားဆဲဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီး နောက်ပိုင်း မြန်မာပြည်သည် ပြည်ပနှင့် ပြသ နာမရှိသကဲ့သို့ ပြည်ပရန်သူ လည်းမရှိပေ။ သို့သော် ကမ္ဘာပေါ်တွင်နံပါတ် ၁၂ ခုမြောက်သော စစ်အင်အားအများဆုံး နိုင်ငံဖြစ်သည်။^{၂၂} ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်တွင် လူဦးရေ ၅၆ သန်းရှိပြီး ၄၂၈ ၀၀၀ ဦးမှာ ၎င်း၏ လက်နက်ကိုင် စစ်သား များဖြစ်ပါသည်။^{၂၃} တနည်းအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ် ကြည့် လျှင် မြန်မာ နိုင်ငံ၏အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံဖြစ်သော ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူဦးရေ ၆၃ သန်းရှိသည်အနက် စစ်သားအရေ အတွက်မှာ ၃၀၇ ၀၀၀ ဦးသာရှိပါသည်။^{၂၄} အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် လူဦးရေ သန်းပေါင်း ၆၀ ရှိပြီး ၎င်း၏ စစ်သားအရေအတွက်မှာ ၃၀၇ ၀၀၀ ဦးသာရှိပါသည်။^{၂၅} မြန်မာပြည်တွင် စစ်တပ် အင်အားများစွာကိုဖွဲ့စည်းထားခြင်း၏ရည် ရွယ်ချက်မှာ ပြည်ပ၏ လုံခြုံရေး ဆိုင်ရာခြိမ်းခြောက်မှုမှကာကွယ်ရန်မဟုတ်ဘဲ၊ ပြည်တွင်း ရှိဆန့်ကျင်သူများကို နှိမ်နင်းရန်နှင့် မိမိ၏အာဏာတည်တံ့ရေးအတွက် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအားအစီအစဉ်တကျဖြင့် ကျူးလွန်ရန်သာဖြစ်ပါသည်။

ခန့်မှန်းခြေအရမြန်မာစစ်တပ်အတွက်အသုံးပြုနေသည့်အသုံးစရိတ်ငွေ အားလုံးသည်လက်ရှိ ရတနာစီမံကိန်းမှရရှိသောအကျိုး အမြတ်တခုတည်းဖြင့်လုံလောက်စွာထောက်ပံ့နိုင်ပါသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်၏လူဦးရေမှာ ၅၆ သန်းရှိပြီး လက်နက်ကိုင်စစ်သားအရေအတွက်မှာ ၄၂၈ ၀၀၀ ဦးခန့်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံဖြစ်သောထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူဦးရေ ၆၃ သန်းရှိသည်အနက် စစ်သားအရေအတွက်မှာ ၃၀၇ ၀၀၀ ဦးသာရှိပါသည်။ အင်္ဂလန်တွင် လူဦးရေ သန်းပေါင်း ၆၀ ရှိပြီး ၎င်း၏ စစ်သားအရေအတွက် မှာ ၃၀၇ ၀၀၀ ဦးသာရှိသည်။

တနည်းအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် စစ်အစိုးရသည် ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးအတွက် ငွေကြေးအသုံး ပြုမှုမှာ လုံးဝမရှိသလောက် အလွန်အလွန်ပင် နည်းပါးလှပါသည်။ တရားဝင်မှတ်တမ်း တွင်ဖော်ပြချက် အရ နအဖသည် ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင်ရရှိသော ငွေများတွင် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနအတွက်အသုံးပြုရန် ၁၃၁၂၂ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၁၃၁၂၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိသာ သတ်မှတ်ထားသည့်အတွက်ကြောင့်^{၆၄} ဤလျစ်လျူရှုမှုသည် အကြိမ်ပေါင်းများလာသောအခါ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအတွက် ပြဿနာများဖြစ်စေပါသည်။^{၆၅} ထိုနည်း လည်းကောင်းပင် ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် စစ်အစိုးရသည် ပြည်သူ့ပညာရေးအတွက် ၄ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၅ ရာခိုင်နှုန်း လောက်သာငွေကြေးအသုံးပြုရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားပါသည်။^{၆၆} မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများ၏ ကျောင်းဝင်ခွင့်ပုံစံပြုကြည့်ပါက မြန်မာအစိုးရမှ အစိုးရပညာရေးအား ထောက်ပံ့သည့်နိုင်ငံအနိမ့်ဆုံး ၂၅ နိုင်ငံအတွင်းတွင် အပါအဝင်ဖြစ်လာသည်။^{၆၇}

မြန်မာပြည်၏စီးပွားဖွံ့ဖြိုးမှုအားလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့်မြန်မာပြည်၏ဒီမိုကရေစီရရှိရေးနှင့်လူ့အခွင့်အရေးလေးစားမှုများရှိလာစေရန်အ

ထောက်အကူပြုလိမ့်မည်ဟု အချို့သော လူများက ငြင်းခုံဆွေးနွေးနေဆဲဖြစ်သော်လည်း အမှန်တကယ်တွင် ရတနာစီမံကိန်းသည် ဤနေရာတွင်လုံးဝ အထောက်အကူမပြုခဲ့ပေ။ ၎င်းစီမံကိန်းမှအင်္ဂါ လာဘီလီယံများစွာရရှိနေသော နအဖစစ်အစိုးရသည် မြန်မာပြည်သူတို့၏ လိုအပ်ချက်များကို တိုက်ရိုက်ဆန့်ကျင်နေပြီး မိမိတို့၏စစ်ဗိုလ်ချုပ်များအတွက်စစ်တပ်တွင် ငွေကြေးပိုမိုအသုံးပြုနိုင်ရန် သာဖြစ်သည်။ ဤအရာသည် အမှန်တကယ်တွင် အံ့ဩစရာအကြောင်း မရှိပါ။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် “သယံဇာတများ၏ကျိန်စာ” စာအုပ် အား လေ့လာရေးမှတ်တမ်းသူများမှ ရေနံနှင့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကြွယ်ဝသောမြို့ပြနယ်များအတွင်း သယံဇာတများကိုထုတ်ယူသည့် အခါတွင် တိုင်းပြည်အတော်များများသည် ၎င်း၏စီးပွားရေးကြီးထွားမှုတိုင်းပြည်အတွင်း ဒီမိုကရေစီထွန်းကားရေး နှင့်လူ့အခွင့်အရေး လေးစားမှုများအား ချိုးဖောက်ထိခိုက်စေပါသည်။^{၆၈}

၃။ ဗသီဗျက်ကွယ်ပြုခြင်း

ရတနာစီမံကိန်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေသည့်ချိုးဖောက်မှုများအား Chevron မှသိရှိမှု

Doe v. Unocal တရားစွဲဆိုခြင်းအမှုတွင် ယူနိုက်တက်မှ ရတနာစီမံကိန်းကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများဖြစ်ပေါ်နေပါက၊ ဤချိုးဖောက်မှုများဖြစ်ပေါ်နေသည်ဟု သိရှိထားခြင်း မရှိကြောင်းငြင်းဆိုနေပါသည်။ ဤအချက်အား ငှင်းတရားစွဲဆိုမှုတွင် တရားသူကြီးအဖွဲ့ချုပ်မှ ငြင်းပယ်ခဲ့ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရတနာစီမံကိန်းထဲမဝင်ရောက်ခင် စစ်အာဏာရှင်များ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ကျူးလွန်နေသည်ကို Unocal မှသိရှိထားပြီး သားဖြစ်ကြောင်း တရားသူကြီးအဖွဲ့ချုပ်မှ

အထောက်အထားသက်သေများမှတွေ့ရှိနေရသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် ဤဖြစ်ရပ်များ မြန်မာပြည်တွင်းဖြစ်ပေါ်နေသည်ကို Unocal မှသိရှိ ထားရမည် ဖြစ်သည်သာမက စစ်အာဏာရှင်များသည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု များဖြစ်သော အဓမ္မစေခိုင်းခြင်း၊ အဓမ္မပြောင်းရွှေ့စေခြင်း၊ အကြမ်းဖက်ခြင်းများ ကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်း၊ လက်ရှိတွင်လည်း ကျူးလွန်နေကြောင်း နှင့် နောင်တွင်ဆက်လက်ကျူးလွန်နေဦးမည်ဖြစ်ကြောင်း Unocal မှသိရှိထားရမည် ဖြစ်ပါသည်။^{၆၉}

တရားလိုမှ သက်သေအနေဖြင့် ရတနာစီမံကိန်းသို့မဝင်ရောက်ခင် အကျိုးအကြောင်းများကို သိရှိထားပြီးဖြစ်ကြောင်း ဤသို့ တင်ပြပါသည်။ စစ်အစိုးရသည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကျူးလွန်ခဲ့သူဖြစ်ကြောင်း Unocal မှသိရှိထားပြီးသားဖြစ်ပါသည်။ ဤစီမံကိန်းသည် စစ်အစိုးရအား စီမံကိန်း၏လုံခြုံမှုရှိရန်စစ်တပ်အား ငှားရမ်းဆောင်ရွက်စေခဲ့ပါသည်။ စီမံကိန်းမှအကျိုးအမြတ်များရရှိရေးအတွက် စစ်တပ်သည် ရွာသားများအား အတင်းအဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေခြင်း၊ ရွာလုံးကျွတ် အဓမ္မပြောင်းရွှေ့စေခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုစဉ်တွင် စစ်တပ်မှမရေတွက်နိုင်သော အကြမ်းဖက်မှုလုပ်ရပ်များစွာ ကျူးလွန်ခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် စစ်တပ်သည် အကြမ်းဖက်ခြင်းများကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်း Unocal မှသိရှိထားရမည်ဖြစ်ပြီး လက်ရှိတွင်ကျူးလွန်နေဆဲနှင့် နောင်တွင်လည်း ဤညှင်းပမ်းနှိပ်သက်မှုများကို ဆက်လက်ကျူးလွန်နေဦးမည် စသည်များကို Unocal မှသိရှိ ထားရမည်ဖြစ်ပါသည်။

Doe v. Unocal အမှုတွင်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံး၏ထင်မြင်ယူဆချက်။

Unocal ၏မသိဟန်ဆောင်မှုများ ပယ်ဖျက်ခြင်း ခံရသည့်အခါ Chevron မှယင်းအချက်အကို ကြည်ပြီးမည်သည့် ငြင်းပယ်မှုများကို မပြုလုပ်သင့်ပေ။ ၎င်းသည် ရတနာစီမံကိန်းထဲ ဝင်ရောက်လာသော အခါ ဤရတနာပိုက်လိုင်း စီမံကိန်း၏လုံခြုံမှုအတွက်ရက်စက်ယုတ်မာသော မြန်မာစစ်တပ်များကဆောင်ရွက်ပေးနေကြောင်း သိရှိသည်သာမက၊ ရတနာပိုက်လိုင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်သော ချိုးဖောက်မှုများအကြောင်းကို အစီရင်ခံစာများစွာမှတင်ပြနေကြောင်းနှင့် Unocal အား တရား ရုံးမှငှားချိုးဖောက်မှုများ ဖြင့်ဆက်နွယ်နေသည်ကို သက်သေအထောက် အထားဖြင့် တွေ့ရှိ ဖော်ပြသွားပြီဖြစ်သည်။ အတင်းအဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေခြင်းများနှင့် အခြားသောချိုးဖောက် မှုများအကြောင်းကို ERI တစ်ခုတည်းမှအစီရင်ခံတင်ပြနေခဲ့သည်မဟုတ်ဘဲ၊^{၇၁} အခြားသော လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာအဖွဲ့ အစည်းများဖြစ်သော Karen Human Rights^{၇၂} Group and Human Rights Watch^{၇၃} နှင့် Amnesty International^{၇၄} တို့မှလည်း အစီရင်ခံစာများတင်ပြပြီးဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာန ၏ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်မှထုတ်ပြန်သည့် (The U.S. Department of Labor found “credible”) အစီရင်ခံစာသည်လည်း ရတနာ စီမံကိန်းအတွင်း အတင်းအဓမ္မအလုပ်ခိုင်းစေမှု နှင့် ရတနာစီမံကိန်း၏ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် နေသည့် အဖွဲ့အစည်းသည် စစ်တပ်မှ အသုံးပြုနေသော အဓမ္မစေခိုင်းမှုများကို နှစ်ပေါင်းများစွာ အသုံးပြုလာပြီဖြစ်ကြောင်း သက်သေပြနေပါသည်။ ထိုမျှသာမကဘဲ ရတနာပိုက်လိုင်းဆောက်လုပ်ပြီးနောက်ပိုင်း အထိစစ်တပ်မှ “ရတနာပိုက်လိုင်းစီမံကိန်း လည်ပတ်ရေး အတွက်အသုံးပြုသည်

အဆောက်အဦးများ၊ လုံခြုံရေးယူနေသည့် စစ်တပ်များအတွက်” အဓမ္မစေခိုင်းမှုများကို ပြုလုပ်နေဆဲဖြစ်သည်ကို စသည့်အစီရင်ခံစာများ ဆက်လက်ဖော်ပြ နေပါသည်။^{၇၅}

၎င်းချိုးဖောက်မှုများကို အစီရင်ခံစာများမှ မှတ်တမ်းတင်ထုတ်ဝေခြင်း၊ တရားရုံး၌ ရင်ဆိုင်သောအမှုများကို သတင်းဌာန တော်တော် များများမှထုတ်ပြန်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပြီးရေနံထုတ်လုပ် နေသည့်စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ၏သတင်းဌာန များမှလည်းထုတ်ပြန် ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ Unocal settlement မတိုင်ခင်၂ နှစ်အတော အတွင်းတွင် ရတနာ စီမံကိန်းမှဖြစ် ပေါ်လာသော အဓမ္မစေခိုင်းမှု များကြောင်းအား^{၇၆}ရေနံထုတ်လုပ်မှုနှင့်ပါတ် သက်သောစက်မှုလက်မှု သတင်းဌာနများမှ သတင်းကိုးပင်ဆန်အားရေးသားပြီးစီးခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်တွင် Unocal အားဝယ်ယူရန် အစီ အစဉ်ရှိသော Chevron သည်၍စီမံကိန်း ကြောင့်ချိုးဖောက် မှုများဖြစ် ပေါ်နေသည့် အကြောင်းများနှင့် တရားရုံးတင်စစ်ဆေးခြင်း အကြောင်းများကို သိခဲ့ပြီးဖြစ်လိမ့်မည်။ Chevron သည် ကမ္ဘာ့ အကြီးမားဆုံးသော ရေနံကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ် သည်အလျောက် သတင်းမှတင်ပြသောအစီ ရင်ခံစာများကို သတိပြုရလိမ့်မည်။ ထို့အပြင် ၎င်းမှ Unocal အားဝယ်ယူမည့်အချိန်အား စောင့်ဆိုင်းနေသည့် အချိန်ဖြစ်ပြီး ၂၀၀၅ ခုနှစ် အတွင်း Doe v. Unocal အမှုအားအား တရားရုံးမှအဆုံးသတ်ပြီး နှစ်ပတ်အကြာတွင် Chevronသည် Unocal ကိုဝယ်ယူပြီးဖြစ် ကြောင်းကြေငြာလိုက်ပါသည်။ မြန်မာပြည်အတွင်းဖြစ်ပေါ်နေသည့်ချိုးဖောက်မှု များအား လူ့အခွင့်အရေးအတွက်လုပ်ရှားနေ သည့်အဖွဲ့များမှ မြန်မာပြည်နှင့်ရတနာစီမံကိန်း ကိစ္စကို Chevron မှသတိပြုရန်တောင်းဆိုခဲ့ သည်။ဤသို့ပြုလုပ်ခဲ့သည်မှ Chevron မှ

Unocal သည် မြန်မာအစိုးရနှင့်ရတနာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ဒေါ်လာသန်းပေါင်း ၁ဒသမ ၂ သန်းထဲတွင် ဖက်စပ်ပါဝင်သူဖြစ်ပါသည်။^{၆၆} Doe v. Unocal ၏တရားစွဲဆိုမှုတွင် အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံခဲ့ရသည့်မြန်မာပြည်သူလူထုများမှ ထွက်ဆိုခဲ့သည်မှာ ရတနာပိုက်လိုင်းတည်ဆောက်စဉ်တွင် မြန်မာစစ်အစိုးရသည် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့ကြောင်း ကုမ္ပဏီမှ သိရှိထားသော်၎င်းသိရှိထားပြီးဖြစ်ရမည်။ Unocal သည် အမေရိကန်နိုင်ငံ၏ ရေနံကုမ္ပဏီဖြစ်ပြီးစစ်အစိုးရပိုင်ဆိုင်ထားသည့်ကုမ္ပဏီဖြင့် စီမံကိန်းဖက်စပ်မှု ပြုထားသူဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် တရားစွဲဆိုမှုများပြုလုပ်နိုင်သော ပြစ်မှတ်တရဖြစ်နိုင်ပါသည်။

— Unocal အား Chevron အားမဝယ်ယူခင် AFL-CIO မှ Chevron ထံပေးစာ ဇူလိုင် ၂၂၊ ၂၀၀၅

Unocal ကုမ္ပဏီအားအလုံးစုံမဝယ်ယူခင် ၄ လမတိုင်ခင်ကတည်းကဖြစ်သည်။^{၆၆} ၂၀၀၅ ခုနှစ် ဧပြီလ ၂၇ ရက်နေ့တွင်ကျင်းပသောChevron နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးတွင် လူ့အခွင့်အရေးအတွက်လုပ်ရားသူများမှ ရတနာစီမံကိန်းမှ ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ချိုးဖောက်မှုများကို တင်ပြခဲ့ပါသည်။^{၆၇} ERIကိုယ်တိုင်မှလည်းရတနာစီမံကိန်းမှ တဆင့် ဖြစ်ပေါ်သောလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို အားတင်ပြပြောဆိုခဲ့သည်အပြင် AFL-CIO အလုပ်သမား

အဖွဲ့ချုပ်မှ လည်း ၂၀၀၅ ခုနှစ် ဇူလိုင်လနှင့် ဩဂုတ်လတွင် ဤကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်၍ စိုးရိမ်ဖွယ်ရရှိကြောင်း စာဖြင့်နှစ် ကြိမ်တိုင်တိုင် ရေးသားပေးပို့ အကြောင်းကြားခဲ့ပါသည်။^{၆၈} ဤချိုးဖောက်မှုကိစ္စရပ်များကို လစ်လျူရှုကာ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ အပေါ် မိမိတို့အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းရန် Chevron သည် Unocal အားဝယ်ယူခဲ့ပြီး ရတနာစီမံကိန်းတွင် ဆက်လက်ပါဝင်လုပ်ဆောင်သွားပါသည်။

၄။ အဆက်မပြတ်ဖြစ်ပွားနေသည့်ချိုးဖောက်မှုများ

များမကြာမှီနှစ်များအတွင်း၌ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသည့် အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုများနှင့် အခြားသောချိုးဖောက်မှုများ

အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း၊ ရတနာသဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းလိုခြံရေးတပ်ဖွဲ့မှ ကျူးလွန်ချိုးဖောက်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများအပေါ် ERI နှင့်အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများမှ အကြိမ်ကြိမ်အစီရင်ခံတင်ပြခဲ့သည်။ Chevron မှယင်းချိုးဖောက်မှုများကို တင်ပြပြောဆိုမှုမရှိခဲ့သော်လည်းပဲ၊ ၎င်း၏စီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ဖြစ်သည့် ဤသအေ နှင့် ချိုးဖောက်မှုများကို ဖော်ပြရန် ကျိုးစားခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း Total ကုမ္ပဏီသည်ဖြစ်ပွားသည့် ချိုးဖောက်မှုများအပေါ် တာဝန်ယူမှုမရှိခဲ့ပေ။ သို့သော် မြန်မာစစ်တပ်မှ အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုများ ကျယ်ပြန့်စွာအသုံးပြုခဲ့သည်ဟု ဝန်ခံခဲ့ပြီး၊ သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဒေသအတွင်း အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုများမပြုလုပ်ရန် Total ကုမ္ပဏီမှ စစ်အစိုးရကို ချဉ်းကပ်စည်းရုံးခဲ့သည်ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်မက၊ ယင်းအဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုကိစ္စ လူ့သိရင်ကြား ဖြစ်လာသည်

အခါတွင် အချိုး ဖောက်ခံသည့်သူများကို လျှော်ကြေးများ ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။^{၇၆} ၁၉၉၄ ခုနှစ်ကတည်းက အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှု လုပ်ရပ်များ မရှိစေရန် ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် စစ်တပ်၏လုပ်ဆောင်မှုများကိုအနီးကပ်စီမံကြီးကြပ်ခဲ့သည့်အပေါ်၊ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းအစပိုင်း၌ ဖြစ်ပွားသည့်အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုလုပ်ရပ်များကို သတိထားခဲ့မှု အားနည်းခဲ့လိမ့်မည်ဟု တိုတယ်ကုမ္ပဏီက ပြောဆိုခဲ့သေးသည်။^{၇၇} ဒေသခံများနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဒေသမှ ထွက်ပြေးလာသည့် ဒုက္ခသည်များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင်၊ ၁၉၉၄ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းမှ ယနေ့အချိန်ထိ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း လိုခြံရေးတပ်ဖွဲ့မှ ဒေသခံရွာသားများပေါ် အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုနှင့် သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ မုဒိန်းကျင့်ခြင်း စသည့် ဆိုးရွားသောလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများသည် ၁၉၉၄ ခုနှစ်မှစ၍ အစဉ်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သကဲ့သို့ ယခုအချိန်ထိ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေကြောင်း ပြောပြပါသည်။

စစ်သုံးအင်္ဂါအာရုံ

စစ်သားများအတွက်ရွာသားများမှပေါ်တာအဖြစ်ဆောင်ရွက်ပေးနေရပုံ

ပိုက်လိုင်း၏ တပ်ရင်းများ။ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို ငှားရမ်းခြင်း

မြန်မာစစ်အစိုးရမှ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းလုံးခြံရေးအတွက် စစ်တပ်များဖြင့် အသုံးပြုနေသည့် ကိစ္စကို ရေနံကုမ္ပဏီများမှ မည်သည့်အခါမှ အပြည့်အဝလက်ခံ အသိအမှတ်ပြုခြင်းမရှိသည်မကယင်းကိစ္စအား မဟုတ်မှန်ကြောင်း

တခါတရံတွင် လုံးဝငြင်းဆန်သည်အထိရှိသည်။ သို့သော်လည်း Doe v. Unocal တရားစွဲဆိုမှု ဖြစ်ပွားသည့်အပေါ် ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေး အတွက် မြန်မာစစ်အစိုးရမှ တပ်ရင်းများချထား သည့်ကိစ္စကို မည်သည့်နည်းမှ ဖုံးကွယ်လို မရတော့ပေ။ စီမံကိန်းလုပ်ငန်းအစောပိုင်း၏ မှတ်တမ်းအရ Unocal ဒုတိယဌာန Total နှင့်စကား ပြောသည့်အခါတွင် “ပိုက်လိုင်းဆောက်လုပ် ရေးနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုလုံခြုံရေးအတွက် စစ်တပ်များအားအသုံးပြုရမည့် အကြောင်းကို” ဆွေးနွေးပြောဆိုခဲ့သည်။^{၈၀} ၁၉၉၆ ခုနှစ်တွင် Total မှထိပ်ပိုင်းတာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များမှ Unocal ကိုပေးသည့် မှတ်တမ်းတစ်ခုတွင် “အဓမ္မလုပ် အားပေးစေခိုင်းမှုလုပ်ရပ်များသည် မိမိတို့ ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းလုံခြုံရေးအတွက် တာဝန်ပေး ထားသည့် စစ်တပ်များ ကျူးလွန်းခဲ့ကြောင်း” ဝန်ခံအသိအမှတ်ပြုခဲ့သည်။^{၈၁}

ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဒေသတွင် တာဝန်ယူလုပ် ရှားနေသည့် တပ်ရင်း ၂၅၊ ၁၀၄၊ ၂၇၂၊ ၂၅၂၊ ၄၀၁၊ ၄၀၂၊ ၄၀၃၊ ၄၀၄၊ ၄၀၅၊ ၄၀၆၊ ၄၀၇၊ ၄၀၈၊ ၄၀၉ နှင့် ၄၁၀ စသည့်တပ်ရင်းပေါင်း ၁၄ ရင်းမှတာဝန် ယူထမ်းဆောင်နေသည်ကို ERI မှ မှတ်တမ်း ကောက်ယူရရှိခဲ့ပါသည်။^{၈၂} အထူးသဖြင့် တပ်ရင်း ၂၇၃ နှင့် ၂၅၂ မှာ တိုတယ် တပ်ရင်း ဟု လူသိ များခဲ့သည်။^{၈၃} အခြားသောတပ်ရင်း များလည်း ဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းဒေသတွင်သွား လာလှုပ်ရှားနေသော်လည်းပဲ ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေး အတွက်တာဝန်ယူလှုပ်ရှားခြင်းဖြစ်သည်ကို

အတိအကျမသိရှိရပေ။

ယနေ့လက်ရှိကာလအထိ မြန်မာစစ်တပ်နှင့် ရတနာဓာတ်ငွေ့စီမံကိန်းအကြား ဆက်စပ်ပတ် သက်မှု ရှိနေပြီဖြစ်သည်။ ၂၀၀၃ မှ ၂၀၀၈ ခုနှစ် အထိအချက်အလက်ကောက်ယူချက်အရ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဒေသတွင် ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေး တာဝန်ယူရန်အတွက် စစ်တပ်တပ်ရင်းများ လှုပ်ရှားမှုရှိနေတုန်းဖြစ်သည်။^{၈၄} ၂၀၀၈ ခုနှစ် တွင် ERI မှတပ်ရင်း ၂၇၃ မှ ထွက်ပြေးလာသည့် စစ်ပြေးတစ်ယောက်ကို တွေ့ဆုံ မေးမြန်း ရာတွင်အောက်ပါအတိုင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။

“ကျနော်စခန်းကိုပထမစရောက်တုန်းက ငါတို့ ဒီမှာရောက်လာတာဟာ ဒီစီမံ ကိန်းမှာအလုပ်လုပ်နေတဲ့ နိုင်ငံခြားသား တွေကိုအကာအကွယ်ပေးဖို့ဆိုပြီး တပ်မှူးက ကျွန်တော်တို့ကိုပြောတယ်။ ငါတို့ကို ပြောတုန်း ကတော့ ဒီစီမံကိန်းဟာ နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကြာတဲ့ စီမံကိန်းဖြစ်တယ်တဲ့၊ စီမံကိန်း မှ ထွက်လာတဲ့အကျိုးအမြတ်ကတော့ နိုင်ငံတော်အတွက်တစ်ဝက် နိုင်ငံခြားသား တဝက်ရမယ်။ နှစ်၃၀ပြည့်ရင်နိုင်ငံခြားသား တွေပြန်သွားပြီးတော့ ကျန်ခဲ့တဲ့ ပစ္စည်း ကိရိယာတွေငါတို့ပိုင်ဖြစ်သွားမယ်။ ဒါမို့လို့ ဒီစီမံ ကိန်းမှာလာရောက်လုပ်နေတဲ့ နိုင်ငံခြားသားတွေရဲ့လုံခြုံရေးအတွက် တာဝန်ယူပေးခြင်းအားဖြင့်ငါတို့နိုင်ငံတွက် အလုပ်အကြွေးပြန်အတွက်အရေးကြီးတယ်။”

“ကျနော်စခန်းကိုပထမစရောက်တုန်းက ငါတို့ ဒီမှာရောက်လာတာဟာ ဒီစီမံကိန်းမှာအလုပ်လုပ်နေတဲ့ နိုင်ငံခြားသားတွေကို အကာအကွယ်ပေးဖို့ဆိုပြီး တပ်မှူးက ကျနော်တို့ကိုပြောတယ်။”^{၈၆}
ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတပ်ရင်း ၂၇၃ မှ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်လာသည့် မြန်မာစစ်သား၊ ၂၀၀၈ ခုနှစ် တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်။

ထိုစစ်သား၏ အတွေ့အကြုံအား အစဉ် အဆက်ချိုးဖောက်နေသည့် မြန်မာစစ်တပ်၏ လုပ်ရပ်များကို ဥပမာတစ်ခုအဖြစ် အထောက်အကူဖြစ်စေပါသည်။ မကြာခင်ကာလ၌လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ (HRW) ^{၅၇}နှင့် လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးဌာန-မြန်မာနိုင်ငံ (HREIB) ^{၅၈}တို့မှ ထုတ်ဝေသည့် အစီအစာတစ်စောင်တွင် မြန်မာစစ်တပ်မှ အသက်ငယ်ရွယ်သည့် ကလေးငယ်များကို စစ်သားအဖြစ် ကောက်ယူစုစောင်းနေသည်ဟု အသက် ၁၃ ကတည်းက စုစောင်းခံရသည့် ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သည့် စစ်ပြေးတစ်ဦးကပြောသည်။ ၎င်းသည် စတင်စုစောင်း ခံရပြီးနောက် ရက်ဆက် ကြမ်းတမ်းသည့် သင်တန်းများကို စနစ်တကျ သင်ကြားပို့ချခံရသည်။

“ကျနော်တို့ အဲဒီမှာနေခဲ့တုန်းကဆိုရင် သူတို့က ကျနော်တို့ကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါးကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်းဆက်ဆံတယ်။ ကျနော်တို့ကို ထမင်းကြွေးရင် အိမ်သာနေဘက်ဖေးက ပေါက်တဲ့ကန်ဇွန်းရွက်တွေကို ခူးပြီးကြွေးတယ်။ ထွက်ပြေးဖို့ကြိုးစားတဲ့သူတွေကို ရက်ရက်စက်စက်ရိုက်နှက်ပြီး အပြစ်ပေးတယ်။ ကျနော်အဲဒီမှာရှိတဲ့ အချိန်ကဆိုရင်တချို့လူက သူတို့ဆန္ဒနဲ့သူတို့ဝင်တယ်။ တချို့လူတွေလဲ အတင်းအဓမ္မဝင်ခိုင်း လုပ်ခိုင်းတာရှိတယ်။”^{၅၉}

ပြင်းထန်စွာအပြစ်ပေးရိုက်နှက် ညှဉ်းဆဲမှုနှင့် အခြားသော နှိပ်စက်မှုများသည် စုစောင်းခံရသည့် တပ်သားအသစ်များ အသက်ဆုံးရှုံးသွားသည့်အထိ မကြာခဏဖြစ်ပွားလေ့ရှိပြီး၊ ဤကဲ့သို့သောပြုမူမှုများသည် တပ်သားသစ်သင်တန်းပေးသည့်အခါ ပြုမူလုပ်ဆောင်လေ့ရှိ

သည်ကို ERI မှ မှတ်တမ်းကောက်ယူတွေ့ရှိခဲ့ရပြီးဖြစ်သည်။^{၆၀} ထွက်ပြေးရန်ကြိုးစားသည့် သူများအား အလံတိုင်တွင် ကြိုးတုပ်ချည်နှောင်ထားပြီး အခြားသောသင်တန်းသားများမှ ထိုလူအားတစ်ဦးလျှင်နှစ်ချက်ဆီရိုက်နှက်ခိုင်းရာ အချို့သောသူများမှာ အသက်ဆုံးရှုံးမှုဖြစ်သွားသည်အထိ ဖြစ်ခဲ့သည်ဟု သင်တန်းတက်ခဲ့သည့် စစ်ပြေးတစ်ယောက်က ရှင်းပြသည်။^{၆၁} ဤကဲ့သို့ ပြုလုပ်ခြင်းသည် စစ်သားများအမူအကျင့်ရက်စက်ကြမ်းတမ်းစေရန် ဦးတည်လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ရတနာသဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဒေသတွင် လုံခြုံရေးအတွက်တာဝန်ချထားသည့် စစ်သားများမှာ၍အမျိုးအစား များဖြစ်သည်။

အကြမ်းဖက်ခြင်းကြောင့် အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းခြင်း

ရတနာသဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းအတွက် တာဝန်ချထားသည့်စစ်တပ်များ၏ အပြုအမူများသည် မြန်မာစစ်တပ်၏ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှုများအားလုံးကို ထင်ဟတ်ပေါ်လွင်စေပါသည်။ နှစ်ပေါင်း ၁၀ ကျော်ကာလပတ်လုံး သဘာဝဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းဒေသအတွင်း လုံခြုံရေးတပ်များ များစွာချထားသည့်ခွဲသော်လည်း၊ စစ်အစိုးရမှ ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတပ်ချထားရာမှ သတ်ဖြတ်မှု၊ မုဒိန်းမှုအပါအဝင် ရက်ရက်စက်စက်ဖြစ်စေသည့်လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက်ကျူးလွန်နေဆဲဖြစ်သည်။

၂၀၀၅ ခုနှစ်အတွင်း ပိုက်လိုင်းအတွက်လုံခြုံရေးယူနေသည့်တပ်ရင်းတခုမှ အနည်းဆုံး ရွာသားတစ်ယောက်ကို သတ်ဖြတ်ကြောင်း ပိုက်လိုင်းဒေသရှိ လောကီသိုင်းရွာမှ ထွတ်ပြေးလာသည့် ရွာသားတချို့မှ ERI ကိုပြောဆိုခဲ့သည်။ သေဆုံးသူအမျိုးသား၏ဇနီး၏ထွက်ဆိုချက်တွင်

“၂၀၀၅ ခုနှစ် အော့ဂုတ်လ ၁၅ရက် တန်လာနေ့ လယ်ခင်းမှာ ခလရ ၂၇၃ ကပိုလ်မူးက ကျွန်မရဲ့ခင်ပွန်းကို လူ့လွတ်ခေါ်ခိုင်းလိုက်ပါတယ်။ သူဟာကားလမ်းမကိုရောက်တဲ့ အချိန်မှာစစ်သားတွေကသူ့ကိုကြိုးတုတ်ပြီး နောက် (ရွာသားတဦးရဲ့) အိမ်ကိုခေါ်သွားပါတယ်။ နောက်တနေ့ အင်္ဂါနေ့မှာသူတို့ (စက်ရုံ) တခုကိုခေါ်သွားပြီးစစ်သားတွေက သူ့ကိုအဲဒီနေ့ ရာမှာကြိုးနဲ့ချီထားပြီးရိုက်ပြီး မေးမြန်းစစ်ဆေးပါတယ်။ အဲဒီနေ့မှာသူ့ကိုကျွန်မသွားကြည့်သေးပါတယ်။သူ့ရဲ့ခြေနဲ့ လက်တွေ့ကိုကြိုးနဲ့တုတ်ထားပြီးသစ်လုံးနဲ့သူ့လက်နဲ့ခြေကြားမှာထည့်ပြီးလိမ့်ပြီးငြင်းပန်းနှိပ်စက်ထားတဲ့အရာတွေကိုကျွန်မတွေ့ရပါတယ်။ ကျွန်မသူ့ကိုမေးပါတယ် ‘သူတို့နှင့်ကိုတယ်လုပ်သလဲ’ ဒါပေမဲ့သူပြန်မဖြေပါဘူး။ ကျွန်မထင်တာသူ့ကျွန်မကြောက်မှာကိုစိုးရိမ်လို့ သူမပြောတာဘဲဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့သူ့ရဲ့ခြေထေ ဘက်နဲ့မှားဒါဏ်ရာတွေကိုကျွန်မတွေ့နေရပါတယ်။ ကျွန်မသူ့ကိုထပ်မေးပါတယ်” ဘာကြောင့်နှင့်ကိုဖမ်းထားသလဲ မေးတော့သူပြန်ဖြေမယ်လုပ်တော့ စစ်သားတွေကပြန်ရောက်လာပြီးကျွန်မကိုပြန်ဖို့အမိန့်ပေးပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဟူးနေ့မှာစစ်သားတွေကသူ့ကိုရားဖူးရွာကိုခေါ် ဆောင်သွားပါတယ်။ နောက်တရက် ကြာသ ဘေတေးနေ့မှာသူ့ကိုကန်ဘောက်ကိုခေါ်ဆောင်သွားပါတယ်။ သောကြာနေ့မှာသူ့ကိုရားဖူးကိုပြန်ခေါ်လာပြီး စစ်သားတွေကသူ့ ကိုသတ်ပြစ်လိုက်ပါတယ်။

“ခလရ ၂၇၃ ကစစ်သားနှစ်ယောက်ကျွန်မအိမ်ကိုရောက်လာပြီးကျွန်မအိမ်ကိုစစ်ဆေး

ရမယ်လို့ပြောပါတယ်။ သူတို့ဟာအိမ်တအိမ်လုံးကိုလိုက်ပြီးရှာဖွေမှုနေ့ကရှာဖွေပါတယ်။ သို့ပေမဲ့သူတို့လိုချင်တဲ့အရာတခုမှသူတို့မတွေ့ပါဘူး။ သူတို့ကျွန်မအိမ်ကိုတစ်နှာရီလောက်ရှာဖွေပြီးဘာမှမတွေ့ဘဲသူတို့ပြန်ထွက်သွားပါတယ်။ ကျွန်မနောက်မှသိရတာကတော့သူတို့ကျွန်မရဲ့ခင်ပွန်းကိုတော်လှန်ရေးအဖွဲ့နဲ့အဆက်အသွယ်ရှိတယ်လို့အခြားရွာသားတယောက်ထံမှာကြားခဲ့လို့ပါ။ အဲဒါကြောင့်ကျွန်မအိမ်မှာလာရှာပေမဲ့အဲဒီအချက်ကိုအထောက်အပံ့ပေးမဲ့သက်သက်တခုမှမတွေ့ရှိခဲ့ပါဘူး။”^{၆၂}

ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးအားတာဝန်ယူနေသည့် စစ်တပ်များသည် ထိုလူအားဖမ်းဆီးပြီး ပိုက်လိုင်းလမ်းကြောင်းနှင့်ပိုမိုနီးကပ်သောနေရာသို့ပြန်ခေါ်ဆောင်သွားသည်။ လောက်သိုင်းသည် ပိုက်လိုင်းနှင့်ပိုင် ၂၀၁၆ အကွာအဝေးရှိပြီး ရာဖူးရွာသည်ပိုက်လိုင်းနှင့် ၁၂ မိုင်ခန့်အကွာအဝေးရှိပြီး ကန်ပေါက်ရွာသည်ပိုက်လိုင်း၏ ငှာနချုပ်သို့ခေါ်ဆောင်သွားကာသတ်ဖြတ်ခဲ့သည်။^{၆၃} ထိုသေဆုံးသူနှင့်တချိန်တည်းအဖမ်းခံခဲ့ရသောရွာသားအထဲတွင် အနည်းဆုံးရွာသားတစ်ယောက်သည်ထွက်ပြေးလွန်မြောက်လာပြီးအခုထိုသူမှမိမိရွာ အတွင်းပြန်လည်နေထိုင်ရန်ကြောက်ရွံ့နေပါသည်။^{၆၄} ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်လာသူမှသေဆုံးသူ၏ဖခင်သည်အားမိမိမှလည်းထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ခြင်းမရှိခဲ့ပါက မိမိလည်းသေဆုံးသွားမည်ဖြစ်ပါသည်ဟုပြောဆိုခဲ့ပါသည်။^{၆၅}

သိမ်ကြာခင်အချိန်အတွင်း ၂၀၀၇ နှစ်အတွင်းတွင် ရှင်တဖီရွာမှရွာသားလူငယ်တယောက်အား ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတာဝန်ယူနေသည့် ခလရ ၄၀၈ မှစစ်သားများကသူ့ကိုသတ်ပြစ်လိုက်သည်။ ဖြစ်ပုံမှာ မြန်မာစစ်သား

များသည်အတိုက်အခံ အဖွဲ့နှင့်တိုက်ပွဲဖြစ်အပြီး အတိုက်အခံ အဖွဲ့များကိုမြန်မာစစ်သားများ ကလိုက်လံ ရှာဖွေသည့်အချိန်တွင်ထိုရွာသားလူငယ်အား သူ၏တောင်ယာထဲတွင်တွေ့ရှိကာဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ခဲ့သည်။^{၉၆} သို့သော်လည်း ဤသို့ကျူး လွန်မှုပြုလုပ်ခဲ့သည့်စစ်သားများကို အပြစ်ပေးခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လက်ရှိစစ်အစိုး ရအုပ်စိုးနေသောမြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းပြည်သူ ပြည်သားများကို သတ်ဖြတ်မှု ကျူးလွန်နေသော မြန်မာ စစ်သားများကို လည်းမည်သည့်ပစ်ဒဏ် မှပေးခြင်းမရှိသည့် အတွက်ကြောင့် ယခုဖြစ်နေ သောအဖြစ် အပျက်များမှာလည်းထူးဆန်း အံ့ဩဖွယ်ရာ မဟုတ်ပေ။^{၉၇}

ERI မှမြန်မာစစ်တပ်များ၏လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာချိုးဖောက်မှုနှင့်အခြားသောကြမ်းဖက်မှုများကိုမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။^{၉၈} နှစ်အနည်းငယ်ကျော်အတွင်းပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတာဝန်ယူထားသည့်စစ်တပ်မှမုဒိမ်းမှုကျူးလွန်မှုအားအနည်းဆုံးတကြိမ်ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအဖြစ်အပျက်အားပိုက်လိုင်းရွာဖြစ်သည့်ဇင်းဘားရွာသားနှစ်ဦးမှလည်းသက်သေအတည်ပြုပြောဆိုခဲ့ပါသည်။ ၂၀၀၅ နွေရာသီအချိန်တွင်ရေချောင်းအတွင်းရေချိုးနေ သည့်မီးချောင်းလောင်းကျေး

ရွာနေညီအစ်မနှစ်ဦးရေချိုးနေသည့်အချိန်တွင် ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတာဝန်ယူထားသည့်ခလရ ၄၀၉မှစစ်သားများမှကင်းစောင့်သည့်အချိန်နှင့်ကြုံခဲ့ရသည်။ စစ်သားများရှိနေသည်ကိုမြင်တွေ့သည့်အချိန်တွင်ညီအစ်မနှစ်ဦးမှာထွက်ပြေးသွားပြီးအစ်မမှာထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ပြီးရွာထဲတွင်အ ကူအညီဝင်တောင်းသည့်အချိန်တွင်အသက်၆-၇နှစ်ခန့်ရှိသောညီမအငယ်မူစစ်သားများ ကဖမ်းဆီးထားကာရက်စက်စွာမုဒိမ်းပြုကျင့်ခံခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့မုဒိမ်းကျင့်ခံရခြင်းကြောင့်ကလေးငယ်သူမ၏အမျိုးသမီးအင်္ကျီမှာလည်းပြိုထွက်ခဲ့ ရခြင်းကြောင့် ဆေးရုံတက်ကုသခဲ့ရသည်။^{၉၉} သို့သော်လည်းဤသို့ ကျူးလွန်သည့်စစ်သား အားအပြစ်ပေးခြင်း ရှိမရှိကိုမူ ERI မှယင်းသတင်းအားရှာဖွေအတည်ပြုမရခဲ့ပေ။ အခြားဖြစ်ပျက်ခဲ့သည့် အရာမှာ ပိုက်လိုင်း လုံခြုံရေးအားတာဝန်ယူနေသည့် ခလရ ၂၀၂ မှ လောက်သိုင်းရွာအတွင်းနေထိုင်သည့်အသက် ၂၅နှစ် အရွယ်အမျိုးသမီးပျိုအားသူမ၏အိပ်ရာ ထဲတွင်မုဒိမ်းကျင့် ရန်ကျိုးစားခဲ့သည်။ ဤဖြစ်ပျက်မှုတွင် အမျိုးသမီးမှ ယင်းစစ် သားအားခါတ်မီးဖြင့်ရိုက်ခဲ့သည်။^{၁၀၀}

ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးအားတာဝန်ယူနေသည့်ခလရ ၂၇၃ စစ်သားများသည် ရားဖူးရွာသား ငှဦးနှင့် လောက်သိုင်းရွာသား ၃ ဦးကိုတော်လှန်ရေးအဖွဲ့များဖြင့်အဆက်အသွယ်ရှိသည်ဟုဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ အခြားရွာသား ငှဦးသည်လမ်းတဝက်တွင်ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ခဲ့ပြီး အခြားသုံးယောက်အားစစ်တပ်သို့ခေါ်ဆောင်ပြီးသွားရောက်စစ်ဆေးမေးမြန်းခဲ့သည်။ ထိုနောက်ရွာသားတစ်ဦးကိုစစ်သားများမှသတ်ပြစ်လိုက်သည်။

၂၀၀၇ ခုနှစ်အတွင်းလောက်သိုင်းရွာသားနှင့်တွေ့ဆုံမေးမြန်းသည့်အချိန်

အရာရှိတစ်ယောက်က ကျနော်ဖက်ကိုလှည့်ပြီး ကျနော်ပါးကိုနှစ်ကြိမ်ရိုက်တယ်။ ပြီးတော့ ကျနော့် ဗိုက်ကိုထိုးတယ်။ ကျနော့်ဗိုက်ကို လက်နဲ့ကာဖို့ကြိုးစား တဲ့အချိန်မှာ ကျနော့်ဆီးအုံကိုကန်ပြီး ကျနော်လဲ့ကျသွားတယ်။

—စစ်တပ်များမှ စာသင်ကျောင်းအတွက် ရှာဖွေပစ္စည်းအားသည့်သစ်ကို ခိုးရန် ကာကွယ်တားမြစ်သည့် လောက်သိုင်းရွာသား

နှိုက်စက် ရိုက်နှက်ခြင်းစသည့် အခြားသော အကြမ်းဖက်မှုများသည် မကြာခဏ ဖြစ်ပွား လေ့ရှိသည်။ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ များအတွက် ခွဲပြီးသားသစ်များ ရှာဖွေပေး ရသည့် အတွေ့အကြုံများကို လောက်သိုင်းရွာမှ ထွက်ပြေးလာသည့်ရွာသားတစ်ယောက်က ERI ကိုပြောပြရာတွင်၊ စစ်သားများက သစ်များကိုယူ ဆောင်ဖို့ရောက်လာသည့်အခါ စာသင်ကျောင်း အတွက်ပြင်ဆင်ထားသည့် သစ်များကို သိမ်းယူရန်ပြင်ဆင်သည့်အချိန် တွင်၊ ယင်းသစ်များကို မသိမ်းယူပါရန်ကြိုးစား တောင်းပန်သည့် ရွာသား သည် ရိုက်နှက် ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ “သူတို့က ကျနော်တောင်းပန် တာကို လက်မခံတဲ့ အပြင်၊ အရာရှိတစ် ယောက်က ကျနော်ဖက်ကိုလှည့်ပြီး ကျနော်ပါး ကိုရိုက်တယ်။ ပြီးတော့ ကျနော့် ဗိုက်ကိုထိုးတယ်။ ကျနော့်ဗိုက်ကို လက်နဲ့ကာဖို့ကြိုးစားတဲ့ အချိန်မှာ ကျနော့်ဆီးအုံကိုကန်ပြီး ကျနော်လဲ့ ကျသွားတယ်။ ကျနော်အတော်ကြာစောင့် နေပြီးမှ လမ်းလျှောက်နိုင်ခဲ့တယ်” ဟုဆိုသူမှ ပြောဆိုခဲ့သည်။^{၁၁၁} ပြင်းထန်သည့် ရုပ်ပိုင်း ဆိုင်ရာချိုး ဖောက်မှုများသာမကပဲ စာသင်ကျောင်း အတွက်မတရားနည်းဖြင့် အထောက်အပံ့ ပစ္စည်းများအားပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးအတွက် လုံခြုံရေးယူနေသည့် စစ်တပ်များသည် လူယူခြင်းဖြင့်ပိုက်လိုင်း ဒေသရှိ ပညာရေး

အခြေအနေကို ဖျက်ဆီး လိုက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ကလေးများအားလုံးအတွက် အထောက်အကူ ပစ္စည်းကိရိယာဖြင့် ကောင်း မွန်ပြည့်ဝသည့် စာသင်ကျောင်းအဖြစ် ထောက်ပံ့ ကူညီရန် ဆိုသည့် ရေနံကုမ္ပဏီများ၏ ဦးတည်ချက် နှင့်ကိုက်ညီမှုမရှိသည်ကို သိသာထင်ရှား စေသည်။^{၁၁၂}

မြန်မာစစ်တပ်၏လိုအပ်မှုအားနှောင့် ယှက် အဟန့်အတားဖြစ်စေပါက ဒေသခံ ရွာ သားများကို စစ်သားများမှ ရိုက်နှက်သည့် လုပ်ရပ်များအပါအဝင် ပိုက်လိုင်းလုံခြုံ ရေးတပ်ဖွဲ့မှ ဒေသခံများကိုလူ အများရှေ့၌ အကြမ်းဖက် မှု ကိစ္စများကျူးလွန်လုပ် ဆောင်ခြင်းဖြင့်ဒေသခံပြည်သူလူ ထုများအား အကြောက်တရားများရှိအောင် ခြိမ်းခြောက် ပြသနေခြင်းဖြစ်သည်။ ဓာတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်း လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ ၁၀၀၇ နှင့် ၁၀၀၈ ရှိသည့် ဆင့်ခေါ်သည့် လောက်သိုင်းရွာအစည်း

ရာတနာပိုက်လိုင်းအလျှောက်တည်ရှိနေသည့်စစ်တပ်စခန်းများ

အဝေးတွင် စံနမူနာပြုသည့်အနေဖြင့် တော်လှန်ရေးအဖွဲ့ကို ကျွေးမွေးပြုစုသည့်သံသယဖြင့် ရွာသားလေးယောက်ကို ရွာသားများအား လုံး၏မျက်စိရှေ့၌ ရိုက်နှက်ညှင်းဆဲခဲ့သည်။ စစ်တပ်များက ရွာသားများကြောက်ရွံ့ရန် ဤကဲ့သို့ ခြိမ်းခြောက်ရိုက်နှက်ပြီးနောက် ရွာသားများကို ရွေးချယ်ပြီး ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေး တပ်ဖွဲ့အတွက် အတင်းအဓမ္မ ပေါ်တာထမ်းခိုင်းခဲ့သည်။ “ဘယ်သူမှ မသွားချင်ဘူး၊ ဒါပေမယ့် ရွာသား တွေဘာမှ မတတ်နိုင်ဘူး၊ သူတို့ကို ဖမ်းဆီးပြီးအတင်းအဓမ္မသွားခိုင်း တယ်လေ။”^{၁၃၃} ၎င်းနည်းတူရွာသားများကြောက်ရွံ့အောင် စံနမူနာပြုသည့်အနေဖြင့် ရိုက်နှက်ညှင်းဆဲသည့်ကိစ္စများသည်လည်းအခြားသောနေရာများတွင်မကြာခင်နှစ်များအတွင်းတွင် စစ်တပ်မှ ပြုလုပ်ခဲ့သည်ဟု အစီရင်ခံမှုများရှိခဲ့ပါသည်။^{၁၃၄}

အတင်းအဓမ္မလုံခြုံရေး စောင့်ခိုင်းခြင်း
Chevron သည် ၎င်းတို့၏ “လူသားစွမ်းအင်” ဆိုသည့်ဆော်ဩချက်ကိုမြင့်တင်ကြော်ငြာနေသည်။ ပိုက်လိုင်းဒေသရှိ သိသာထင်ရှားသည့် “လူသားစွမ်းအင်” ၏အမျိုးအစားမှာ ရတနာ ၁ဓတ်ငွေ့ ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းလုံခြုံရေးအတွက်သာမာန်ရွာသားများကို အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းသည့် ကိစ္စဖြစ်သည်။ မကြာခင်နှစ်များတွင်ERIမှ မြန်မာစစ်တပ်များမှပိုက်လိုင်းအတွက် လုံခြုံရေးတာဝန်ယူပေးရန် ရွာသားများကို အတင်းအဓမ္မစေခိုင်းသည့်ပုံစံများကိုမှတ်တမ်းအချက်အလက်ကောက်ယူခဲ့ရာတွင်သုံးမျိုးသုံးစားတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာလုံခြုံရေးကင်းတဲများဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ရက်စက်ကြမ်းတမ်းသည့်သင်တန်းအစီအစဉ်များ တက်စေခြင်းနှင့် လုံခြုံရေးကင်းတာဝန်စောင့်ခိုင်းခြင်းစသည်တို့ဖြစ်သည်။ယင်းဖြစ်ရပ်

များသည်ပိုက်လိုင်းလမ်းကြောင်းနှင့်နီးစပ်ကပ်ရပ်သည့်ကန်ဘောက်၊ဇင်းဘာနှင့်ကလိန်အောင်စသည် ရွာများတွင်အဓိကအဖြစ်များပြီး၊အလမ်းဝေးသည့် လောက်သိုင်းကဲ့သို့သောရွာများလည်း ထိုနည်းတူတွေ့ကြုံရသည်။

ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးအတွက် ပထမဦးဆုံးအတင်းအဓမ္မလုပ်စေခိုင်းသည့် လုပ်အားပေးအစီအစဉ်မှာ ပိုက်လိုင်းကို စောင့်ကြည့်ရန် ကင်းတဲများကို အဓမ္မဆောက်လုပ်ခိုင်းခြင်းဖြစ်သည်ဟု လုပ်အားစေခိုင်းခြင်းခံရသည့် ဇင်ဘာရွာသားတစ်ယောက်မှ ပြောဆိုခဲ့သည်။

“၂၀၀၃ ခုနှစ်၊ ဇွန်လအစပိုင်းမှာ စစ်သားတွေက ငါတို့ရွာကရွာသားတွေကို သူတို့အတွက်ကင်းတဲတွေဆောက်လုပ်ခိုင်းတယ်၊ ရွာတော်တော်များများမှာလည်းသူတို့နေရာတွေမှာလုပ်ရတယ်၊ ငါတို့ရွာကကင်းတဲနှစ်လုံးဆောက်ရတယ်တအိမ်မှာတစ်ယောက် သွားလုပ်ရတယ်၊ ကျနော်ကိုယ်တိုင် အခါပေါင်းတော်တော်များများသွားလုပ်ရတယ်၊ ငါတို့ဘာတွေလုပ်လဲဆိုတော့ နေရာတွေရှင်းလင်းရတယ်၊ ကင်းတဲတွေဆောက်တယ်၊ ခြံစည်းရိုးအကာတွေဆောက်ပေးရတယ်၊ ဆက်သွယ်ရေးမြောင်းတွေတူးပေးရတယ်။ လမ်းမဘေးမှာပဲ ကျနော်တို့ဆောက်လုပ်ရတယ်၊ ရွာအဝင်လမ်းနှစ်ဘက်စလုံးလုပ်ရတယ်၊ ငါတို့လူအများကြီးနဲ့သွားလုပ်တယ်ဆိုတော့ ကင်းတဲကိုနှစ်ရက်ထဲနဲ့ ပြီး အေ ဘ င် လူ ပ် လို က် တ ယ် ။ အဲဒါတွေလုပ်တာငါတို့တပြားတကျပ်မှမရပေမယ့်ငါတို့ဘာမှ ငြင်းဆန်လို့မရဘူး။”^{၁၃၅} ကန်ဘောက်ရွာမှနောက်ရွာသားတစ်ယောက်သည်လည်း ပိုက်လိုင်းတစ်လျှောက်၌

လုံခြုံရေးကင်းတဲများဆောက်လုပ်ရန်အတင်းအဓမ္မစေခိုင်းခံခဲ့ရသည့်ကိစ္စများကိုရှင်းပြခဲ့ပါသည်။^{၁၆}

ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များမှ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာသင်တန်းအစီအစဉ်များကို ရွာသားများအားပါဝင်တက်ရောက်စေခဲ့ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် လောက်သိုင်းရွာမှ ရွာသူကြီးသည် သင်တန်းချိန်ကို နောက်ကျရောက်လာခြင်းကြောင့် ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတပ် ၄၀၉ မှ ရိုက်နှက်ညှင်းဆဲခြင်းခံခဲ့ရသည်။ သူနှင့် ပါလာသည့် အခြားရွာသားများကိုလည်း သင်တန်းတက်ရောက်သည့်ရွာသားများအားလုံးရှေ့တွင် ရိုက်နှက်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ “ဘာဖြစ်လဲဆိုတော့ ကျနော်တို့အဝေးကြီးလမ်းလျှောက်သွားရတယ်၊ ကျနော်တို့ တစ်နာရီလောက်နောက်ကျတဲ့အတွက် သူက ကျနော်တို့ကို စိတ်တိုပြီး ကျနော်ကို ရိုက်တယ်၊ ပြီးတော့ကျွန်တော့ရွာသားတွေကိုလည်း ရိုက်နှက်တယ်”^{၁၇} တချို့သောသင်တန်းအစီအစဉ်များမှာ လွန်စွာမကြမ်းတမ်းခက်ထန်ပြီး ရွာသားများအပေါ် ကြီးလေးသည့် ဝန်ပိုးများဖြစ်စေသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် “တိုတယ် တပ်ရင်း” တစ်ခုဖြစ်သည့် ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတပ်ရင်း အမှတ် ၂၈၂ အကြီးအကဲမှ ရတနာပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရေးပိုက်လိုင်းဗဟိုဌာန တည်ရှိရာဖြစ်သည့် ကန်ဘောက်ရွာ^{၁၈} သို့ အလည်လာသည့်အချိန်၌ လုံခြုံရေးကိစ္စကိုပြောခဲ့ပြီးနောက် လုံခြုံရေးသင်တန်းတက်ရန် အိမ်ထောင်စုတစ်စုမှ လူတစ်ယောက်နာမည်စာရင်းလုပ်ပေးရန် ရွာသူကြီးကို အမိန့်ပေးခဲ့သည်။ အသက်ရှင်နေထိုင်နိုင်ရေးအတွက် လွှဲပြောင်းရန်ကန်ရသည့် ရွာသားတစ်ယောက်မှ မိမိ၏စီးပွားရေးနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာဖိစီးမှုအကြောင်းများကြောင့် အသက် ၁၉ နှစ်ရှိ သားကို လုံခြုံရေးသင်တန်းတက်ရောက်ရန် ပို့ခဲ့ရသည့်အခက်

အခဲများအား ERI ကိုပြောပြခဲ့သည်။ “မိသားစုအတွက် ရှိတဲ့တာဝန်ဝတ္တရားအပေါ် အဲဒီသင်တန်းကို ကျနော်ကိုယ်တိုင်မတက်နိုင်ဘူး” ဟုသူကပြောဆိုခဲ့သည်။^{၁၉} သူနှင့်သူ၏ ဇနီးသည်နှစ်ယောက်သည်တလသင်တန်းတက်ရောက်မည့်သူသားအတွက်စားစရာနှင့်သောက်ရေများ လုံလုံလောက်လောက် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ပေးရသည်။ “အရာရာ တိုင်းမှာ ကိုယ့်အိမ်ကနေ ကိုယ့်မှာသာ ကိုယ်ယူလာရတယ်၊ သင်တန်းမှာ ကျနော်တို့ကိုကျွေးဖို့ ဘာမှမရှိဘူး၊ အဲဒါက ကျနော်တို့အတွက်တော်တော်ခက်ခဲတဲ့ရောက်ရတယ်၊ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ကျနော်တို့ကရွာထဲမှာလက်လုပ်လက်စားလူတန်းစားတွေပဲဖြစ်တယ်”^{၂၀} သင်တန်းသို့ သားကိုလွှတ်ထား ရသည့်အပေါ် မိမိအလုပ်လုပ်ရန်သားနေရာအစားအခြား လူတစ်ယောက်ကိုတစ်ရက် ၂၀၀၀ကျပ်ပေးပြီးငှားခဲ့ရသည်။ တဆက်တည်းတွင်လည်း သင်တန်းတက်နေသည့်သားအတွက်လည်း များစွာစိုးရိမ်ပူပန်မှုဖြစ်ခဲ့ရပါသည်။

ကျနော်သား စစ်သင်တန်းမှာရှိနေတဲ့အချိန်ဆိုရင် စိုးရိမ်ပူပန်မှုတွေ ကြောက်ရွံ့မှုတွေကြောင့် ညဖက်ကျရင် ကျနော်အိပ်မပျော်နိုင်ခဲ့ဘူး၊ ကျနော်အများကြီးစိတ်ထိခိုက်ခဲ့တယ်၊ ကျနော်မိသားစုထဲက ဘယ်သူ့ကိုမှ အဲဒီသင်တန်းကို ပေးမတက်ချင်ဘူး၊ ဒါပေမယ့် ရွာသူကြီးထံကျွန်တော်တို့နာမည်ပေးလိုက်တော့ ကျနော်တို့ မတက်မနေရတက်ရတယ်၊ ထွက်ပြေးသွားလို့လဲ မရဘူး။ အကယ်၍ ထွက်ပြေးလိုက်ရင် အဲဒီတပ်ရင်းက ကျနော်တို့မိသားစုတွေ ဆွေမျိုးတွေကို စစ်တပ်တွေကအပြစ်ပေးမယ်လေ။^{၂၁}

သင်တန်းသည် လွန်စွာရက်စက်ကြမ်းကြပ်သည့်နာမည်ဖြင့် လူသိများခဲ့ပြီး၊ ယင်းအပေါ် ကြားသိရသည့်အခါ “ငါတို့ရွာကရွာသားတွေ အခြားရွာသားတွေလို သင်တန်းအတင်းအဓမ္မ

“ကျနော်တို့ရွာသားတွေ ဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းအတွက် မကြာခဏအဓမ္မလုပ်အားပေးသွားလုပ်ရတယ်။ ပိုက်လိုင်းနားက ကင်းတဲတွေမှာ တာဝန်ယူပေးရတယ်။ အရင်ဦးဆုံး ပိုက်လိုင်းတလျှောက်မှာ ကင်းတဲတွေကိုဆောက်လုပ်ပေးရတယ်။ ပြီးတော့ ကျနော်တို့တာဝန်ယူစောင့်ပေးရတဲ့ ကင်းတဲအလုံးပေါင်း တစ်ဆယ်ရှိတယ်။ ကင်းတဲမှာ တစ်အိမ်တစ်ယောက် အလှည့်ကျတာဝန်ယူစောင့်ပေးရတယ်။ ကင်းသဲတစ်လုံးမှာ သုံးယောက် နေ့ရော ညရော ၂၄ နာရီစောင့်ပေးရတယ်။ သူတို့အတွက် မလုပ်ပေးဘူးလို့ ငြင်းလို့မရဘူး။”

----- ကလိန်အောင်ရွာမှ ရွာသားတစ်ဦး ထွက်ဆိုချက်

တက်ခိုင်းခံရမှာပဲ” ဆိုပြီး ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်သို့ ထွက်ပြေးလာကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။^{၁၁၂}

နောက်ဆုံးတွင်မူရွာသားများသည်ပိုက်လိုင်းတွင်ကင်းစောင့်ခြင်း စသည့်လုံခြုံရေးတာဝန်ယူရန်ပုံမှန်အဓမ္မစောင့်ခြင်းခံနေရတော့သည်။ ပိုက်လိုင်းတစ်လျှောက်တွင်ကင်းစောင့်ရန်အတင်းအဓမ္မစောင့်ခြင်းခံခဲ့ရသည့် ကန်ဘောက်ရွာမှထွက်ပြေးလာသည့်ဒုက္ခသည်တစ်ယောက်အောက်ပါအတိုင်း ပြောပြခဲ့သည်။

ရတနာသဘာဝဓာတ် ငွေ့ပိုက်လိုင်းမှာလည်း ငါတို့အလုပ်လုပ်ခဲ့ရတယ်။ ကင်းတဲထဲမှာ အဓမ္မစောင့်ခိုင်းပြီးတော့ မသင်္ကာသည့်အပြုအမူတွေ အရာတွေကို စောင့်ကြည့်ခိုင်းတယ်။ အဲဒီလိုအဓမ္မလုပ်အားပေးတွေ တစ်အိမ်တစ်ယောက် အလှည့်ကျစီလုပ်ပေးရတယ်။ များသောအားဖြင့် တဲတစ်လုံးမှာဆိုရင် လူသုံးယောက်တာဝန်ယူစောင့်ရတယ်။ ကင်းတဲမှာလိုအပ်တဲ့အရာအားလုံးကိုကိုယ့်ဖာသာကိုယ်ကြိုတင်ပြင်မှုတွေလုပ်ရတယ်။ ပစ္စည်းကိရိယာတွေ ထမင်းဟင်းတွေကိုယ့်ဖာသာကိုယ့်အိမ်ကနေယူသွားရတယ်။ အဲဒီကင်းတဲထဲမှာ ၂၄ နာရီ တာဝန်ယူစောင့်ပေးရပြီးတော့ ပတ်ဝန်းကျင်အနီးတဝိုက်မှာအမြဲတမ်းဂရုတစိုက် စောင့်ကြည့်ရတယ်။

ကျနော်တို့အိပ်နေလို့ ကင်းလှည့်တဲ့စစ်တပ်တွေလာတွေ့လို့ရှိရင် သေချာဒါကတော့ ကျနော်တို့အရိုက်ခံရမယ်။ သို့မဟုတ်ရင် ဆဲဆိုကြိမ်းမောင်းခြင်းခံရမယ်။ အကယ်၍ ကျနော်တို့အရမ်းအိပ်ချင်ရင်လူတစ်ယောက် နှစ်ယောက်တော့စောင့်ကြည့်ပေးရတယ်။ ကင်းတဲကိုသွားမစောင့်ပဲငြင်းလို့မရဘူး။ အကယ်၍ ကျနော်တို့ကင်းစောင့်အလှည့်ကျလာရင်မအားရင်တောင်မှကိုယ့်အစား အခြားလူတစ်ယောက်ကိုပိုက်ဆံပေးငှားရတယ်။ ဒီလိုမျိုးအဓမ္မလုပ်အားပေးလုပ်ပေးတဲ့အထဲမှာ အသက် ၆၀ ကျော်တဲ့အဖိုးကြီးတွေနဲ့ အသက် ၁၈ မပြည့်သေးတဲ့ကလေးတွေလဲအများကြီးပါတယ်။ ကျနော်ဆိုရင် ဒီလိုအဓမ္မလုပ်အားပေးမျိုးမှာ အကြိမ်ပေါင်းအခါပေါင်းအများကြီးလုပ်ခဲ့ရတယ်။^{၁၁၃}

ဇင်ဘာရွာမှ ရွာသားတစ်ယောက်မှ သူ၏အတွေ့အကြုံကိုအောက်ပါတိုင်းပြောခဲ့သည်။

“ကင်းတဲတွေဆောက်လုပ်ပေးလို့ပြီးသွားတဲ့နောက်ပိုင်းမှာ ရွာသားတွေ နေ့စဉ်နေ့တိုင်းလုံခြုံရေးအစောင့် ပြန်လုပ်ပေးရတယ်။ ရွာသားတွေ တစ်ခါဆိုရင် ငါးယောက်သွားပြီးတာဝန်ယူပေးရတယ်။ စစ်သားတွေ

ကတဆင့် ရွာသူကြီးကိုအမိန့်ပေးပြီး ရွာအစည်းအဝေးခေါ်ပြီးတော့အဲဒီကိစ္စတွေကို ကျနော်တို့ကိုပြောပြတယ်။ ကျနော်တို့ကင်းတဲမှာနေရောညရော လုံခြုံရေးကင်းသွားစောင့်ပေးရတယ်။တစ်ခါသွားရင် နှစ်ရက်နဲ့တစ်ည တာဝန်ယူစောင့်ပေးရတယ်။ အဲဒါကိုအလှည့်ကျစနစ်နဲ့လုပ်တယ်။ကျနော်ကိုယ်တိုင်နှစ်ခါသုံးခါသွားစောင့်ပေးခဲ့ပြီးပြီ။ အလှည့်ကျစီသွားစောင့်ပေးရတော့နှစ်ပတ်လောက်မှာတခါကိုယ့်အလှည့်ပြန်ရောက်တယ်။”^{၁၄}

ပိုက်လိုင်းအတွက် “ကင်းတဲတွင်လုံခြုံရေးတာဝန်ယူပေးရကြောင်း”^{၁၅} ခြားရွာသားများကလည်း အလားတူပြောပြခဲ့ပြီး ၎င်းဖြစ်ရပ်များ “မကြာခဏ” “အခါပေါင်းများစွာ”^{၁၆} ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ပိုက်လိုင်းဒေသများတွင် နေထိုင်သည့် ဒေသခံပြည်သူလူထုပေါင်း ၅၀၀၀ခန့်ရှိသည်ဟု ရေနံကုမ္ပဏီများမှ ခန့်မှန်းကြသော်လည်း၊^{၁၇} အကယ်၍ အရွယ်ရောက်အမျိုးသားများမှ အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းခြင်းခံရပါက အခိုင်းခံရသည့်အရွယ်ရောက်အမျိုးသားများဦးရေမှာ ၁၆၀၀၀ ခန့်ရှိနေပြီးဖြစ်သည်။^{၁၈} ဒေသတွင်းရှိကျေးရွာတိုင်းတွင် စစ်တပ်မှ အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေး စေခိုင်းခြင်းမခံခဲ့ရပါသော်ညားလည်း၊ ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးအတွက် ဒေသအတွင်းထောင်ပေါင်းများစွာသောရွာသားများသည် ပုံစံမျိုးစုံသောလုပ်အားစေခိုင်းမှုများခံခဲ့ရသည်။

ဓာတ်ပုံ တိုတယ် ဝတ်ဆိုင်မှ ယခင်နှင့်ယခုလက်ရှိ ဇင်းဘားလမ်းမကြီးပုံ

ဇင်းဘားလမ်းမကြီး၊ အခမဲ့ကျွန်လုပ်အားအပေါ် အခွင့်ကောင်းယူနေခြင်းလား

ရေနံကုမ္ပဏီများသည် ဇင်းဘားလမ်းမကြီးအား အောင်မြင်မှုတစ်ခုဖြစ်သော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်ဟု အမြဲပြောဆိုနေပါသည်။^{၁၉} ဒေသတွင်းလမ်းမများ တိုးတက်မှုကို တိုတယ်မှပြောဆိုသည့်နည်းတူ Chevron မှလည်းဂုဏ်ယူပြောဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ လမ်းမများအားလုံးအနက်ပိုက်လိုင်း လမ်းကြောင်းနှင့် အနီးစပ်ဆုံးမှာဇင်းဘားသို့ သွားသည့် လမ်းမအားဥပမာအဖြစ် ပြောဆိုခဲ့သည်။^{၂၀} ၎င်းလမ်းမသည် Total ဝပ်ဆိုက်ဒ်မှလည်း ဝင်ကြားစွာပေါ်ပြခဲ့သည်။

ရေနံကုမ္ပဏီများမှ အစပြုတည်ဆောက်ပေးခဲ့သည့်လမ်းမများ၏ ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းရသည့် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးမှာရွာသားများအပေါ် ပြန်ကျရောက်လာသည်ဟုဇင်းဘားရွာမှရွာသားများကထွက်ဆိုကြသည်။

“ငါတို့ရွာမှာဆိုရင်လိန်အောင်ရွာနဲ့ဆက်နေတဲ့ မိုင်ကျော်လောက်ရှိတဲ့လမ်းမတစ်ခုရှိတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့မကြာသေးမီနှစ်များအတွင်းမှာ နိုင်ငံခြားသားတွေလာပြီးကျောက်တုံးတွေနဲ့ အသစ်လုပ်လိုက်တယ်။ အခုချိန်မှာဆိုရင် အဲဒီလမ်းကိုငါတို့ကြည့်ရှုထိန်းသိမ်းနေရတယ်။ကျနော့်သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်ရယ် ကျနော်ရယ်စောင့်လျှောက်ဖို့ အဓိကတာဝန်ယူတယ်။ရွာသူကြီးက ငါတို့ကိုလုပ်

ခိုင်းတယ်။ ဘာလစာမှမရဘူး အလကား လုပ်ပေးရတယ် ဒါပေမယ့် အဲဒါကိုလုပ်တော့ အခြားအဓမ္မလုပ်အားပေးအလုပ်တွေကို ငါတို့လုပ်စရာမလိုတော့ဘူး။”^{၁၂}

အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုများကို လစ်လျူရှု ထားသည်မက တိုက်ရိုက်အားဖြင့် အားပေးအား မြောက်မှုရှိနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။

“အတင်းအဓမ္မထိန်းသိမ်းစောင့်လျှောက် စေခိုင်းမှုက ဒီနှစ်မှ စဖြစ်ပွားလာတာ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ နိုင်ငံခြားသားတွေပြောတာကတော့ လမ်းမပေါ်မှာ နွားချေးတွေ့ရလို့ ပြီးတော့ လမ်းအပျက်အဆီးသေးသေး လေးတွေ အကုန်လုံးပြုပြင်ခိုင်းတယ်။ လမ်းအခြေအနေကို တစ်ပတ်တစ်ခါလောက် လိုက်ကြည့်ခိုင်းတယ်။ အကယ်၍ အဖွန်းအပဲ့တွေတွေ့ ကျောက်ခဲနှင့် ဖြည့်ခိုင်းတယ်။ ကုမ္ပဏီတွေ ပေးတဲ့လမ်းပေါ်က ကျောက် တွေငါတို့ယူသုံးတယ်။”^{၁၂}

လမ်းဆောက်လုပ်ခြင်းနှင့် အခြားသော အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုများ ဖြစ်ပွားနေသည့်အပေါ် နိုင်ငံခြားသားများ ကောင်းစွာ သိရှိနေသည်ဟု ရှင်းပြရာတွင်၊ ၎င်းတို့အလုပ် လုပ်နေစဉ် “နိုင်ငံခြားသားများကကားဖြင့် ဖြတ်သွားဖြတ်လာနေတာကို တွေ့ရတယ်။ ဒါပေမယ့် ငါတို့ကိုဘာမှလာမမေးဘူး။ စကားလည်းလာမပြောဘူး” ဟု အခြားရွာသား တစ်ယောက်မှပြောပြခဲ့သည်။^{၁၃} စိတ်မကောင်း စရာတစ်ခုမှာလမ်းကိုထိန်းသိမ်းစောင့်လျှောက်ဖို့ အဓမ္မစေခိုင်းခံရသည့် ရွာသားများသည် လမ်းကို လိုအပ်သလိုအသုံးပြုခွင့်မရှိပါ။

ကျနော်တို့ လမ်းကို နောက်ဆုံးပြန်လည် ပြုပြင်ခဲ့ရသည့် အခေါက်က အောက်တိုဘာ သို့မဟုတ် နိုဝင်ဘာလမှာဖြစ်တယ်။ လမ်းပေါ်က ချိုင့်တွေကို ကျနော်တို့ လိုက်ပြင်ခဲ့ရတယ်။ လမ်းကတော့ ရွာသား တွေလည်းအသုံး ပြုတယ် နိုင်ငံခြားသား တွေလည်းအသုံး ပြုတယ်။ ဒါပေမယ့် လမ်းမအလွယ်တကူပျက် ဆီးမယ်ဆိုပြီး နွားလည်းတွေ့လမ်းမပေါ် မမောင်းနှင်ရန် ကျနော်တို့ကို ခဏခဏ ပြောတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ ရွာသားများ လမ်းပေါ်မှာ ခရီးသွားလာတဲ့အခါ နွားလည်းကို သိပ်မသုံးတော့ဘူး။ ကလိန်အောင်မှာ ပစ္စည်းတွေဝယ်ဖို့ ကျနော်တို့မကြာခဏသွား ရတယ်။ အဲတော့ ကျနော်တို့အငှားမော် တော်ဆိုင်ကယ်တွေကို ငှားရတယ်။ အကယ်၍ ပိုက်ဆံမရှိရင် လမ်းလျှောက်သွားရတယ်။

ကုမ္ပဏီတွေ သူတို့ဆောက်ထားပြီးတဲ့ လမ်းတွေကို ပြန်ပြင်တာ တခါမှ ကျနော်မ တွေ့ခဲ့ဘူး။ နွားလည်းအသုံးပြုရင်လမ်း မလွယ်ကူစွာပျက်ဆီးမယ်ဆိုပြီးတော့ ခရီးသွားတဲ့အခါ နွားလည်းကိုအသုံးမပြုရန် ရွာသူကြီးက ကျနော်တို့ကို အကြံပေးတယ်။ လမ်းမဘေးအနီးအနားတစ်ဝိုက်မှာ ရှိတဲ့ ကျောက်တုံး ကျောက်ခဲတွေကျနော်လိုက် ကောက်ရတယ်။ တခါတလေဆိုရင်ဇင်းဘာ ချောင်းမှာကျွန်တော်တို့သွားကောက်ရတယ်။^{၁၄}

ခေတ်သစ်ကျွန်စနစ်

မြန်မာနိုင်ငံသည် အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေး စေခိုင်းမှုများအား ကြီးမားသည့်ပြဿနာတစ်ခု အဖြစ် တည်ရှိနေသည်ဟု ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် နိုင်ငံတကာအလုပ်သမားအဖွဲ့ချုပ် ILO ထုတ်ပြန်သည့် အစီရင်ခံစာတွင်

ဖော်ပြထားသည်။^{၂၂၅} အတင်းအဓမ္မ လုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုအမျိုးအစားတစ်ခုမှာ အထက်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း လုံခြုံရေးကိစ္စနှင့် ကင်းတဲတွင် တာဝန်ယူစောင့်ရှောက်မှု လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပိုင်းများအတွင်းမှတ်တမ်းကောက်ယူစုဆောင်းချက်အရပိုက်လိုင်းနှင့်ဆက်စပ်သည့်အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုအဖြစ်များဆုံးကိစ္စမှာ လမ်းဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့အတွက် စစ်တပ်စခန်းများဆောက်လုပ်ပေးခြင်း၊ ရဟတ်ယာဉ်ကွင်းဆောက်လုပ်ပေးခြင်း၊ စစ်တပ်စခန်းကြောင်းသွားလာလှုပ်ရှားသည့်အခါ စစ်သားများအတွက် ကျည်ဆံနှင့် အခြားလေးလံသည့် ပစ္စည်းကိရိယာများပေါ်တာထမ်းခြင်းစသည်တို့ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းခံရရာတွင် ရွာသားများ၏ အသက်အန္တရာယ်အတွက် စိုးရိမ်ရသည်မက ရက်စက်ကြမ်းတမ်းစွာရိုက်နှက်မှု မကြာခဏခံနေရသည်။^{၂၂၆} မြန်မာစစ်အစိုးရမှ အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုပုံစံသာလျှင်ပြောင်းလာမှုနှင့် ရတနာပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းဆောက်လုပ်ခြင်းပြီးစီးလာမှုတို့ကြောင့် ယခုနောက်ပိုင်းနှစ်များအတွင်းတွင် ယင်းကဲ့သော အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုများ လျော့ကျလာဖွယ်ရှိမည် ဟုထင်ရသော်လည်း^{၂၂၇} မကြာခင်မှတွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်အရ ရတနာဓာတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များမှ ဒေသခံပြည်သူများအပေါ် အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုများ ပုံမှန်ဆက်လက်ကျူးလွန်နေဆဲဖြစ်သည်ဟု သိရှိရသည်။

ရတနာပိုက်လိုင်းနှင့် နီးစပ်သည့် မိချောင်းလောင်းရွာမှ ရွာသားတစ်ယောက်က အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုတွင် မိမိ၏အတွေ့အကြုံကိုအောက်ပါအတိုင်း ရှင်းပြသည်။

“ကျနော်တို့ရွာဟာတိုတယ်ကုမ္ပဏီရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဇုန်အတွင်းမှာ ပါဝင်တဲ့ရွာတစ်ရွာဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေးတွေ့လုပ်နေရတုန်းပဲ။ ငါတို့လုပ်ရတယ်ဆိုတာ နိုင်ငံခြားသားတွေတွေ့တယ် ဒါပေမယ့် သူတို့က ငါတို့ကိုဘာမှ လာမပြောဘူး။ လမ်းမတလျှောက်မှာ ကျနော်တို့ ခြုံတွေ့ရှင်းတာတို့ ကင်းတဲတွေဆောက်နေတဲ့အချိန်မှာ ကားတွေနဲ့သူတို့ဖြတ်သွားဖြတ်လာနေတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျနော်တို့ကို ဘာမှမမေးဘူး။ ကျနော်တို့ရွာသားတွေ အဓမ္မလုပ်အားပေးလုပ်ရတယ် မလုပ်ရဘူးဆိုတာ နိုင်ငံခြားသားတွေ တခါတလေရွာထဲကိုလာပြီးတော့ မေးတယ်လို့ ကျနော်ကြားခဲ့ဖူးတယ်။ ဒါပေမယ့် ဖြစ်လာမယ့် နောက်ဆက်တွဲကိစ္စကို ကြောက်နေရတာကြောင့် သူတို့အဲလိုလာမေးလဲ ရွာသားတွေဘာမှလဲ မပြောကြဘူး။”^{၂၂၈}

(အထက်ပါ ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အတင်းအဓမ္မလုံခြုံရေးတာဝန်စေခိုင်းမှုကိစ္စ ပိုမိုဖြစ်ပွားလာသည်မှာ သံသယဖြစ်ပွားစရာမရှိပေ) မကြာမီနှစ်များအတွင်းတွင် ဤကဲ့သို့သော အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုများ လျော့ကျလာခြင်းရှိ မရှိ ဤအချက်ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ကွဲကွဲပြားပြားမြင်နိုင်သည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် မိချောင်းလောင်းရွာမှ ရွာသားတစ်ယောက်ကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် “၁၉၉၉ ခုနှစ်ကတည်းက စစ်တပ်စခန်းအတွက် တစ်လကို အနည်းဆုံး ၄ ကြိမ်လောက်လုပ်ရတယ်။ အဲဒါတွေက စစ်တန်းလျားခေါင်မိုးတွေလုပ်ပေးတာတို့၊ ကတုတ်ကျင်းနှင့် စစ်တပ်ဆက်သွယ်ရေးမြောင်းတူးပေးရတာတို့ လုပ်ရတယ်” သို့သော် “၂၀၀၄-၂၀၀၆ ခုနှစ်အတွင်းမှာ အတင်းအဓမ္မလုပ်အား

ပေးစေခိုင်းမှုနဲ့ပါးလာခဲ့တယ်” ဟုပြောခဲ့သည်။^{၁၉} ၎င်းမှ အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုလျှော့ကျလာမှုအားစစ်တပ်တပ်ရင်းများ၏ သွားလာလှုပ်ရှားမှုနှင့် ဆက်စပ်ပြောဆိုပြီး၊ တချိန်တည်းတွင် စစ်တပ်စခန်းများအတွက် သစ်ဝါးများနှင့် တပ်စခန်းမိုးရန်အတွက် ဖက်ရွက်များ ပေးရသည်ဟုပြောဆိုသည်။^{၂၀} သို့သော် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် မိလောင်းချောင်းရွာနှင့် မဝေးသည့်နေရာတွင်ရှိသည်ကလိန်အောင်ရွာမှ ရွာသားတစ်ယောက်မှာမူ အခြေအနေပြောင်းလဲ တိုးတက်မှုမရှိကြောင်း^{၂၁} ERI အားပြောပြခဲ့သည်။

“ကုမ္ပဏီတွေလာနေတာကို တွေ့ပေမယ့် ငါတို့ရွာရဲ့အခြေအနေတွေ ဘာတစ်ခုမှ ကောင်းမွန်လာတာမတွေ့ဘူး၊ ကျနော် ဘယ်နေရာကိုမှ လွတ်လွတ်လပ်လပ်သွားလာလို့မရဘူး၊ စစ်သားတွေလာခေါ်တိုင်း အဓမ္မလုပ်အားပေးတို့ပေါ်တာထမ်းပေးတာတို့ကျနော်တို့လုပ်ပေးနေရတုန်းပဲ။”^{၂၂}

မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ ချိုးဖောက်မှုအမှတ်အသားတစ်ခုဖြစ်သည့် စစ်တပ်များလုံခြုံရေးအတွက် စစ်ကြောင်းလှုပ်ရှားမှုပြုလုပ်သည့်အခါတွင် ပြည်သူလူထုများကို လေးလံသည့် ကျည်ဆံလက်နက်များခဲယမ်းမီးကျောက်များနှင့် စစ်သားအသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ထမ်းပိုးသယ်ဆောင်စေခြင်း စသည့်အတင်းအဓမ္မပေါ်တာထမ်းစေခိုင်းတို့အား မကြာမီနှစ်များအတွင်းအတွင် ဆက်လက်၍ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ တပ်ရင်းများမှ ရွာသားများမည်မျှပေါ်တာထမ်းရန်လိုအပ်သည်ကို ရွာသူကြီးအား အမိန့်ပေးစေခိုင်းခြင်းကြောင့် ရွာသားများသည် အမြဲတမ်းပုံမှန်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတွင် ပါဝင်နေပြီးဖြစ်၍၊ ၎င်းလုပ်

ထုံးလုပ်နည်းသည် ရွာသားများအားဆိုးရွားသည့် အခက်အခဲပြဿနာများဖြစ်စေပါသည်။

“သူတို့ရွာကိုရောက်လာတိုင်းသူတို့အတွက် ကျနော်တို့ပေါ်လိုက်ရတယ်၊ ငါတို့ရွာမှာ ရွာသားသိပ်မရှိတော့ ကျနော်တို့ခဏခဏသွားရတယ်၊ ကိုယ့်အလုပ် လုပ်ဖို့အတွက်တောင် အချိန်မရှိတော့ဘူး၊ ရွာသူကြီးကစီစဉ်ပေးပြီးတော့ကျနော်တို့အလှည့်ကျစနစ်ဖြင့် လိုက်သွားရတယ်။”^{၂၃}

သို့သော်လည်းပဲ တချို့ဖြစ်ရပ်များမှာ ခြံထဲတွင်သော်၎င်း စိုက်ခင်းထဲတွင်သော်၎င်း၊ သို့မဟုတ် လယ်ကွင်းတွင်သော်၎င်း အလုပ်လုပ်နေသည့်ရွာသားများကို မိမိအားတွေ့ရှိသည့် စစ်တပ်များမှ ပေါ်တာထမ်းရန်အတွက် ဖမ်းဆီးခြင်းခံရသည်။ ၎င်းဖြစ်ရပ်များကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့်ရွာသားတစ်ယောက်မှ

“ကျနော်တို့မှာ ဥယျာဉ်ခြံမှာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ စိုက်ခင်းမှာပဲဖြစ်ဖြစ် စပါးစိုက်ခင်းမှာပဲဖြစ်ဖြစ် အလုပ်လုပ်နေတဲ့အချိန်မှာဆိုရင် မြန်မာစစ်သားတွေကို အမြဲတမ်းရရှိစိုက်ပြီးနေရတယ်။ ပေါ်တာထမ်းရန်အဖမ်းမခံရဖို့နဲ့ သူတို့ပေးတာကို မဖြေရဖို့အတွက် ပုန်းနေတာအကောင်းဆုံးပဲ။”^{၂၄}

ပေါ်တာထမ်းလိုက်ရသည့်ခရီးမှာ ရက်ပေါင်းများစွာကြာလေ့ရှိပြီး၊ လွန်စွာလေးလံသည့် အထုပ်အပိုးနှင့် ကြမ်းတမ်းခက်ခဲသည့်လမ်းခရီးများသွားနေရသည်။ မိလောင်းချောင်းရွာမှ ရွာသားများသည် ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များအတွက် ၂ ရက်လောက် ပုံမှန်ပေါ်တာလိုက်ထမ်းပေးရသည်။

“ကျနော်တို့ရွာက တိုတယ် ကုမ္ပဏီရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးခုံအတွင်းမှာ ပါဝင်တဲ့ရွာတစ်ရွာဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် အတင်းအဓမ္မလုပ်အားပေး တွေ့လုပ်နေရတုန်းပဲ။ ငါတို့လုပ်ရတယ်ဆိုတာ နိုင်ငံခြားသားတွေတွေ့တယ် ဒါပေမယ့် သူတို့က ငါတို့ကိုဘာမှ လာမပြောဘူး။ လမ်းမတလျှောက်မှာ ကျနော်တို့ခြံတွေရှင်းတာတို့ ကင်းတဲ့တွေ့ဆောက်နေတဲ့ အချိန်မှာ ကားတွေနဲ့သူတို့ဖြတ်သွားဖြတ်လာနေတယ်။ ဒါပေမယ့် ကျနော်တို့ကို ဘာမှမမေးဘူး။”

—မိချောင်းလောင်းရွာမှ ရွာသားတစ်ယောက်

စစ်တပ်စခန်းအခြေချတဲ့နေရာမှာ တပ်ရင်း အမှတ် ၄၀၉ နှင့် ၄၀၇ အတွက် ကျနော်တို့ ပေါ်တာလိုက်ထမ်းပေးခဲ့ရတယ်။ စစ်တပ် အတွက် အစားအစာနဲ့ ခဲယမ်းမီးကျောက် တွေ ကျနော်အလှည့်ကျစီထမ်းပေးရတယ်။ နှစ်ရက်နဲ့တစ်ညသွားရတယ်။ သယ်ရတဲ့ ပစ္စည်းက ပေါင်ချိန် ၄၀ လောက်ရှိတယ်။”^{၁၃၅}

ပေါ်တာထမ်းရန်ဆင့်ခေါ်ခြင်းသည် ငြင်းဆန်၍ မရသည်မက စစ်သားများလည်း ပေါ်တာထမ်း သည့်သူများကို ရက်စက်ကြမ်းတမ်းစွာ ဆက်ဆံသည်။ “သူတို့အတွက်ပေါ်တာလိုက် ထမ်းပေးနိုင်ဘူးဆိုပြီး ငြင်းလို့မရဘူး”^{၁၃၆} ဟု ပိုက်လိုင်းဒေသတွင် ရှိသည့် ကလိန်အောင်ရွာ သားတစ်ယောက်ကပြောသည်။ တပ်မှထွက် ပြေးလွတ်မြောက်လာသည့် မြန်မာစစ်သားတစ် ယောက်မှစစ်တပ်တွင်ရှိစဉ် မိမိ၏လုပ်ဆောင် ရမှုကို ပြောပြခဲ့သည်။

“စစ်တပ်ပစ္စည်းတွေ အစားအစာများနှင့် ခဲယမ်းမီးကျောက်တွေသယ်ဖို့ ငါတို့ပြည်သူ လူထုတွေကို ခိုင်းတယ်။ ပေါ်ထမ်းတဲ့အချိန်မှ ဝလည်း စစ်သားတွေက ပေါ်တာသမား

တွေကို သိပ်ကောင်းကောင်းမဆက်ဆံဘူး။ စစ်တပ်မှာ နေစဉ်တုန်းက ကျနော်ကိုယ်တိုင် လဲလုပ်ခဲ့တော့အဲဒီဆိုးရွားတဲ့အကြောင်းတွေ သိပ်များများမပြောချင်ဘူး။”^{၁၃၇}

အလားတူ ဆက်စပ်သည့် အခြားသော အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းမှုများမှာ ပိုက်လိုင်း လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့များ တစ်ရွာနှင့် တရွာအ ကြားတွင်ဖြစ်စေ၊ တောတောင်အတွင်းတွင် ဖြစ်စေ စစ်ကြောင်းသွားလာလှုပ်ရှားသည့် အခါတွင် ရွာသားများတာဝန်ယူ ပို့ဆောင်ပေးရ ခြင်းကိုစွဲပါဝင်ပါသည်။ ပိုက်လိုင်းဒေသရှိ မိလောင်းချောင်းရွာမှ ရွာသားတစ်ယောက်က “၂၀၀၆ ခုနှစ်မှာ တပ်ရင်း ၄၀၈၊ ၄၀၉၊ ၄၁၀ နှင့် ၂၀၂ တွေကို အခါပေါင်းမနည်းဘူး ကျနော် လိုက်ပို့ဆောင်ရတယ်။ စစ်သားတွေက အစား အစာတွေကို ရွာသားတွေစီမှာ အမြဲတမ်း ယူတယ်။ ရွာသားတွေက စစ်တပ်အမိန့်ပေး သည့်အတိုင်း ဝါးတွေ ဖက်မိုးတွေပေးရတယ်။ တပ်စခန်းတွေကိုလည်း ရှင်းလင်းပေးရတယ်”^{၁၃၈} ရှင်းပြခဲ့သည်။ လိုက်ပါပို့ဆောင်သည့်သူများ သည် စစ်သားများနှင့် ရွာသားများအကြား ဆက်သွယ်ရေးကူညီပေးရသည်။ စစ်သားများ

လိုအပ်လာသည့်အခါ ကျေးရွာများတွင် အစား
အစာများစီစဉ်ပေးရသည်။^{၁၃၆} အခြားရွာသား
တစ်ယောက်ကမူ တောထဲတွင်လမ်းပျောက်
နေသည့်စစ်သားအားရှာဖွေရန် ကူညီပေးရ
သည့်အကြောင်းကိုပြန်လည်ရှင်းပြခဲ့သည်။^{၁၃၇}
ဇင်းဘာရွာမှရွာသားမှ စစ်သားတွေတောထဲ
သွားလို့ရှိရင်သူတို့အတွက် ‘လမ်းပြ’ လုပ်ပေးရ
ပါတယ်။ တခါတလေပုံမှန်အားဖြင့် သုံးရက်
လောက်ကြာမြင့်ပါတယ်။^{၁၃၈} ယင်း ‘လမ်းပြ’
အဖြစ်လုပ်ဆောင်ခြင်းသည်ပေါ်တာထမ်းခြင်း
ထက်ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာအရပေါ်တာပုံစံမျိုး
ပစ္စည်းများအားမထမ်းရသော်လည်း မြန်မာ
စစ်တပ်မှ ကျူးလွန်သည့် အခြားသောအတင်း
အဓမ္မလုပ်အားပေးစေခိုင်းသည့် ပုံစံများဖြင့်
တူညီနေပြီးလျှင် သား၏အခြေအခံအခွင့်
အရေးများကိုချိုးဖောက်ဖျက်ဆီးခြင်းဖြစ်
သည်ဆိုသည်မှာ ငြင်းဆန်စရာမရှိတော့ချေ။

၅။ ပြီးစွာထူထောင်မှုမရှိသောမျက်နှာ

ဒေသတွင်းလူနေမှုအခြေအနေ

မခင် Unocal ပြောခဲ့သည့်အတိုင်း Chevron သည်လည်းမိမိတို့၏ရာတနာစီမံကိန်းသည် ဒေသခံလူထုအားမည်သို့အကျိုးပြုနေသည်ကို အော်ကြီးဟစ်ကျယ်ပြောနေပါသည်။ Chevron မှမိမိတို့၏စီမံကိန်းကြောင့် ရတနာပိုင်လိုင်းတလျှောက်တွင်နေထိုင်နေသော ဒေသခံလူထု ၅၀၀၀ ကျော်၏ ကျန်းမာရေးစီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့်ပညာရေး မည်မျှတိုးတက်လာခြင်းနှင့်မည်မျှကောင်းမွန်လာခြင်းသည်ကိုချီးမွမ်းပြောဆိုနေပါသည်။ တဆက်တည်းတွင်လည်း ကုမ္ပဏီ၏ “လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း” သည်မြန်မာပြည်အတွင်းမည်သို့ စံပြစီမံကိန်းဖြစ်နေပြီးအကျိုးပြုနေသည်ကို ပြောဆိုချီးမွမ်းနေပါသည်။^{၅၂} လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေး၊ စီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းအကြောင်းအား ရှုစာစောင်အတွင်းအပြည့်အစုံသုံးသပ်ပြောဆိုထားခြင်းမရှိပါ။ သို့သော်လည်း သဘာဝဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်း တည်ဆောက်သည့်နေရာဒေသတလျှောက်တွင်နေထိုင်နေကြသည့်လူထုများ အခြေအနေမည်မျှဆိုးရွားနေသည်ကို ရှင်းလင်းစွာမြင်တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ကျန်းမာရေးနှင့်ပညာရေးမည်သို့ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်လာသည်ကို ပြောဆိုနေကြသော် လည်း၊ စစ်တပ်၏ဖိနှိပ်မှု၊ လုပ်အားပေးတောင်းဆိုမှုအကြမ်းဖက်မှုနှင့် အခြားသောအစိုးရ၏အ တင်းအဓမ္မပြုလုပ်နေသည့်စီမံကိန်းများအား ပိုက်လိုင်းဒေသအတွင်းနေထိုင်နေကြသောဒေသခံရွာသားများသည်ခံနေရဆဲဖြစ်သည်။ ရှိသို့ဖြစ်ပျက်နေသည့်

ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်ရှိဒုက္ခသည်စခန်းပုံ

ကိစ္စများသည် ကုမ္ပဏီမှ ချီးမွမ်းနေသည့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေး၊ စီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းအားလုံးဝ အထောက်အကူမဖြစ်စေခဲ့ပါ။ တဆက်တည်းအတွင်းတွင် ရွာသားများသည် ရွှံ့ချိုးဖောက်မှုများကိုမခံနိုင်တော့ဘဲမိမိတို့၏ရိုးရာအလျှောက်နေထိုင်လာခဲ့သည့်အိမ်ရွာများကိုစွန့်ပြစ်ကာ မိမိတို့ဘဝရှေ့ရေးအတွက်မသေချာမရေရာသော၊မိမိတို့အတွက်ဘဝလုံခြုံမှုမရှိသောထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်တွင်တည်ရှိနေသည့် ဒုက္ခသည်စခန်းများသို့ထွက်ပြေးလာရောက်နေထိုင်ကြပါသည်။

အောင်မြင်သူများနှင့် ဆုံးရှုံးသူများ

ရတနာသဘာဝဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းအား လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည့်လုပ်ငန်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်နေသည့်အဖွဲ့သည်သည် ဒေသတွင်းရွာ ၁၃ ရွာအား လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း ပြုလုပ်ရန်ရွေးချယ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ၂၀၀၁ တွင် ၂၃ ရွာအဖြစ်တိုးချပြီး

မီးချောင်းလောင်းကျေးရွာတွင်းစွန့်ပစ်ထားသည့်ဝက်မွေး မြူရေးခြံ တိုတယ်စီမံကိန်းအမှတ်အသားပါရှိသည်။

၂၀၀၅ တွင်ရွာ ၂၅ ရွာအဖြစ်တိုးချဲ့ခဲ့သည်။^{၁၃၄} သို့သော်လည်း ၎င်းကုမ္ပဏီတို့သည် ပိုက်လိုင်း ဒေသအား အကွက်ချသည့်အခါ ပိုက်လိုင်း နှင့်ကီလိုမီတာအနည်းငယ်အကွာရှိသောရွာများ ကိုသာထည့်တွက်ပြီး ၎င်းပိုက်လိုင်းနှင့်ပိုက်လိုင်း လုံခြုံရေးတပ်များကြောင့် ဆိုးကျိုးခံနေ ရသောများစွာသောရွာများကိုမထည့်သွင်းပေ။

ဥပမာအားဖြင့် ရားဖူးနှင့်လောက်သိုင်းရွာတို့ သည်ပိုက်လိုင်းအားလုံခြုံရေးအားတာဝန်ယူနေ သည့်စစ်တပ်များ၏ချိုးဖောက်မှုနှင့်လုပ်အား ပေးခေါ်ယူမှုတို့အားခံနေရသော်လည်းရေနံ ကုမ္ပဏီတို့၏ချမှတ် ထားသည့်ပိုက်လိုင်းရွာများ အတွင်းတွင်မပါရှိပေ။^{၁၃၅} တဆက်တည်းတွင်လည်း ကုမ္ပဏီတို့ပြောဆိုချီးမွမ်းနေသည့် လူမှုဖွံ့ဖြိုး

ရေးစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း အစီအစဉ်အတွင်း တွင်မပါရှိပါ။ ၎င်းရွာနှစ်ရွာစလုံးသည်ကုမ္ပဏီဆွဲ ထားသည့်ပိုက်လိုင်းဒေသအတွင်းတွင်မပါရှိ သော်လည်း ၎င်းရွာနှစ်ရွာစလုံးသည် လမ်းမကြီး နှင့်ကပ်နေပြီး ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးတပ်များ၏ ချိုးဖောက်မှုများအားလွယ်ကူစွာခံရနိုင်သည့်သား ကောင်များဖြစ်နေရသည်။^{၁၃၆}

ရတနာစီမံကိန်းသည် တိုင်းရင်းသား နယ်များအတွင်းသို့ စစ်တပ်များတိုးချဲ့နေမှု၏ အဓိကအချက်ဖြစ်နေသည်ကိုယင်းစီမံကိန်း အားလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသည့်အဖွဲ့မှအသိ အမှတ်မပြုခဲ့ပေ။ အမေရိကန်အလုပ်သမား ဝန်ကြီးဌာနမှ “လက်ရှိရွေးချယ်ထားသည့်ပိုက် လိုင်းလမ်းကြောင်းသည် ၎င်းတို့၏စီမံကိန်း အားလက်မခံ သည့်ဒေသအတွင်းသို့ဖြတ်သွား မည်ဖြစ်သည့်အတွက်ကြောင့် (နအဖ) တပ်များ ပိုက်လိုင်းအားမတည်ဆောက်မှီ ဒေသတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ထိမ်းချုပ်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ် နေသည်။”^{၁၃၆} ဤလုပ်ရပ်များကြောင့်ထွက် ရှိလာသောအဖြေမှ “၁၉၉၃ ခုနှစ်မှစ၍ ပိုက်လိုင်းဒေသအတွင်းသို့ မြန်မာစစ်တပ် များမြောက်များစွာဝင်ရောက်ကာ တပ်များကို တည်ဆောက်ပါတော့သည်။”^{၁၃၇}

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း အနည်း ဆုံးသောစစ်တပ် တပ်ရင်း ၁၄ ရင်းတို့မှ ပိုက်လိုင်း

“ပိုက်လိုင်းတည်ဆောက်မှုပြီးပြည့်စုံစေရန်အတွက်မဆောက်လုပ်ခင်နှင့်ဆောက် လုပ်ပြီးသည် အထိ နအဖ မှ မိမိ၏စစ်တပ်အင်အားများဖြင့် ထိရောက်စွာပါ ဝင်ထိန်းချုပ်မှုကိုလိုအပ်သည်။ စတုရန်းကီလိုမီတာ ၅၀၀ မှာ ၁၀၀၀၀ ခန့်မှစ၍ ပိုက်လိုင်းဒေသတစ်ဝှမ်းလုံးတွင် မြန်မာစစ်တပ် များစခန်းချမှုမှာ ပိုမိုများပြား လာခြင်းဖြစ်သည်။”

အမေရိကန်နိုင်ငံအလုပ်သမားများဆိုင်ရာဌာနချုပ်မှ မြန်မာပြည် အခမ္မာစေခိုင်းမှုအပေါ် အစီရင်ခံစာ

အတွက်ပိုက်လိုင်းနယ်နိမိတ်နှင့်တော်တော်ဝေး
သည့် နေရာအထိ လုံခြုံရေးအတွက် အကျိုး
ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ ပိုက်လိုင်းဒေသရှိ ရွာများ
လူမှုစီးပွားရေးစီမံကိန်းကြီးမှ အကျိုးအမြတ်
အနည်းငယ်ကိုသာ ရရှိကြပြီး ဤဒေသမှ အပ
အခြားသော ပြည်သူလူထုများမည်သည့်အကျိုး
အမြတ်ကိုမျှ မရရှိကြဘဲ မြန်မာစစ်အစိုးရ၏
ညှဉ်းပမ်းနှိပ်စက်သောဘဝများကိုသာ ခံစားနေ
ကြရသည်။ အောက်ဖော်ပြပါ ဆွေးနွေးချက်များ
အရ ပိုက်လိုင်းဒေသရှိ ရွာများ ၎င်းတို့ရရှိသော
အကျိုးအမြတ်များသည် မိမိတို့ရင်ဆိုင်ခဲ့ရ
သောပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းလုံခြုံရေးယူထားသည့်
စစ်တပ်များ၏ကျူးလွန်နေသည့် ခွဲသည့်ဒုက္ခအ
ခက်အခဲများနှင့် လုံးဝနိုင်ယှဉ်လျှင်ကာမိခြင်း
မရှိပါ။

**လူမှုနှင့်စီးပွားရေးစီမံကိန်းသည်
အကျိုးရှိပါသလား။**

၁၉၉၅ ခုနှစ်ကတည်းက ရတနာစီမံကိန်းပူးပေါင်း
ပါဝင်သူအဖွဲ့များသည် လူမှုနှင့်စီးပွားရေးစီမံကိန်း
ကို စတင် ခဲ့ပြီး ၄၀ နီးပါးကျော် ကုသရေးနှင့်
အဆုတ်ရောဂါကုသရေးမည်မျှကုသခဲ့ခြင်း၊
စာသင်ကျောင်းများအတွင်းကလေးများအရေ
အတွက် မည်မျှရှိကြောင်းပြောဆိုနေပါသည်။^{၁၄}
သေချာသည်မှာ လူမှုစီးပွားစီမံကိန်းစတင်ပြီး ၁၃
နှစ် ကာလအတွင်း ၎င်းပိုက်လိုင်းဒေသရှိ ရွာများ
သည် အချို့သောစီမံကိန်းများထံမှ အကျိုး
အနည်းငယ်ခံစားရရှိ ကြပါသည်။ သို့သော်
ကုမ္ပဏီ၏ဖော်ပြသောစာရင်းများသည်
ယေဘုယျပုံစံအားဖြင့်သာဖော်ပြထားသည်သာ
ဖြစ်ပြီး ဤအရာများသည် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး
နှင့်တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးမှုလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်နေ
သူများ၏ ရလာဒ်များကို ဖော်ပြခြင်းနှင့်တူညီပြီး
ဖြစ်နေပါသည်။ ၎င်းတို့၏ပြောပြချက်များကို

ဆန်းစစ်ကြည့်ရန်ခက်ခဲသည်။ အဘယ်ကြောင့်
ဆိုသော် ရတနာစီမံကိန်းဒေသများသည်
ယခုချိန်ထိအထီးကျန်နေသေးပြီး လွတ်လပ်စွာ
ကြီးကြပ်ရေးတာဝန်ထမ်းဆောင်နေမည့်
လူများမှ ကွင်းဆင်းလေ့လာပြီးအသေးစိတ်ဆန်း
စစ်ရန် ပိတ်ပင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်
ငြားလည်း ပါးစပ်ရာဇဝင်မှ သက်သေပြချက်
အရဒေသခံပြည်သူတို့၏ဘဝမြင့်တင်ရေးအတွက်
အလုပ်လုပ်ပေး သည့်ထက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ
လူထုအသိုင်းအဝိုင်းအားမိမိတို့ကုမ္ပဏီ၏
လူမှုနှင့်စီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းသည်မည်မျှ
အကျိုးရှိသည်ကို လိမ်လည်ပြောဆိုနေခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာလွယ်လွယ်တခုအားပြုမည်ဆိုပါက
တိုတယ် ကုမ္ပဏီတို့မှထောက်ပံ့နေသည့်
ဝက်မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းမည်သို့ထိရောက်မှုမရှိ
သည်ကိုပြသချင်ပါသည်။ တိုတယ် ကုမ္ပဏီမှ
ကန်ဘောက်နှင့် မိချောင်းလောင်းရွာနှစ်ရွာ
အတွင်းစံပြဝက်မွေးမြူရေးခြံနှစ်ခုအားထောက်
ပံ့နေသော်လည်း^{၁၅} အထက်ပါတွင်ဖော်ပြထား
သည့် ဓါတ်ပုံကိုကြည့်ပါကယင်းဓါတ်ပုံသည်
မိချောင်းလောင်းကျေးရွာအတွင်းစွန့်ပစ်
ထားသောဝက်မွေးမြူရေးခြံပုံအားတွေ့မြင်ရ
မည်ဖြစ်ပါသည်။

စီမံကိန်းမှကုမ္ပဏီများသည် ပိုက်လိုင်း
ဒေသရှိ ရွာများအား စာသင်ကျောင်းများ၊
ကလေးများအခမဲ့ပညာသင်နိုင်ရန်နှင့် ကျောင်း
ဆရာ၊ မများအားလစာများကူညီပံ့ပိုးပေး
သင့်ပါသည်။ သို့သော် မိချောင်းလောင်း ရွာမှ
၁ သားများ၏ပြောပြချက်အရ ၎င်းတို့သည်
ကျောင်းဆရာ၊ ဆရာမအား ပံ့ပိုးရန် အိမ်ထောင်စု
တစ်စုချင်းဆီမှ ဆန်နှင့် ငွေ ၃၀၀ ကျပ် (၁ ခေါ်
လာမျှပင်တန်ဖိုးမရှိချေ) ပေးနေရသည်။^{၁၆}
သို့သော်တိုင်းပြည်၏တစ်ရက်တာလုပ်အားခသတ်

မှတ်မှုသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ ဒေါ်လာ ထက်မပိုပေ။^{၁၁} ထိုနည်းတူအိန္ဒိရာဇာရွာမှရွာသား များလည်း ကျောင်းဆရာမများအားအလုံ အလောက်မထောက်ပံ့နိုင်ခဲ့ပေတဆက်တည်း အတွင်း ကျောင်းသူသားများတချို့သည်လည်း ကျောင်းစားရိတ်မတတ်နိုင်သောကြောင့် ‘ကျောင်းမလာဖို့ကြပေ’^{၁၂} ဟုတင်ပြထားပါသည်။ ဇင်းဘားရွာအတွင်းနေထိုင်သူများမှအစိုးရ လစာစားကျောင်းဆရာဆရာမများအားရွာသူရွာ သားများမှထောက်ပံ့ပေးနေရသည်။ ကုမ္ပဏီမှ မိမိတို့ရွာအတွက်ကျောင်းတခုတည်းသာလျှင် ဆောက်ထားပြီး၊ အခြားသောအထောက် အပံ့များကိုပံ့ပိုးခြင်းမရှိပါ။^{၁၃}

Chevron မှ “လက်ရှိတတွင် ရတနာပိုက် လိုင်းတစ်လျှောက်ရှိ ရွာသူရွာသားပေါင်း ၅၀၀၀ ခန့်အား မိမိတို့ထံမှကျန်း မာရေးအတွက် အခမဲ့ ကုသနိုင်ပြီး၊ တိုးတက်နေသည်”

ဟုပြောကြားသွားသည်သာမက ယခင်က ဆရာဝန်မရှိခဲ့သော် လည်း ယခုတွင် ဆရာဝန် ၁၀ယောက်ရှိပြီဖြစ်ကြောင်းပြောဆိုခဲ့ပါသည်။^{၁၄} သို့သော် ERI ၏သုတေသနပြုချက်အရ အချို့နေရာများတွင် အခကြေးငွေပေးရခြင်း သို့မဟုတ်ကျန်းမာရေးကုသမှုမရှိခြင်းရှိနေ ကြောင်းသိရပါသည်။ အမျိုးသမီးတစ်ဦးမှ ဆေးရုံတွင်ဆေးကုသမှုခံယူရန်အကုန်ကျအလွန် များသသည့်အတွက်ကြောင့်နယ်စပ်ရှိဒုက္ခ သည်စခန်းမှဆေးခန်းသို့ထွက်လာပြီးဆေးကုသမှု ခံယူလျှင် မိမိအတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုပါသည်။ “ကွန်မတီ ဆေးရုံမှဆေးကုသဖို့ ငွေအလုံအလောက် မရှိတဲ့အတွက် နယ်စပ်ကို ထွက်လာဖို့ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါတယ်။”^{၁၅} အခြား သောရွာသားများကလည်း ဆေးရုံတွင် လူနာများတွက် ထိရောက်သောဆေးဝါးများ မရှိကြောင်း^{၁၆} လိုအပ်ပါကမိမိတို့မှဆေးရုံ

ဒုက္ခသည်စခန်းရှိဆေးပေးခန်းများသည်ပိုက်လိုင်းဒေသရှိရွာသားတော်တော်များအတွက်ဆေးဝါးများရစေသည့်နေ ရာတခုတည်းဖြစ်သည်။

“ကျွန်တော့်ရဲ့ခံစားချက်ကတော့ ပိုက်လိုင်းကြီးကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ရွာအတွက် ဘာမှအကျိုးမရှိပါဘူး။ ပိုက်လိုင်းမဖြစ်လာခင်တုန်းကဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ အေးအေးဆေးဆေးဘဲ၊ ၁၉၉၃-၁၉၉၄ ခုနှစ် မှာပိုက်လိုင်းလည်း ဖြစ်လာရော စစ်သားတွေလည်း ကျွန်တော်တို့ရွာကို အများကြီးဘဲရောက်ချလာတာနဲ့ ကျွန်တော်တို့ရွာကိုဖျက်ဆီးတယ်၊.... ရွာပြောင်းခိုင်းတယ်၊ ပြီးတော့ စစ်သားတွေအတွက် တချိန်လုံးအလုပ်လုပ်ပေးနေရတယ်။”

ရားဖူး ရွာမှ ရွာသားတစ်ဦးထွက်ဆိုချက်

အပြင်မှဆေးများကိုဝယ်ယူသုံးစွဲနေကြောင်း ပြောဆိုပါသည်။^{၅၇}

Chevron သည် ကျန်းမာရေးလုပ်သား ၃၃ ယောက်ကို သင်တန်းပေးခဲ့သည်ဟုဆိုပါသည်။ ဤအကြောင်းမှာ ၄င်းတို့သည် မိမိတို့လုပ်ဆောင်ရန်တာဝန်ရှိကြောင်းနှင့်လုပ်ပေးနေပါသည်ဟု တိုင်းတာဂဏ်ယူနေပါသည်။^{၅၈} တနည်းအားဖြင့်နှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်တစ်လျှောက်ရှိကျန်းမာရေးလုပ်သားများသည် ၁၉၉၈ ခုနှစ်တွင် Back Pack Health Worker Team (BPHWT) ကျန်းမာရေးလုပ်သားအသင်းများကို မြန်မာပြည်တွင်းမှ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများအတွက်ဆေးကုသမှုပေးရန် ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ဤအဖွဲ့သည် ကျန်းမာရေးအသင်း ၃၂ သင်းနှင့် ကျန်းမာရေးလုပ်သား ၁၂၀ ဦးဖြင့် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ကျန်းမာရေးအသင်း ၇၀ သင်းနှင့် ကျန်းမာရေးလုပ်သား ၂၅၇ ဦးသို့တိုးမြှင့်ဖွဲ့စည်းလာသည်။ ဤကျန်းမာရေးအသင်းများသည် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သောစစ် အစိုးရ၏တိုက်ခိုက်မှုမှထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်လာသော ပြည်သူလူထု ၁၄၀၀၀၀ ဦး (ရတနာပိုက်လိုင်းဒေသမှမလှမ်းမကမ်းသောရွာသားများလည်း ပါဝင်ပါသည်) ကို ကျန်းမာရေးကုသမှုပေးခဲ့ပါ

အဆိုးဆုံးမှာစစ်တပ်၏ဖိနှိပ်မှုကြောင့်လူများပြည်တွင်းအိုးပဲ့အိမ်မဲ့ပြေးနေရသည်မှာပိုက်လိုင်းဒေသမှလူများလည်းပါရှိပါသည်။

သည်။^{၅၉} ထို့ကြောင့် တစ်နှစ်လျှင်ဒေါ်လာ ၁သန်းသာရှိသောသုံးနိုင်သည့် သေးငယ်သည့်လူမှုအကျိုးဆောင်အဖွဲ့ အစည်းပင်လျှင် နှစ်အတွင်းတွင် ရာပေါင်းများစွာသော ကျန်းမာရေးလုပ်သားများကို မွေးထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။^{၆၀} ၂၀၀၇ ခုနှစ်အတွင်း အကျိုးအမြတ် ၁၈ဒသမဂျာ ဘီလီယံ ဒေါ်လာရှိသော Chev-

ron သည်^{၁၆၀} ၁၉၉၅ ခုနှစ်မှစ၍ ကျန်းမာရေး လုပ်သားပေါင်း ၃၃ ဦးသာစီစဉ်မွေးထုတ် နိုင်ခဲ့သည်။ စီမံကိန်းမှ ကုမ္ပဏီများသည် “လူသားစွမ်းအင်” (သို့) ထိုဒေသများတွင်း ရှိဆရာ၊ဆရာဝန်များကို ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု များပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် လို အပ်သောကျန်း မာရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို ပြုလုပ်ပေးရန် လစ်လျူထားခဲ့ပါသည်။

၎င်း မှကုမ္ပဏီ များသည် ဒေသခံလူထုတို့ ထံမှ တုံ့ပြန်မှုသဘောထားကို သိရှိရန်ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်နေသည် ဟုလည်း ပြောဆိုပါသည်။ သို့သော် မိမိတို့၏ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း အပေါ်မလုံလောက်မှုများမထိရောက်မှုများကို လေ့လာသိရှိမှုအပြည့်အစုံပြုလုပ်ပါကယင်း လုပ်ထုံးလုပ်နည်းတို့အားပြုလုပ်စရာမလိုအပ်ပေ။ ထို့အပြင် “ရွာမှဆက်ဆံရေး ကော်မတီ” တည်ရှိ ခြင်းဖြင့် မိမိတို့ရွာသားများနှင့် “ယုံကြည်မှု၊ ရင်းနှီးမှုတည်ဆောက်ရာတွင်လည်းကောင်း”^{၁၆၂} “ရွာသားများနှင့်အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးမှုပြုရာတွင် လည်းကောင်း”^{၁၆၃} ဤသည်မှာကုမ္ပဏီ များအတွက် “အကြမ်းဖက်မှုများတွင် ဝင်ရောက်ဖြန့်ဖြေရေးတွင်သော်လည်းကောင်း”^{၁၆၄} များစွာ အထောက်အကူဖြစ်ခဲ့သည် ဟုဆိုအခိုင် အမာဖော်ပြပါသည်။ သို့သော် စစ်တပ်များအုပ် ချုပ်သည့်မြန်မာပြည်အတွင်း အမှန်တရားများကို ဖလှယ်ရန်အခွင့်အရေးမရှိပါ။ ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ အားနည်းမှုအကြောင်းကို ဒေသခံလူထုတစ်ဦးမှ ဤသို့ဖော်ပြပါသည်။ “နိုင်ငံခြားသားတွေလာပြီး မေးခွန်းတွေမေးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရွာသူကြီး ကိုယ်တိုင် နိုင်ငံခြားသားတွေနဲ့တိုက်ရိုက်ပြန်မ ဖြေတတ် တဲ့အတွက်ကြောင့် ဘာသာပြန်သူက ဘာတွေပြောနေတယ်ဆိုတာ မသိရပါဘူး။ ရွာမှာ အမှန် တကယ်ဖြစ်ပျက်နေတာတွေကိုလည်း ဖွင့်မပြောရဲပါဘူး။”^{၁၆၅}

ပျော်ရွှင်စွာနေထိုင်နိုင်ပါက ထွက်ပြေးမည် မဟုတ်ပါ။

ပိုက်လိုင်းဒေသတစ်လျှောက်ရှိနေထိုင်နေသော ပြည်သူတို့ကြမ်းတမ်းခက်ထန်သောဘဝဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြသည့်အချက်မှာ မိမိတို့ကိုယ် တိုင်နှင့်မိမိ တို့၏မိသားစုများရင်ဆိုင်နေရသည့်အခက် အခဲပြဿနာများကြောင့် ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ် တစ် လျှောက်ရှိဒုက္ခသည်စခန်းများသို့ ထွက်ပြေး ပြောင်းရွှေ့လာနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ “ပိုက်လိုင်းရွာ” များတွင်နေထိုင်ကြသည့်မိသားစုများလူတဦး ချင်းစီများပင်လျှင်မိမိတို့ရင်ဆိုင်နေရသည့် အခက်အခဲပြဿနာများကြောင့်နယ်စပ်သို့ ရွှေ့ပြောင်း လာနေဆဲဖြစ်ပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ကလိန်အောင် ရွာသည် စီမံကိန်းစတင်ကတည်းက “ပိုက်လိုင်းရွာ” များထဲတွင်တစ်ရွာ အပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် ကလိန်အောင် ရွာမှ နယ်စပ်သို့ ရောက်ရှိလာသော အမျိုး သားတစ်ဦးနှင့်၎င်း၏ ဇနီး၊ ကလေး ၄ ယောက်ထံမှ ၂ ယောက်အပါအဝင် အား ERI မှလူတွေ့မေးမြန်းမှုပြုလုပ်ရာတွင် မိမိရွာမှအခြားနေရာသို့မပြောင်းရွှေ့လိုကြောင်း၊ သို့သော် ခက်ခဲ သောအခြေအနေတစ်ရပ် ကြောင့် မိမိတို့ပြောင်းရွှေ့လာရကြောင်း အောက်ပါအတိုင်းဖော်ပြပါသည်။

“ကျွန်တို့ကတော့ ကိုယ့်ရွာကလွဲလို့တခြား ဘယ်နေရာကိုမှ ပြောင်းပြီးမနေချင်ပါဘူး။ ဒါပေမယ့် လက်ရှိအခြေအနေအရ ကျွန်တို့ရွာ မှာမနေချင်တော့ပါဘူး။ မြန်မာစစ်သားတွေက ကျွန်တို့ကို ရေး-ထားဝယ်ကားလမ်းမကြီး ဆောက်ဖို့၊ ရတနာပိုက်လိုင်းကြီးကိုအမြဲ အကဲ ခတ်စောင့်ကြည့်ဖို့ အမျိုးမျိုးဘဲအဓမ္မခိုင်းစေပါ တယ်။ ကျွန်တော်တို့လို ဆင်းရဲတဲ့ရွာသားတွေ သူတို့ခိုင်းတာတွေလုပ် နေတာနဲ့ဘဲကိုယ့်အလုပ် ကိုယ်ဘာမှမလုပ် ရတော့ဘူး။ အဲဒါကြောင့်

ဒီကိုဘဲထွက်လာဖို့ဆုံးဖြတ် လိုက်တယ်။”^{၁၆၆}

၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် နယ်စပ်သို့ပြောင်းရွှေ့လာသော “ပိုက်လိုင်းရွာ” များထဲတွင်ပါဝင်သော အခြားရွာ အိန္ဒိရာဇာ ရွာမှရွာသားအား ERI မှလူတွေ့မေးမြန်းမှုပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ရတနာစီမံကိန်းကြောင့် ရွာတွင်မည်သည့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုမျှ မတွေ့ရကြောင်း ပြောပြပါသည်။ ရွာသားတစ်ဦးက “ရတနာစီမံကိန်းကြီးရောက်လာကတည်းက ရွာမှာဘာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုမှ မတွေ့ရပါဘူး။ တချို့ရွာသား တွေရဲ့စီးပွားအခြေအနေနည်းနည်းတိုးတက်လာတာကိုတွေ့ရပါတယ်။ ဒါပေမယ့် သူတို့ရဲ့ကွမ်းသီးစိုက်ခင်း၊ မြေပဲစိုက်ခင်းထဲက ကြိုးပမ်းလို့စီးပွားအောင်မြင်လာတာဖြစ်ပါတယ်။”^{၁၆၇} ဟုပြောပြသွားပါသည်။ အခြားရွာသား တစ်ဦးမှလည်း “ရွာမှာဘာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှမရှိပါဘူး”^{၁၆၈} ဟုရိုးရိုးလေးပင်ဖော်ပြသွားပါသည်။

ထို့ကြောင့် ရတနာစီမံကိန်း၏အကျိုးကိုခံစားခွင့်ရှိသူ ထိုရွာများမှရွာသားများပင်လျှင် မိမိတို့၏ဘဝဖူလုံမှု မရှိတော့ပေ။ အကယ်၍ “ပိုက်လိုင်းရွာ” များတွင် လုံခြုံမှုနှင့်အကျိုးခံစားခွင့်များ အမှန်ရှိခဲ့မည်ဆိုလျှင် ဒုက္ခသည်များမှလျော့နည်းသွားမည်ဖြစ်ပြီး မိမိတို့နေရာဒေသမှစွန့်ခွာထွက်သွား ကြမည်မဟုတ်ပါ။

ပိုက်လိုင်းကုမ္ပဏီများချမှတ်ထားသည့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရွာများမဟုတ်ပါကယင်းပိုက်လိုင်းဒေသတွင်ရှိနေသော်လည်းချိုးပေါက်မှုများမှာ အရင်ပုံစံအတိုင်းဆိုးရွားနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ပိုက်လိုင်းအကြောင်းနှင့် ၁၂ မိုင်သာကွာဝေးသည့် ရားဖူးရွာသည်လည်း ယင်းဆိုးဝါးသည့်ဒဏ်ခံရသည့်အထဲ တွင်တရွာအပါအဝင်ဖြစ်ပါသည်။ ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးအား တာဝန်ယူနေသည့် ခလရ ၂၇၃ နှင့် ခလရ ၂၈၂ တပ်ရင်းများ အပါအဝင်အခြားသောလုံခြုံ

ရေးယူနေ သည့်တပ်များသည်လည်း ရားဖူးဒေသခံများကို အဓမ္မလုပ်အားခိုင်းစေမှုအစဉ်အမြဲပြုလုပ်စေပါသည်။^{၁၆၉} မကြာသေးခင် မိမိရွာအားစွန့်ခွာထွက်ရောက်လာခဲ့သည့်ဒုက္ခသည်တဦးမှစွန့်ခွာပြီးဒုက္ခသည်ဖြစ်လာရခြင်းအကြောင်းရင်းကို၍သို့ရှင်းပြပါသည်။

“ကျွန်တော့်ရဲ့ခံစားချက်ကတော့ ပိုက်လိုင်းကြီးကို ကြည့်မယ်ဆိုယင် ကျွန်တော်တို့ရွာအတွက် ဘာမှအကျိုးမရှိပါဘူး။ ပိုက်လိုင်းမဖြစ်လာခင်တုန်းကဆိုယင် ကျွန်တော်တို့အေးအေးဆေးဆေးဘဲ၊ ၁၉၉၃-၁၉၉၄ ခုနှစ်မှာပိုက်လိုင်းလည်ဖြစ်လာရောစစ်သားတွေလည်း ကျွန်တော်တို့ရွာကို အများကြီးဘဲရောက်ချလာတာနဲ့ ကျွန်တော်တို့ရွာကိုဖျက်ဆီးတယ်။ ရွာပြောင်းခိုင်းတယ်၊ ပြီးတော့ စစ်သားတွေအတွက် တချိန်လုံးအလုပ်လုပ်ပေးနေရတယ်။ အခု ခလရ ၂၈၂ တပ်ရင်းနေတဲ့နေရာကိုကြည့်မယ်ဆိုယင် အဲဒီမြေနေရာဟာ ကျွန်တော်တို့ရွာရဲ့မြေကွက်ဘဲဖြစ်တယ်။ တကယ်လို့ အဲဒီမြေကွက်မှာ စစ်သားတွေမနေခဲ့လို့ရှိယင် ကျွန်တော်တို့ရဲ့နေ့စဉ်ဖိုက်ပြဿနာကို ကောင်းကောင်းမွန်မွန်ဘဲဖြေရှင်းနိုင်ပါတယ်။”^{၁၇၀}

ယခုလိုဆက်လက်ထွက်ပြေးနေရခြင်းကြောင့်လွန်ခဲ့သည့်နှစ်အချိန်များတွင်ရာဖူးရွာတွင်အိမ်ခြေဂကျော်ခန့်ရှိသော်လည်းယခုတွင်၄၀နှင့်၅၀ကြားတွင်သာကျန်ရှိနေကြောင်း ဒေသခံနှစ်ဦးမှသက်သေထွက်ဆိုခဲ့ပါသည်။^{၁၇၁}

လွတ်လပ်မှုနှင့် လယ်ယာမြေများ ဆုံးရှုံး သွားခြင်း

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သောလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများမှာ ရတနာစီမံကိန်းအတွက်လုံခြုံရေးဆောင်ရွက် ပေးသည့် လုပ်ငန်းများနှင့် ပိုက်လိုင်းဒေသတစ်လျှောက်ရှိရွာများအတွင်း

မြန်မာစစ်သားများဝင်ရောက်လာမှုနှင့်အတူစစ်အစိုးရ၏အာဏာလက်အောက်တွင်နေထိုင်နေရသည့်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများအားရင်ဆိုင်နေရပါသည်။ စစ်သားများသည် မြေယာများကို သိမ်းယူခြင်း၊ စိုက်ခင်းအမျိုးမျိုးကို အတင်းစိုက်ခိုင်းစေခြင်း၊ ကုန်ပစ္စည်းများကို အာဏာဖြင့်သိမ်းယူခြင်း (သို့) စစ်သားများမှ ယူဆောင် သွားခြင်းများ စသည်တို့ကို ပြုကျင့်ခဲ့ပါသည်။

ပိုက်လိုင်းဒေသတွင်နေထိုင်သူများအတွက် အဓိကစိုးရိမ်ရသည်မှာ စစ်သားများသည်စိုက်ပျိုးခင်းအတွက် (သို့) စစ်စခန်းများတည်ဆောက်ရန်အတွက် မြေယာများကိုအာဏာဖြင့်သိမ်းယူခြင်းဖြစ်သည်။ စစ်သားများအတွက်ဆန်စပါးစိုက်ပျိုးရန် ရွာသားတစ်ဦး၏လယ်ကွက်ကို သိမ်းယူခြင်း^{၁၂} ဆီအုန်းပင်များစိုက်ပျိုးရန် အခြားတစ်ဦး၏မြေကိုသိမ်းယူခြင်း၊^{၁၃} စစ်တပ်စခန်းဆောက်လုပ်ရန် မြေကွက် ဧက ၄၀-၅၀ အထိ သိမ်းယူခြင်းများ^{၁၄} ပြုလုပ်ကြောင်းရွာသူရွာမှရွာသားများက ဆိုပါသည်။ အခြားသောပိုက်လိုင်းဒေသရှိ ရွာများလည်းထိုနည်းလည်းကောင်းပင် ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။^{၁၅} ဤသည်မှာ ရွာသားတို့၏လယ်မြေများနှင့်စားကျက်များကို ဆုံးရှုံးစေပါသည်။ ရတနာပိုက်လိုင်းနှင့်နီးသော အိန္ဒိရာဇာရွာမှရွာသားတစ်ဦးမှ ကျွန်တော်တို့အား အိန္ဒိရာဇာရွာမှရွာသားတစ်ဦးမှ ကျွန်တော်တို့အား ပေးမြဲခြင်းများမပြုလုပ် နိုင်တော့ ကြောင်း ဤသို့ပြောပြပါသည်။ “စစ်သားတွေ က ရွာသားတွေရဲ့မြေယာအများကြီးကို သိမ်းယူသွားတယ်။ ပြီးတော့ တကယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ကျွန်တော်တွေ သူတို့ရဲ့ ဆီအုန်းခြံထဲဝင်ရောက်သွားခဲ့ယင် သူတို့သတ်ပစ်လိုက်တာဘဲ။”^{၁၆} အခြား သောရွာသားများသည်လည်း ပိုက်လိုင်း ရှိတပ်ရင်းများ၏ညွှန်ကြားချက်အရ မိမိတို့အား စစ်သားများ၏စိုက်ခင်းထဲတွင် မည်သည့်အခကြေးကိုမျှမပေးသည့်အပြင်သုံးရက်အတင်းအဓမ္မအလုပ်

အစိုးရမှအတင်းစိုက်ခိုင်းသည့်မအောင်မြင်သောကြက်ဆူစိုက်ခင်းအားကြည့်နေသည့်လယ်သမားပုံ

လုပ်ခိုင်းစေကြောင်း^{၁၇} ထိုသို့အလုပ်လုပ်နေသည်ကိုရာတနာစီမံကိန်းအားလုံခြုံရေးယူနေသည့်တပ်ရင်းကိုယ်တိုင်မှလည်းလုပ်ငန်းများကိုကြီးကြပ်ခဲ့ကြောင်းပြောပြပါသည်။ဇင်းဘာရွာအတွင်းပိုက်လိုင်းလိုခြံရေးတာဝန်ယူနေ သည့်စစ်တပ်မှလယ်သမားများထံတွင်လယ်ယာကွက်များကို သိမ်းယူခဲ့ပြီးယင်းရွာသားတို့ပိုင်ဆိုင်ခဲ့သည့်မြေကွက်များပေါ်တွင်စစ်တပ်မှစပါးများကိုအဓမ္မစိုက်စေခဲ့ပါသည်။^{၁၈}

လောလောဆယ်တွင် စစ်တပ်မှအလေးထားဆောင်ရွက်နေသည့် နောက်ထပ်ဖိနှိပ်မှုတမျိုးမှာ ကြက်ဆူပင်များကို ကျေးလက် ဒေသ၏ရေခဲဆီအဖြစ် စိုက်ပျိုးခိုင်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။^{၁၉} ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် နအဖ မှနိုင်ငံတော်၏စီမံကိန်းအဖြစ်ကြက်ဆူဆီများထုတ်လုပ်ရန် ကြေငြာခဲ့ပါသည်။^{၂၀} ထို့အပြင် ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း ၁၄ ခုတစ်ခုစီ တို့သည် ဧက ၅၀၀၀၀မျှကြက်ဆူပင်များစိုက်ပျိုးရမည်ဟု ထပ်မံကြေငြာခဲ့ပါသည်။^{၂၁} ဤသည်မှာ ပိုက်လိုင်းဒေသများအတွင်းအတင်းအဓမ္မ စိုက်ပျိုးခင်းများပြုလုပ် စိုက်ပျိုးရန်စေခိုင်းခြင်းအားဆိုလိုခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်ရွာသားများသည် ဒေသခံအာဏာပိုင်များထံတွင် မျိုးစေ့များဝယ်ယူရပြီး စိုက်ပျိုးရန်အတွက် မိမိတို့၏ကိုယ်ပိုင်အလုပ်ချိန်နှင့်မြေယာများကို အသုံးပြုရသေးသည်။^{၂၂} “ပိုက်လိုင်းဒေသရှိရွာ” အိန္ဒိ

“ပို့ခအတွက် ကျွန်တော်ငွေတခါမှ မတောင်းရဲပါဘူး၊ သူတို့မှာ သေနတ် တွေကိုင်ထားတယ်လေ”

ရားဖူး ရွာမှ ရွာသားတစ်ဦးထွက်ဆိုချက်

ရာဇာ ရွာမှ အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ရှင်းပြချက်အရ “ရွာသားတွေ မျိုးစေ့ဝယ်ပြီး နအဖ အတွက် စိုက်ပျိုး ပေးရတယ်။ နအဖ ကနေဘာလစာမှ မပေးပါဘူး။ အယင်နှစ်ရာ ဒီနှစ်ရာပါစိုက်ပေး ရတယ်။ အဲဒါတွေ စိုက်ပျိုးနိုင်ဖို့ ကျွန်မယော ကျားက မြေယာတွေ ခုတ်ရှင်း ရတယ်။ တစ်ခါစိုက်ရဖို့ အချိန် ၂ ပတ်လောက် ကြာပါတယ်။”^{၁၈၃}

ပိုက်လိုင်းဒေသရှိစစ်သားများသည် ထိုဒေသ ရှိလူထုတို့ထံမှ ကုန်ပစ္စည်းများနှင့်ငွေများကို အတင်းအဓမ္မ လုယူပါသည်။ ထိုဒေသရှိလူထုတို့ သည် မိမိတို့ပိုင်ဆိုင်သောစည်းစိမ်ဥစ္စာအလွန် နည်းပြီးဆင်းရဲနေ သော်လည်းမိမိတို့တွင်ရှိသော ကိုယ်ပိုင်သွားရေးလာရေးအတွက်အသုံးပြုနေ သည့်အရာများဖြင့် စစ်သားများအားတနေရာမှ တနေရာသို့ပို့ပေးခြင်းများနှင့် ကုန်စည်များ သယ်ဆောင်စေခြင်း စသည်ဖြင့် အဓမ္မစေခိုင်း နေပါသည်။ လှေ တစ်စီးပိုင်ဆိုင်သောရွာသား တစ်ဦးသည် စစ်သားများမြစ်ဖြတ်ကူးရာတွင် ပို့ဆောင်ရန်စေခိုင်းခဲ့ပါသည်။ “ပို့ခအတွက် ကျွန်တော်ငွေတခါမှ တောင်းရဲပါဘူး၊ သူတို့မှာ သေနတ်တွေကိုင်ထားတယ်လေ”^{၁၈၄} ဟုထို ရွာသားမှပြောပြပါသည်။ နွားလည်းရှိသော ရွာသားများအား မည်သည့် အခကြေးကိုမျှ မပေးဘဲ တောထဲမှ စစ်တပ်ရှိရာသို့ သစ်လုံးများ ဆွဲစေခိုင်းပါသည်။ ဤလမ်းခရီးသည်တစ်ရက် နီးပါးကြာသော လမ်းခရီးဖြစ်ပြီး တစ်ပတ်လျှင် ၂ ကြိမ် သစ်လုံးဆွဲရန် အဓမ္မစေခိုင်းပါသည်။^{၁၈၅} စစ်သား များသည်လည်း ရွာသားများ၏

ကုန်ပစ္စည်း များနှင့်စားစရာများကို သိမ်းယူ သေးသည်။ စစ်သားများသည် “ရွာမှရှိတဲ့ဆိုင် တွေထဲက လိုချင်တာတွေကို ဒီလိုဘဲယူသွား ကြတယ်။”^{၁၈၆} ပြီးတော့ ဆိုင်ရှင်အားရွာသူကြီး ဆီမှာပိုက်ဆံသွားပြန်တောင်းဖို့ ပြောပါတယ်။ ရွာလူကြီးမှလည်းယင်းကုန်ကျစရိတ်အား ပြန်လည်ပေးဆောင်နိုင်ရန်ရွာသား များထံတ ဆင့်ပြန်လည်တောင်းခံရသည်”^{၁၈၇} ဟုရွာသား များစွာမှလည်း တင်ပြကြပါသည်။ တခါတရံ ရွာသားများထံမှလိမ်လည်ပြီးငွေတောင်းသည့် နည်းများဖြင့်ရောက်လာကြပါသည်။ “မိခင်နှင့် ကလေးများတွက်ရုံပုံငွေ” သို့မဟုတ် “စစ်တပ် ရုံပုံငွေ” ဟုဆိုပြီးအလှူကောက်ခံသည်သာမက ပွဲလမ်းသဘင်ဆိုင်ရာလက်မှတ်များပြုလုပ်ပြီး ရွာသားများမသွား နိုင်ခဲ့သော်လည်း အတင်း ရောင်းပေးခြင်းများ ပြုလုပ်ပါသည်။^{၁၈၈} “ရွာသားတွေဆီကနေ ငွေအတင်းယူသွား တာဘဲ” ဟုဒုက္ခသည်တစ်ဦးမှပြောပြပါသည်။ များသောအားဖြင့် စစ်သားများသည် ထောက်ပံ့ ကြေးဟုပြောပြီး ငွေတောင်းယူလေ့ ရှိသည်။ “သူတို့တောင်းတဲ့အတိုင်းပေးရ တာဘဲ”^{၁၈၉} ဟုပိုက်လိုင်းဒေသရှိ ကန်ဘောက် ရွာမှရွာသား တစ်ဦး၏ပြောပြချက်ဖြစ်ပါသည်။^{၁၉၀} “စစ်သား တွေရွာထဲကိုလာတိုင်း ပိုက်ဆံပေး ရတာဘဲ”^{၁၉၁} ဟုအခြား ရွာသားတစ်ဦးကပြောပါသည်။ “ဒါတွေဟာ မြန်မာစစ်သားတွေကိုလက်ခံကြိုဆို ရမယ်၊ ပြီးတော့ အကျင့်တစ်ခုလိုဖြစ်သွားပြီ”^{၁၉၂} ဟုဒုက္ခသည်တစ်ဦးမှတင်ပြသို့မှတ်ချက် ချပံ့သည်။

၆။ ဘာမုမလုပ်ဘဲနေခြင်း

၂၀၀၇ ခုနှစ် ဆန္ဒပြပွဲအားနှိမ်နှင်းမှုများတွင် Chevron မှ တိတ်ဆိတ်စွာနေခဲ့သည်။

မကြာမီသေးခင်တုန်းက ၂၀၀၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင်ဖြစ်ပေါ်သော မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ပိနိပ်ချုပ်ချယ်မှုကို မလိုလားသောလူထု၏ဆန္ဒပြပွဲသည် အထင်ရှားဆုံးဆန္ဒပြပွဲတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ သံဃာတော်များမှ ဦးဆောင်ခဲ့သောထိုလူထုဆန္ဒပြပွဲသည် နအဖ ၏ပေါ်လစီမူဝါဒများကို မလိုလားကြောင်း မြန်မာပြည်တဝှမ်းလုံးတွင် ဆန္ဒပြခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ စစ်အစိုးရမှ လောင်စာဆီဈေးအားအဆမတန်မြင့်တင်မှု၊ သဘာဝဓါတ်ငွေ့၏ဈေးနှုန်းကို ၅၀၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ မြင့်တင်ခဲ့သည်များအပါအဝင် ကုန်ပစ္စည်း တန်ဖိုးများကို အဆမတန်မြင့်တင်ခဲ့သည့်နောက်ပိုင်း ဖြစ်ပေါ်သောဆန္ဒပြပွဲတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း သိသာ ထင်ရှားပါသည်။ စစ်အစိုးရသည် သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကို ကုပပေး သန်းပေါင်းများစွာ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ နေ့စဉ်ရောင်းချပေးနိုင်သော်လည်း ချက်ပြုတ်ရေးနှင့်ဖော်တော်ကားများအတွက်သုံးစွဲနေသော မိမိ၏ပြည်သူများမှာမူ စွမ်းအင်မလုံလောက်ခြင်း၊ဈေးနှုန်းမြင့်သော အခက်အခဲပြဿနာများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည်။^{၁၉၁} ထို့အပြင်မြန်မာပြည်၏ ပြည်သူများအတွက် အကျိုးမဖြစ်ထွန်းစေသော ရတနာစီမံကိန်းနှင့်အခြားကြီးမားသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်းများအကြောင့်နှင့်လက်ရှိပြည်သူတို့၏စီးပွားရေးအခြေအနေများကို တိုးတက်ပြောင်းလဲစေရန် ကန့်ကွက်သူများမှဆန္ဒပြပွဲတွင်ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ မြန်မာပြည်တပြည်လုံးတွင် ရက်သတ္တပတ်များစွာ အတွင်းမြို့ကြီးများနှင့်

မြို့ရပ်ထုရပ် ရှမ်း

စက်တင်ဘာ ၂၀၀၇ အတွင်း ထောင်ပေါင်းမြောက်များစွာသော သံဃာတော်များ မြန်မာပြည်မြို့များအတွင်း ဆန္ဒပြချီတက်နေသည့်ပုံ

မြို့နယ်ပေါင်း ၆၆ မြို့များတွင် ဆန္ဒပြပွဲအခု ၂၀၀ လောက်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပါသည်။ ဤ ဆန္ဒပြပွဲသည် စက်တင်ဘာလကုန်ခါနီးတွင် ပိုမိုကြီးမားလာပြီး၊ ၁၉၈၈ တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သောအရေးခင်း ထက် ပြည်သူများနှင့်သံဃာတော်များစွာပါဝင်ဆန္ဒပြခဲ့ပါသည်။^{၁၉၂}

၂၀၀၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၆ ရက်တွင် မြန်မာစစ်အစိုးရသည် မိမိတို့အယဉ်ကျေးမှု

“မြန်မာပြည်သူလူထုများအပေါ် ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်ဖွယ်ရာအကြမ်းဖက်မှု ပြုလုပ်နေတာကို ကျွန်ုပ်မှကန့်ကွက် လိုပါတယ်။ မြန်မာပြည်မှာ အသက်ဆုံး ရုံးမှနှုန်းဟာ အစီရင်ခံစာတွေထဲမှာတင်ပြထားတဲ့နှုန်းထက် အများကြီးပိုများ လိမ့်မယ်လို့ယုံကြည်ယူဆပါတယ်။”

စက်တင်ဘာလ ၂၈ ရက် ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဗြိတိန်ဝန်ကြီးချုပ်
Gordon Brown ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။

“Chevron မှာတင်ပြတဲ့ ‘လူသားစွမ်းအင်’ အစီအစဉ်ဟာတရိန်တိုးပြောင်းလဲနေတဲ့ ကမ္ဘာကြီး အတွက် လိုအပ်နေတဲ့စွမ်းအင်ကိုစိတ်သဘောထားဖြူစင်စွာနဲ့ ရှာဖွေဆက်ကပ်ပေးနေပါတယ်” ဟုအုပ်ချုပ်ရေးနှင့်ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ မူဝါဒပေါ်လစီရေးရာ ဥက္ကဋ္ဌ Rhonda Zygocki မှ ဤသို့ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။ အနီဂတ်ရဲ့လိုအပ်မှု တွေကို ၎င်းကအဖြေပေးနေပါတယ်လို့ယုံကြည်ယူဆပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အဲဒီအဖြေတွေကိုရရှိဖို့ အတွက် လူတွေရဲ့ပါဝင်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို လိုအပ်ပါတယ်”

Chevron မှ ၎င်းရက်အတွင်း ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်ဖြစ်ပါသည်။

သကဲ့သို့ လမ်း ပေါ်ထွက်ရောက်ဆန္ဒပြသူများကို ရိုက်နှက်ခြင်း၊ ပစ်ခတ်ခြင်းများစတင်ပြုလုပ်ပါသည်။^{၁၅} ဆန္ဒပြသူများကို သတ်ဖြတ်ခဲ့ရာတွင် မည်မျှသေဆုံးခဲ့သည်ကိုယခုထိတိုင် မသိဆဲဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် Human Rights Watch^{၁၆} မှ ယခု သေဆုံးမှုနှုန်းသည် စစ်အစိုးရတို့မှလူ ၁၀ ဦးသာသေဆုံးသည်ဟုကြေငြာသော်လည်း ဆန္ဒပြသူများ လူ ၁၀ဦးမကဘဲ သေဆုံးသည်ဟု ယုံကြည်ယူဆသကဲ့သို့ အခြားသောသူများလည်းဤသို့ပင် ယုံကြည်ပါသည်။^{၁၇} မြန်မာပြည်ရှိလူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာကုလသမ္မတ အထူးပိုလ်ဂိုယ် U.N. Special Rapporteur မှ မြန်မာအာဏာရှင်များမှလက်တွဲပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိဘဲ လုလှာစုံစမ်းမှုအရ ရန်ကုန်မြို့တစ်ခုတည်းတွင်သာ

အနည်းဆုံးလူအယောက် ၃၀ အသတ်ခံခဲ့ရကြောင်း သိရှိရပါသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ၎င်းမှလူ့အခွင့်ရေးကောင်စီ Human Rights Council သို့အစီရင်ခံ တင်ပြခဲ့သည့်ချိန်တွင် “အာဏာရှင်များသည် လူစာရင်းသေဆုံးမှုနှုန်းကို အမှန်အတိုင်းမထည့်ဘဲ လျော့တွက်ပြီးတင်ပြထားသည်ဖြစ်သည်ဟု အခြားအစီရင်ခံစာများတွင်တင်ပြထားချက်များကိုကောက်ယူထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်”^{၁၈} အကြမ်းဖက်မှုများနှင့်အတူ သတ်ဖြတ်မှုများ တော်တော်ပင်မပြီးဆုံးပေ။ စစ်သားများနှင့် ၎င်းနှင့်ပူးပေါင်းသည့်အဖွဲ့များသည် မြို့များတွင် ဆန္ဒပြသူများအား စနစ်ကျကျ ဖြိုခွင်းခဲ့ပါသည်။ ထိုဖြိုခွင်းမှုအစ ပိုင်းတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းများနှင့်အိမ်များ၌ ညဘက်အချိန် ရုတ်တရက်ဝင်စီး

စက်တင်ဘာ ၂၇၊ ၂၀၀၇ တွင်ဆန္ဒပြသူများအားနှိမ်နှင်းရန် ပြင်ဆင်နေသည့်ရန်ကုန်မြို့အတွင်းစစ်သားများပုံ

ခြင်းများပြုလုပ်ပြီးတ ချိန်တည်းမှာပင် သံဃာ တော်များနှင့် မိမိမှသံသယဖြစ်သူများကို ရိုက်နှက်ခြင်း၊ လိမ်ခေါ်သွားခြင်း၊ အချို့မှာ အစအနဂ္ဂမရဘဲပျောက်ကွယ်သွားခြင်းများရှိခဲ့ ပါသည်။^{၁၉၆} နအဖ သည်သံဃာတော်များအား သင်္ကန်းချွတ်စေပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာအသိုင်းအဝိုင်း များဖြင့် နှင့် ဆက်နွယ်ခြင်းများကိုဖြတ် တောက်စေခဲ့ပါသည်။ အောက်တိုဘာလတွင် လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာအဖွဲ့ အစည်းများမှ ဆန္ဒပြပွဲတွင်ပါဝင်ခဲ့သည်ဟု သံသယရှိသူ အယောက် ၆၀၀၀ အားဖမ်းဆီးခဲ့သည်ဟု ခန့်မှန်းရပါသည်။^{၁၉၇} ဘုန်းကြီးကျောင်းများသည် ယနေ့ထိတိုင်ပင် ဟာလာဟင်းလင်းရှိနေဆဲ ဖြစ်ပြီး၊ စစ်အစိုးရမှအမြဲတမ်းထောက်လှမ်း စောင့်ကြည့်နေဆဲဖြစ်သကဲ့သို့ ရာပေါင်းများ စွာသော သံဃာတော်များနှင့် ဆန္ဒပြသူများ လည်း အကျဉ်းထောင်ထဲတွင် ရှိနေရဆဲပင် ဖြစ်ပါသည်။

စက်တင်ဘာလအလယ်ပိုင်းတွင်ပြည်တွင် သုံးစွမ်းအင်တန်ဖိုးများမြင့်တက်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ် လာသော အင်အားကြီးမားသောဆန္ဒပြမှုအား အကြမ်းဖက်မှုများနှင့်မဖြိုခွင်းမီအထိ မြန်မာပြည် အတွက် Chevron မှာမည်သို့ရှိနေသည်ကိုနုတ်

ဆိတ်နေခဲ့သည်။^{၁၉၈} တဆက်ထဲတွင်လည်းထို အချက်နှင့်ပတ်သက်၍ Chevron သည် Unocal အားမဝယ်ခင် ၂နှစ်အကြာတွင် မိမိတို့မြန်မာပြည်နှင့် မည်သို့ပါဝင် ပတ်သက်မှု ရှိခဲ့သည်အကြောင်းကိုရေငုံနှုတ်ပိတ်ခဲ့ပြီး ဆန္ဒပြပွဲကြီးပျင်းလာပြီး သွေးစွန်းသည့် အချိန်အထိ မည်သည့်ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက် ကိုမျှမပြုလုပ်ခဲ့ပေ။ စက်တင်ဘာလ ၂၇ ရက် ပစ်ခတ်မှုဖြစ်ပေါ်ပြီးချင်း မြန်မာပြည်တွင်း အမေရိကန်မှလာရောက်လုပ်ကိုင်ပြီး အကြီး မားဆုံးသောရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုပြုသူ (သို့) မြန်မာပြည်၏ စီးရေးဆိုင်ရာလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ဖြစ်သူ Chevron အား မိမိ၏လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ဖြစ်သူစစ်တပ်အားအကြမ်းဖက်မှုအသုံးပြုခြင်း ရပ်တန့်စေရန် EarthRights International မှ တောင်းဆိုအကြံပြုခဲ့ပါသည်။^{၁၉၉} သို့သော် Chevron သည် မြန်မာပြည် အပေါ် မည်သည့်ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်ကိုမျှမပြုလုပ်ဘဲ တိတ်ဆိတ်စွာနေ နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ စက်တင် ဘာလ ၂၈ ရက် ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည် အပေါ် ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်တစ်ရပ်မည့်အစား ၎င်း၏ "new integrated global advertising campaign" ခေါ် “လူသားများ၏စွမ်းအင်”^{၂၀၀} ကျော်ငြာအား ပီအန်အိုတီးလုံးသံပျော့ပျော့ဖြင့် မိမိတို့၏လုပ်ငန်းများအားမည်သို့စဉ်စား ဆင်ခြင်စွာ၊ မည်သို့ထိရောက်စွာ နှင့်မည်သို့ လေးစားအောင်ပြုလုပ်နိုင်သည်ကို ဒေါ်လာ ၁၅သန်းအထိအကုန်အကျခံပြီးမြန်မာပြည်တွင် လမ်းပေါ်ထွက်လျှောက်ဆန္ဒပြသူများအား စစ်အစိုးရမှ အကြမ်းဖက်နှိမ်နှင်းနေသည့်အ ကြောင်းကို တကမ္ဘာလုံးက ကြည့်ရှုနေကြသည့် အချိန်တွင် Chevron မှမိမိ၏သတင်းစဉ်ကို နိုင်ငံတကာသတင်းအစီအစဉ်တွင် ကြားဝင်ရှုပ် ထည့်သွင်းနေသည်။^{၂၀၁}

နောက်ဆုံး၌ ၂၀၀၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂ ရက်နေ့ ဖြိုခွင်းမှုစတင်ပြီးတစ်ပတ်အကြာတွင် Chevron မှ အခြေအနေဖြစ်ပေါ်မှုအပေါ် ပထမဦးဆုံးသော ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်ကို ထုတ်ခဲ့ပါသည်။ “မြန်မာပြည်သူတို့ ၏လူ့အခွင့်အရေးကိုလေးစားရန် လက်ရှိဖြစ်ပေါ်နေတဲ့အခြေအနေအတွက်ငြိမ်းချမ်းစွာ အဖြေရှာဖို့ Chevron မှထောက်ခံပါတယ်”^{၂၀၅} ဟု၎င်းက ပြောဆိုခဲ့ပါသည်။ သို့သော် ၎င်းမှာ မိမိ၏ရက်စက်ယုတ်မာသော လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ကို လူ့အခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ Chevron မှအနီးစပ်ဆုံး ပြောဆိုခဲ့သောအချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ တဆက်တည်းအတွင်း၎င်းထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်သည် ရတနာစီမံကိန်းအပေါ် “အဲဒီဒေသမှာ ရှိသောလူထုသန်းပေါင်းများစွာရဲ့လိုအပ်မှုတွေကိုကူညီဖြည့်ဆည်းပေး နေပါတယ်”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ရတနာ စီမံကိန်းမှအကျိုးအမြတ်ခံစားရသူများမှာထိုင်းနိုင်ငံတွင်ရှိနေပြီး မြန်မာပြည်သူများမဟုတ်ကြောင်းကိုထည့်မပြောဘဲ) ပိုက်လိုင်း ဒေသတစ်လျှောက်၏ “လူမှုနှင့်စီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်း”အကြောင်းကိုသာဖော်ပြပါသည်။^{၂၀၆} အောက်တိုဘာလ ၁၈ ရက် ၂၀၀၇ ခုနှစ်တွင် မြန်မာစစ်အစိုးရအားစီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုအားဆန့်ကျင်ကြောင်း ၎င်း၏ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်ထဲတွင် ထပ်မံပြုစု ထားသည်။ သို့သော် ၎င်းစီးပွားဆိုင်ရာလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဖြစ်သူအား အာဏာစွန့်လွှတ်ရန်အကြံပြုသည်များ (သို့) အကြမ်းဖက်မှုကိုဆန့်ကျင်စေသည်များ ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။^{၂၀၇} ဤသို့ရေးသားထားသည့်နောက်ပိုင်း Chevron သည် မည်သည့်ထုတ်ပြန်ကြေငြာချက်ကိုမျှ ထပ်မံပြုလုပ်ခြင်းမရှိတော့ပေ။

၇။ အပြစ်မှပြေးမလွတ်နိုင်ပါ

Unocal နှင့်ကြေအေးမှုပြီးစီးခဲ့သော်လည်း ဥပဒေအရတာဝန်ရှိသည့်အရာများကို Chevron မှဆက်လက်တာဝန်ခံရမည်ဖြစ်သည်။

Unocal အားတရားစွဲဆိုခြင်းနှင့်ကြေအေးခြင်းအမှု

Unocal သည် အမေရိကန်နိုင်ငံ၏တရားရုံးတွင် ရတနာစီမံကိန်းနှင့် ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ပေါ်သောချိုးဖောက်မှုများ အတွက် ၁၉၉၆ ခုနှစ်မှစ၍ ၂၀၀၅ ခုနှစ်အထိ ၉ နှစ်နီးပါး တရားစွဲဆိုခြင်းခံခဲ့ရပါသည်။ ရတနာစီမံကိန်းကြောင့် ဒုက္ခသည်ဖြစ်လာရသော ညှဉ်းဆဲမှုများခံရသည့် တရားခံ ၁၆ ဦးတို့မှ ကိုယ်စားပြုပြီး Doe v. Unocal နှင့် Roe v. Unocal တရားစွဲဆိုမှုတွင်ယင်းစီမံကိန်းမှချိုးဖောက်မှုများအပေါ် တာဝန်ယူရှင်းလင်းပေးရန် တရားစွဲဆိုချက်များကို တင်ပြခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။^{၂၀၀} ရတနာစီမံကိန်းကြောင့် ညှဉ်းဆဲမှုများကိုယ်တိုင်ခံခဲ့ရသည့် တရားခံများမှ မိမိတို့ တွေ့ကြုံခဲ့စားခဲ့ရသော သတ်ဖြတ်မှု၊ မုဒိမ်းမှု၊ ညှဉ်းပမ်းနှိပ် စက်မှုနှင့် ရိုက်နှက်မှု၊ အဓမ္မရွှေ့ပြောင်းစေခိုင်းမှုနှင့် မကြာခဏ တွေ့ကြုံရသော ကြမ်းကြုတ်သောအဓမ္မစေခိုင်း မှုများကို တင်ပြခဲ့ပါသည်။^{၂၀၁}

၂၀၀၅ ခုနှစ် မတ်လတွင် Unocal မှ Doe v. Unocal နှင့် Roe v. Unocal တရားစွဲဆိုချက်များကို ကြေအေးပြီးစီးရန် သဘောတူညီခဲ့ပါသည်။ Unocal သည် Doe v. Unocal နှင့် Roe v. Unocal တရားစွဲဆိုချက်များကို ကြေအေးစေရာတွင် လျှို့ဝှက်ထားရမည်ဖြစ်သော်လည်း နှစ်ဖက်စလုံးမှ ၎င်းတို့မှ Doe နှင့် Roe တရားခံများအား လျော်ကြေးများပေးသည့် အကြောင်းနှင့် စီမံကိန်းကြောင့် အခြား သောထိခိုက်ခံနေရ

သည့်ဒေသခံများ အတွက် တရားလိုတို့မှတောင်းဆိုသည့် လူသားတို့၏ အကျိုးဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်းများရံပုံ ငွေအားထောက်ပံ့မှုကို ပေးမည်ဟုထုတ်ပြန် ကြေငြာချက်ကိုထုတ်လုပ်ခဲ့ပါသည်။^{၂၀၂}

Chevron အားထပ်မံ၍တရားစွဲအရေးယူနိုင်မည်လား။

Doe နှင့် Roe တရားလို ၁၆ ဦးတို့၏လျှောက်ထားမှုနှင့်ပါတ်သက်ပြီး Unocal (သို့) Chevron မှကြေးအေးခြင်းအမှုကိုပြုလုပ်ပြီးသည့်နောက်ပိုင်း စီမံကိန်းကြောင့်ဒေသတွင်းဖြစ်ပေါ်ခဲ့သောချိုးဖောက်မှုများနှင့်ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေသောချိုးဖောက်မှုများသည် တို့အား ယင်းကြေအေးခြင်းများကထိုကုမ္ပဏီများအားကာကွယ်မှုမပေးကြောင်း တရားဥပဒေက အတည်အလင်းဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ Unocalတရားစွဲခြင်း အမှုသည်တရားလို အနည်းငယ်မှခံရသူများစွာအတွက် ကိုယ်စားပြုစွဲဆိုသောအမှုမဟုတ်သည့်အတွက်ယင်းတရားလိုများ၏နှင့်ကြေအေးခြင်း သဘောတူသော်လည်းအခြားသောထိခိုက်ခံရသည့် တရားလိုများမှလည်း ယင်းကုမ္ပဏီအားမိမိချိုးဖောက်မှုခံရသည့်အပေါ်တရားစွဲဆိုနိုင်ပါသည်။ အခြားသောရတနာစီမံကိန်းမှအခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရသည့်ဒေသခံများသည် အမှုကြေအေးခြင်းမှတည်ထောင်သောလူသားတို့၏အကျိုးဆောင်ရွက်ရေးလုပ်ငန်းမှအကျိုးအမြတ်များကိုခံစားရလင့်သည့်ကစား Chevron ကိုတရားစွဲရန်

မိမိတို့၏ကိုယ်တိုင်ကြိုတွေ့ခံစားခဲ့ရသည့်ချိုးဖောက်မှုများဖြင့် တရားရုံးသို့ တင်ပြအမှုစွဲဆိုနိုင်သည့် အခွင့်အရေးများရှိနေသေးပါသည်။ ထို့အပြင် တရားရုံးမှလည်းယင်း ကြေအေးခြင်းအမှုပြုလုပ်ပြီးသည့်နောက်ပိုင်း ဖြစ်ပေါ်နေသော ချိုးဖောက်မှုများကိုကြိုတင် အမိန့်ချရှင်းလင်းရန်မဖြစ်နိုင်ပါကြောင်း ရှင်းနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထောင်ပေါင်းများစွာသော ရတနာစီမံကိန်းမှတရားလိုများသည် မိမိတို့တစ်ဦးချင်းစီ Chevron အားတရားစွဲနိုင်သည့်အခွင့်အရေးရှိပါသည်။

Unocal အားတရားစွဲသည့်အမှုများတွင် စွဲဆိုသောသောတရားဥပဒေများအတိုင်း Chevron ကိုလည်း ထိုနည်းတူစွာ တရားစွဲဆိုနိုင်ပါသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံ ကယ်လီဖိုးနီးယားတွင်ရှိသောအမေရိကန်တိုင်းပြည်ပိုင် ပူးတွဲလုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာဌာနချုပ် တစ်ခုဖြစ်သည့် အလျောက် အကြမ်းဖက်ချိုးဖောက်မှုများခံရသည့်တရားလိုများသည် ကယ်လီဖိုးနီးယား၏ တရားဥပဒေအတိုင်းသော်လည်းကောင်း၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့်သော်လည်းကောင်း တရားစွဲအရေးယူနိုင်ပါသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ဥပဒေ နှင့် ကယ်လီဖိုးနီးယားပြည်နယ်ဥပဒေသည် အင်္ဂလိပ်ခေါတ်ရာစုနှစ်များအတွင်းမှ ရေးသားထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် "Alien Tort Statute"^{၂၀} ဥပဒေအစိတ်အပိုင်းနှင့်ဆက်စပ်နေပါသည်။ " Alein Tort Statute " ဥပဒေသည် လွန်ခဲ့သော ရာစုနှစ် များအတွင်း အင်္ဂလိပ်ခေါတ်ရာစုအသုံးပြုခဲ့သော ဥပဒေဖြစ်ပြီး မည်သည့် နေရာတိုင်းပြည်အတွင်းတွင် မဆို ဖြစ်ပေါ်နေသော ချိုးဖောက်မှုအား ကျူးလွန်ခဲ့သည့် တရားခံအားအရေးယူ တရားစွဲနိုင်သည်။^{၂၁} Chevron သည်လည်း ကယ်လီဖိုးနီးယား ရာစု အမေရိကန် ကိုအော်ပရေးရှင်းဌာနချုပ် တစ်ခုဖြစ်သည့်

အတွက်ကြောင့် ရှိတရား ဥပဒေအတိုင်း အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

ရတနာစီမံကိန်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအဖွဲ့အစည်းထဲတွင် ပါဝင်သော Unocal နှင့် ၎င်း၏ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များကို တရားဥပဒေအရ အမှုနှစ်မျိုးဖြင့် တရားစွဲနိုင်သည်။ ပထမအမှုမှာ ရေနံကုမ္ပဏီများသည် မြန်မာစစ်အစိုးရအား သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ဗုဒ္ဓိမ်းကျင့်ခြင်း၊ အဓမ္မစေခြင်းခြင်း အမှုများတွင်သော်လည်းကောင်း စစ်သားများအားအခြားအကြမ်းဖက်မှုများနှင့်လူ့အခွင့်အရေးများချိုးဖောက်စေရန် ပို့ဆောင် ဆက်သွယ်ရေးတွင်ကူညီပေးခြင်း၊ ငွေကြေးအထောက်အပံ့များပေးခြင်း နှင့် အားပေးအားမြှောက်ခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။^{၂၂} ယင်းအကြမ်းဖက်မှုကိုအားပေးအားမြှောက်ခြင်းနှင့် အထောက်အကူပြုပေးခြင်းအားဖြင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတရားဥပဒေနှင့်အမေရိကန်နိုင်ငံဥပဒေအတွင်းအရေးယူနိုင်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဤအကြမ်းဖက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်မည်ကို သိလျက်နှင့် အားပေးအားမြှောက်သူသည် ကျူးလွန်သူအား ခိုင်မာသောအကူအညီများဖြင့် ကူညီပံ့ပိုးမှုပေးသောကြောင့် ဤအားပေးအားမြှောက်သူ သည်လည်းတာဝန်ရှိသည့်အတွက် ကြောင့် ဥပဒေအရ အရေးယူပိုင်ခွင့် ရှိပါသည်။^{၂၃} ဒုတိယအမှုမှာ ရတနာစီမံကိန်းတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်သူများသည် မြန်မာစစ်အစိုးရအား မိမိ၏ကိုယ်စားလှယ်အဖြစ်အသုံးပြုပြီး "စစ်တပ်အားစီမံကိန်းအတွက်လုံခြုံရေးပေးရန် ငှားရမ်းထားခြင်း"^{၂၄} အမှုဖြစ်ပါသည်။ အရက်ဆိုင်နှင့်အကခန်းများအတွက်ငှားရမ်းထားသည့်အပေါက်ဝစောင့်အစောင့်များမှရာဇဝတ်မှုများကျူးလွန်နေသည်ကိုသိရှိနေသော် လည်းထိုသူအားအလုပ်ခန့်ရှိခြင်းအားဖြင့်ထိုသူသည် အကြမ်းဖက်မှု

ထောင်ပေါင်းများစွာသော ရတနာစီမံကိန်းမှတရားလိုများသည်မိမိတို့ တစ်ဦးချင်းစီမှ Chevronအားတရားစွဲနိုင်သည့်အခွင့်အရေးရှိပါသည်။

အမျိုးမျိုးကိုကျူးလွန်ပါကငှားရမ်းသည် အလုပ်ရင်သည်လည်း တာဝန်ယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ရေနံကုမ္ပဏီများသည်လည်း အကြမ်းဖက်မှုပြုတတ်သောစစ်သားများကိုမိမိ၏ စီမံကိန်းလုံခြုံရေးအတွက်အခြားသောလုပ်ငန်းများကိုလုပ်ဆောင်ရန်ငှားရမ်း ထားသည့်အတွက်ငှားတို့တွင်တာဝန်ရှိပါသည်။ နောက်တဖန် Chevron ၏ထမ်းဆောင်ရမည့်တာဝန်ဝတ္တရားများသည် Unocal နှင့်အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရတနာစီမံကိန်းတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်သူများသည် မြန်မာစစ်အစိုးရအား ပို့ဆောင်ဆက်သွယ်ရေးနှင့် ငွေကြေးအထောက်အပံ့များ ဆက်လက် အကူအညီပေးဦးမည့်အလားအလာရှိသကဲ့သို့ စီမံကိန်း အားလုံးလုံခြုံရေးပေးရန် မြန်မာစစ်သားများအားဆက်လက်အသုံးပြုမည်မှာ မလွဲမသွေအမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

Chevron အားထပ်မံ၍တရားစွဲအရေးယူဦးမလား။

Chevron အားတရားစွဲမည်၊မစွဲမည်ကို ရေနံကုမ္ပဏီများ အပေါ်အရေးယူလိုသည့်တရားလိုများ နှင့်ရှေ့နေ အပေါ်တွင်မူတည်ပါသည်။ EarthRights International မှလည်းတရားစွဲချက်များကို တရားရုံးသို့ နောက်တဖန်ပြန်လည်တင်ယူနိုင်ပါသည်။

လျှောက်ထားချက်များအတွက်တစ်ခုတည်းသော ကန့်သတ်မှုမှာ ဥပဒေမှအတည်ပြုပြဌာန်းထားသော အချိန်ကန့်သတ်ချက်များသာဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းမှာဥပဒေချွတ်ယွင်းချက်အနေဖြင့်

အမှုဖြစ်ပေါ်ပြီးချင်း တရားရုံးတင် လျှောက်ရန် အချက်အလက်များကိုထိုအချိန်ကာလတခုအတွင်းတင်ပြ ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ကယ်လီဖိုးနီးယား၏ဥပဒေအားချိုးဖောက်သည့် အမှုတစ်ခုဖြစ်ပါက အချိန် ၂ နှစ် (သို့) ၄ နှစ်အတွင်းတွင် တရားရုံးတင်နိုင်ပြီး၊^{၂၀၆} အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာတရားဥပဒေအားချိုးဖောက်ပါက အမှုဖြစ်ပေါ်ပြီး ၁၀နှစ်အတွင်း^{၂၀၇} (တခါတရံအမှုဖြစ်ပေါ်သည့် အခြေအနေပေါ်မူတည်၍ ၁၀ နှစ်ထက်မက)^{၂၀၈} ၎င်းအမှုကို အမေရိကန်တရားရုံးသို့ တင်ပြအရေးယူနိုင်သည်။ ၍သို့အားဖြင့် ရတနာစီမံကိန်းမှဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ပြုကျင့်ခံရသူများသည် အမှုများကိုအမေရိကန်နိုင်ငံအတွင်းတရားရုံးများတွင်စွဲချက်တင်ပို့ကာအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေများသုံးစွဲပါကယခုစ၍ ၁၉၉၈ခုနှစ်အထိချိုးဖောက်မှုများကိုခံခဲ့ရသည့်တရားလိုများသည်တင်ပြတရားစွဲအရေးယူနိုင်သည်။

အထက်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများပြုလုပ်ခဲ့သည်အတိုင်း ၁၉၉၈ ခုနှစ်မှစ၍ ရတနာစီမံကိန်းကြောင့် အကြမ်းဖက်ခံရသူများစွာရှိပြီး ပိုက်လိုင်း၏လုံခြုံရေးကိုပေးနေသော မြန်မာစစ်တပ်များရှိနေသရွေ့ ပြည်သူ များလည်းနေ့စဉ်နေ့တိုင်း ထိခိုက်နစ်နာမှုများရှိနေမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောပြခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ရတနာစီမံကိန်း၏ဆိုးကျိုးများနှင့်ပတ်သက်၍ Chevron မှတရားရေးအရတာဝန်ယူရန်အမှုများစွာအားရင်ဆိုင်နိုင်ဖွယ်ရန်ရှိနေသေးပါသည်။

နိဂုံး

Chevron ၏ရတနာစီမံကိန်း စီးပွားလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဖြစ်သော မြန်မာစစ်အစိုးရသည်မိမိ၏တိုင်းသူပြည်သားများအပေါ်ဆိုးသွမ်းသည့်စစ်အစိုးရဖြစ်နေဆဲဖြစ်ပြီး၍စီမံကိန်းသည်စစ်အစိုးရအတွက်အကြီးမားဆုံးသောအဓိကဝင်ငွေလမ်းကြောင်းဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် မိမိတို့၏ပိုက်လိုင်းစီမံကိန်းအတွက်ဆက်လက်ပြီးလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် အဓမ္မစေခိုင်းမှုနည်းများကျူးလွန်နေသည့်မြန်မာစစ်တပ်များအားစီမံကိန်းလုံခြုံရေးတာဝန်ပေးနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ရေနံကုမ္ပဏီများသည် ရတနာစီမံကိန်းဒေသတွင် မိမိတို့မှစီစဉ်လုပ်ကိုင်နေသည့်လူမှုစီးပွားရေးစီမံကိန်းမှအကျိုးများစွာနှင့်အောင်မြင်နေဟုထပ်ထပ်တလဲကျွေးကျော်နေသည့်အချိန်တွင်စီမံကိန်းကြောင့်ထိခိုက်ခံရသူများစွာအတွင်းလူနည်းစုသို့သာအကျိုးဖြစ်စေပါသည်။ ထို့အပြင် ဤစီမံကိန်းမှအကျိုးခံစားခွင့်ရှိသည့်လူနည်းစုများလည်းတခါတရံတွင်ထိရောက်မှုမရှိသည့်အတွက်ယင်းဒေသခံများသည်မိမိတို့၏ဘဝလုံခြုံရေးအတွက်ထိုင်းနယ်စပ်ပိုင်းသို့ ထွက်ပြေးနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ပိုက်လိုင်းလုံခြုံရေးများ၏လုပ်ဆောင်မှုမှတစ်ဆင့်ရတနာစီမံကိန်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်နေသောဆိုးကျိုးများအားဃနလမသည် မှ၍ဖြစ်ပေါ်နေသည့်အကြမ်းဖက်မှုများအတွက် တာဝန်ရှိပြီး ဥပဒေအရ ၎င်းအားတရားစွဲအရေးယူနိုင်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲများ အပိုင်း (က)။

နောက်ထပ်ရတနာတစ်ခု။ ရွှေသဘာဝဓါတ်ငွေ့စီမံကိန်း

မြန်မာပြည်တွင် အကြီးမားဆုံးဟုသိရှိရသော သောရွှေသဘာဝဓါတ်ငွေ့သိုက်အားကိုးရီးယားနိုင်ငံမှဒေဂူး ကုမ္ပဏီ၊ တောင်ကိုးရီးယားနှင့်အိန္ဒိယနိုင်ငံပိုင်ရေနံကုမ္ပဏီတို့မှ ၎င်းကိုယ်စွာ ဆောက်လုပ်ရန်စီစဉ် နေပါသည်။ PetroChina ခေါ် တရုတ်ရေနံကုမ္ပဏီအား ၈၈ ရာခိုင်နှုန်းပိုင်ဆိုင်သူတရုတ်အစိုးရပိုင် China National Petroleum Corporation မှ တရုတ်နိုင်ငံကုမ္ပဏီပြည်နယ်သို့ တင်ပို့မည့်ဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းအားဆောက်လုပ်မည်ဟုသိရပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသို့ဆောက်လုပ်မည့် ရွှေသဘာဝဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းသည် မိုင်ပေါင်း ၁၄၇၀ မိုင်အရှည်ရှိပြီး (ရတနာပိုက်လိုင်းထက် အဆ ၄၀ ခန့် ပိုရှည်မည်)။ မြန်မာပြည်ရှိ ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မကွေးတိုင်း၊ မန္တလေးတိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်အတွင်းရှိမြို့နယ်ပေါင်း ၂၄ မြို့နယ်အားဖြတ်သန်းသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။^{၂၁၉} EarthRights International နှင့် မြန်မာပြည် အနောက်ပုဂံခြမ်းလာသောလုပ်ငန်းများစုစည်းကာတည်ထောင်ခဲ့သည့်အစိုးရမဟုတ်သောညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့အစည်း Shwe Gas Movement ရွှေသဘာဝဓါတ်ငွေ့တွင်လှုပ်ရှားမှု တို့မှ ဤစီမံကိန်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဖြစ်ပေါ်လာမည့် လူ့အခွင့်အရေးဖိနှိပ်မှုများအပေါ် ပူပန်စိုးရိမ်မကင်းဖြစ်နေပြီး စီမံကိန်းအစောပိုင်းနှင့်ဆက်စပ် ဖြစ်ပေါ်နေသောအကြမ်းဖက်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်ထားပြီးဖြစ်ပါသည်။^{၂၂၀}

၂၀၀၀ခုနှစ်ဩဂုတ်လတွင် ရွှေစီမံကိန်း စတင်ခဲ့ပြီးသယံဇာတ ပစ္စည်းများကိုလေ့လာ စူးစမ်းထုတ်လုပ်ရန် မြန်မာဘင်္ဂလားပင်လယ်ကွေ့အတွင်းတည်ရှိနေသည့် သဘာဝဓါတ်ငွေ့သိုက်အမှတ်အေး-၁ ရန်ဒေဂူးကုမ္ပဏီသည်မြန်မာစစ်အစိုးရနှင့် (Production sharing contract) ထုတ်လုပ်ရေး ခွဲဝေမှုစာချုပ်ကိုချုပ်ဆိုခဲ့ပါသည်။ ထို့နောက်၎င်းသည် အရင်းအနှီး ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ကိုးရီးယားသဘာဝဓါတ်ငွေ့ကုမ္ပဏီ (KOGAS) အားလည်းကောင်း၊ နောက်ထပ် ၂၀ ရာခိုင်နှုန်းကို အိန္ဒိယမှရေနံနှင့်သဘာဝဓါတ်ငွေ့ကော်ပိုရေးရှင်း (ONGC) Videsh သို့လည်းကောင်း၊ အခြား ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကို Gas Authority of India Ltd. (GAIL) သို့လည်းကောင်းအသီးသီးရောင်းချရေး ထုတ်ခဲ့ပြီး ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းကိုမူ မိမိကိုယ်ပိုင်အတွက်ချန်လှပ်ထားခဲ့ပါသည်။စီမံကိန်းကိုလည်ပတ်သူအနေနှင့် ဒေဂူး သည် ၂၀၀၃ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် စမ်းသပ်တူးဖော်ခဲ့ပြီး၊ ၂၀၀၃ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင်ဤသဘာဝဓါတ်ငွေ့သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင်ဓါတ်ငွေ့အများဆုံး ကမ္ဘာ့အဆင့်မှီ ဓါတ်ငွေ့ထွက်သောနေရာ ဖြစ်ကြောင်း လေ့လာသိရှိခဲ့ပါသည်။^{၂၂၁} ထို့နောက် အမှတ်အေး-၃ အထိထွက်နိုင်သောသဘာဝဓါတ်ငွေ့ကိုပါ လေ့လာတွေ့ရှိခဲ့ပါသည်။ အမှတ်အေး-၁ နှင့် အမှတ်အေး-၃ သဘာဝဓါတ်ငွေ့သည် သန်းပေါင်း ၁၀၀၀၀၀၀ ကုပပေ (၁၀ trillion cubic feet) အထိ ရတနာသဘာဝဓါတ်ငွေ့များထွက်ရှိနိုင်ကြောင်းသိရသည်။ ရွှေဓါတ်ငွေ့တွင် လူ့ရှားသူ

များ၏ တွက်ဆခန့်မှန်းချက်အရ ဤစီမံကိန်းသည် စစ်အစိုးရအား အနှစ် ၂၀ အတွင်းတွင် ဒေါ်လာ ၁၂ မှ ၁၇ ဘီလီယံ အထိအကျိုးအမြတ်များ ရရှိနိုင်ကြောင်းဖော်ပြထားပါသည်။^{၂၂၂}

ရွှေဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်းမှသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများတွင်ပြည်သူတို့၏ပါဝင်ဆုံးဖြတ်မှုနှင့် ပြည်သူတို့မှ ရွေးချယ်ထားသော ဒီမိုကရေစီအစိုးရတို့၏ပါဝင်မှုမရှိမချင်းရွှေစီမံကိန်းကိုရပ်တန့်ရန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တို့အား စည်းရုံးရေးလုပ်ဆောင်မှုအားပြုလုပ်နေပါသည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ERI နှင့် Korean Federation for Environmental Movements wdk@မှ Daewoo International နှင့် Korea Gas Corporation အမှုဆောင်အဖွဲ့ထံသို့ ရွှေသဘာဝဓါတ်ငွေ့စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လူ့အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာလိုက်နာရမည့်အတိုင်းအတာများကို ကိုးရီးယားနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေ အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံးသွားရန်တောင်းဆိုသည့်စာတစ်စောင်ကို ရေးသားပေးပို့ခဲ့ပါသည်။^{၂၂၃} သို့သော် ကုမ္ပဏီများသည် ထိုစာအပေါ် မည်သည့်တုံ့ပြန်မှုကိုမျှမပြုလုပ်ဘဲ စီမံကိန်းကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်သွား ပါသည်။

၂၀၀၆ ခုနှစ်ထုတ် Supply and Command အစီရင်ခံစာအပါအဝင် ရွှေစီမံကိန်းနှင့် စည်းရုံးရေးဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များကို ပိုမိုသိရှိလိုပါက Shwe Gas Movement အဖွဲ့၏ ဝက်ဆိုဒ် <http://www.shwe.org> တွင်ကြည့်ရှုလေ့လာနိုင်ပါသည်။

နောက်ဆက်တွဲများ အပိုင်း (ခ)။

တရုတ်မှ မြန်မာပြည်အားဝါးမျိုးမှု

ရွှေသာဘာဝဓါတ်ငွေ့ပိုက်လိုင်းအား မြန်မာပြည် စစ်တွေမြို့မှ တရုတ်နိုင်ငံ ယူနန်ပြည်နယ် ကူမင်းသို့ တည်ဆောက်ရန်စီစဉ်ထားသည့် ရေနံပိုက်လိုင်း တပြေးတည်းတည်ဆောက်သွား မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤရေနံပိုက်လိုင်းသည် တရုတ် အတွက် မာလာကာ ရေလက်ကြား ကိုဖြတ် သန်း၍ အရှေ့အလယ်ပိုင်းနှင့် အာဖရိကမှ တင်ပို့ လာသည့် ရေနံများအား ယူနန်ပြည်နယ်အ နောက်ပိုင်း ကူမင်းသို့ ပို့ဆောင်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်။ ဤရေနံပိုက်လိုင်းအတွက် ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် China's National Development နှင့် Reform Commission တို့မှသဘော တူညီရုံခွဲပြီးမြန်မာစစ်အစိုးရနှင့် တရုတ်အာဏာ ပိုင်များထံ နောက်ဆုံးသဘော တူညီမှုကိုရယူ ရန်သာလိုပါသည်။^{၂၂၄} ဤပိုက်လိုင်းသည်လည်း ရွှေစီမံကိန်းကဲ့သို့ပင် လူ့အခွင့်အရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အတွက်စိုးရိမ်ဖွယ်ရာရှိနေပြီး မြန်မာပြည်၏ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်အားဖြင့်တရုတ်အတွက်မည်မျှ အရေးပါနေသည်ကို မေးခွန်းထုတ်ရန်လိုအပ် နေပါသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံသည် မြန်မာပြည်၏ အကြီးမားဆုံး သောကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဆိုင်ရာစီးပွားဖော်ဖြစ် သကဲ့သို့ လောလောဆယ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံသည် လည်း မြန်မာစစ်အစိုးရ၏မဟာမိတ်ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းသည် စစ်အစိုးရအား အတိုးရှောင်ငွေချေးငှား ခြင်း၊^{၂၂၅} နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာနှင့် စစ်တပ်ဆိုင်ရာ များတွင်အကူအညီများပေးနေပြီး^{၂၂၆} တပြိုင်နက် မြန်မာပြည်ဘာဝသယံဇာတထုတ်လုပ်ရာတွင်

လည်းအများဆုံးရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုပြုလုပ်နေသည့်တိုင်း ပြည်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာ လတွင် ERI မှ "China in Burma: The Increasing Investment of Chinese Multi-national Corporations in Burma's Hydro-power, Oil & Gas, and Mining Sectors," နောက်ကြောင်းခံသမိုင်းစာစောင်အား ထုတ်ဝေခဲ့ ပါသည်။ ၎င်းစာစောင်ထဲတွင် တရုတ်ကုမ္ပဏီ ၂၆ မျိုးလောက်မှ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီမံကိန်းအခွဲ ၆၀ ခန့် အားကိုလွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်တွင်းခန့် တွင်ဝင်ရောက် လုပ်ကိုင်အကြောင်းကိုဖော် ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။^{၂၂၇} ယင်းစီမံကိန်းများသည် သေးငယ်သောရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများမှအစ အထက်ပါဖော်ပြသည့်အတိုင်းရေနံနှင့် သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့ပိုက် လိုင်းသို့သောစီမံကိန်းများကိုစတင် လည်ပတ်လုပ်ဆောင်လာခြင်းဖြင့် မြန်မာပြည်တွင် တရုတ်တို့ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို ပိုမိုတိုးမြှင့်လာ စေကြောင်းတွေ့ရှိစေပါသည်။

တရုတ်မှမြန်မာစစ်အစိုးရအားနိုင်ငံရေး ဆိုင်ရာတွင် အထောက်အကူပေးနေခြင်းအား ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ အတွင်းကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီမှ မြန်မာပြည်အတွက်ဆုံးဖြတ် ချက်တွင် ၎င်းမှ ဗီတို အာဏာသုံးပြီးမြန်မာစစ် အစိုးရအားအကူအကူ ယံပေးခဲ့ သည်။ ဤဆုံးဖြတ်မှုအားချမှတ်နိုင်ခဲ့ပါက ၂၀၀၇ ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သောမြန်မာစစ် အစိုးရ၏ရက်စက်သည့်နိမိတ်နှင့်မူကို ကာကွယ်နိုင် မည်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၅

ရက်တွင်တရုတ်မှမြန်မာ စစ်အစိုးရအား ပီတို အာဏာကို အသုံးပြုကာကွယ်ပြီး ၃ ရက်အကြာတွင် မြန်မာစစ်အစိုးရ၏ရေနံ ကုမ္ပဏီ ဖြစ်သော မြန်မာရေနံနှင့်သဘာဝ ဓါတ်ငွေ့လုပ်ငန်း Myanmar Oil and Gas Enterprise သည် တရုတ်အား စူးစမ်းရှာဖွေထုတ် လုပ်ရေး စာချုပ်ကို ဆုအဖြစ်ချီးမြှင့်ခဲ့ပါသည်။^{၂၂၆}

ENDNOTES

- 1 Chevron Corporation, "Chevron Announces New Global 'Human Energy' Advertising Campaign," Press Release (Sep. 28, 2007) (available at <http://www.chevron.com/news/press/Release/?id=2007-09-28>).
- 2 See EarthRights Int'l, "Total Denial Continues: Earth Rights Abuses Along the Yadana and Yetagun Pipelines in Burma" at 13-49 (2d. ed. 2003) (available at <http://www.earthrights.org/files/Reports/TotalDenialContinues.pdf>).
- 3 Chevron Corp., "Chevron Reports Fourth Quarter Net Income of \$4.9 Billion, Up 29 Percent From \$3.8 Billion in Fourth Quarter 2006," Press Release (Feb. 1, 2008) (available at <http://www.chevron.com/news/press/release/?id=2008-02-01>).
- 4 See The World Bank Group, "Total GDP 2006" (July 1, 2007) (available at <http://sitereources.worldbank.org/DATASTATISTICS/Resources/GDP.pdf>).
- 5 Burma's 2006 GDP was estimated at \$9.3-9.6 billion. See Economist Intelligence Unit, "Country Report: Myanmar 2007-2008" (May 2007); U.S. Central Intelligence Agency, "CIA World Factbook: Burma" (2007) (available at <http://www.umsl.edu/services/gov-docs/wofact2007/geos/bm.html>).
- 6 U.S. Dep't of State, "2007 Country Reports on Human Rights Practices: Burma" (Mar. 11, 2008) (available at <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2007/100515.htm>).
- 7 U.N. Human Rights Council, "Situation of Human Rights in Myanmar," Resolution S-5/1, A/HRC/RES/S-5/1 (Oct. 2, 2007) (available at http://ap.ohchr.org/documents/E/HRC/resolutions/A_HRC_RES_S_5_1.pdf). On March 28, 2008, the Human Rights Council passed another resolution the "Situation of Human Rights in Myanmar"; the final text of that resolution is not available as of this writing.
- 8 See U.N. Human Rights Comm'n, "Situation of Human Rights in Myanmar," Various resolutions, E/CN.4/RES/2005/10 (Apr. 14, 2005); E/CN.4/RES/2004/61 (Apr. 21, 2004); E/CN.4/RES/2003/12 (Apr. 16, 2003); E/CN.4/RES/2002/67 (Apr. 25, 2002); E/CN.4/RES/2001/15 (Apr. 18, 2001); E/CN.4/RES/2000/23 (Apr. 18, 2000); E/CN.4/RES/1999/17 (Apr. 23, 1999); E/CN.4/RES/1998/63 (Apr. 21, 1998); E/CN.4/RES/1997/64 (Apr. 16, 1997); E/CN.4/RES/1996/80 (Apr. 23, 1996); E/CN.4/RES/1995/72 (Mar. 8, 1995); E/CN.4/RES/1994/85 (Mar. 9, 1994); E/CN.4/RES/1993/73 (Mar. 10, 1993); E/CN.4/RES/1992/58 (Mar. 3, 1992).

- 9 U.N. General Assembly, “Situation of Human Rights in Myanmar,” Resolution 61/232 (Dec. 22, 2006) (available from link at <http://www.un.org/Depts/dhl/resguide/r61.htm>).
- 10 This photo is made available and licensed under a Creative Commons Attribution-Non-commercial-No Derivative Works 2.0 license (see <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/deed.en>).
- 11 In addition to the majority Burman population, there are seven major indigenous ethnic nationalities in Burma (Arakan, Chin, Kachin, Karen, Karenni, Mon, and Shan), and there are over 130 smaller ethnic groups and sub-groups.
- 12 See generally “Production Sharing Contract for Appraisal, Development and Production of Petroleum in the Moattama Area Between Myanma Oil & Gas Enterprise and Total Myanmar Exploration & Production” (July 9, 1992), pages 2462-2553 of Ex. 1 to the partial trial of *Doe v. Unocal Corp.*, BC 237980 (Sup. Ct. Cal., L.A. County) (admitted into evidence, Dec. 11, 2003) [hereinafter “PSC”].
- 13 *Ibid.* sec. 9 (providing that MOGE is entitled to at least 40% of the value of the gas), sec. 10 (providing that MOGE is entitled to a 10% royalty); see also “Memorandum of Understanding for the Moattama Gas Project” sec. 4(c) (July 9, 1992), pages UYP 2555-2572 of Ex. 1 to the partial trial of *Doe v. Unocal Corp.*, BC 237980 (Sup. Ct. Cal., L.A. County) (admitted into evidence, Dec. 11, 2003) [hereinafter “MOU”] (providing that the consortium will be subjected to a 30% income tax on profits, after a three-year tax holiday).
- 14 Myanmar Ministry of Energy, “Organization Chart of Ministry of Energy,” at <http://www.energy.gov.mm/Organisation%20Chart.jpg>.
- 15 See generally “Total Denial Continues,” *supra* note 2, at 38-52.
- 16 See “Deed of Assignment By and Between Total Myanmar Exploration & Production and Unocal Myanmar Offshore Co. Ltd.” (Jan. 28, 1993), Ex. 6(C) to the partial trial of *Doe v. Unocal Corp.*, BC 237980 (Sup. Ct. Cal., L.A. County) (admitted into evidence, Dec. 16, 2003).
- 17 See “Deed of Assignment By and Between Total Myanmar Exploration & Production, Unocal Myanmar Offshore Co. Ltd., and PTTEP Int’l Ltd.” (Jan. 29, 1995), Ex. 4(C) to the partial trial of *Doe v. Unocal Corp.*, BC 237980 (Sup. Ct. Cal., L.A. County) (admitted into evidence, Jan. 14, 2004).

- 18 While PTT has been partially privatized and is listed on the Stock Exchange of Thailand, see Stock Exchange of Thailand, “PTT Public Co., Ltd.,” at <http://www.set.or.th/set/stockquotation.do?symbol=ptt>, it is still majority-owned by the Thai government’s Ministry of Finance. See PTT Public Co. Ltd., “Shareholder Structure,” at http://www.pttplc.com/en/ptt_core.asp?page=ir_sh. PTTEP, in turn, while also listed on the stock exchange, see Stock Exchange of Thailand, “PTT Exploration,” at <http://www.set.or.th/set/stockquotation.do?symbol=pttep>, is 66% owned by PTT. See PTT Exploration & Production Public Co. Ltd., “FAQ,” at http://www.pttep.com/en/InvestorRelations_FAQ.aspx.
- 19 See “Deed of Assignment By and Between Total Myanmar Exploration & Production, Unocal Myanmar Offshore Co. Ltd., PTTEP Int’l Ltd., and the Myanma Oil & Gas Enterprise” (Oct 31, 1995), Ex. 4(F) to the partial trial of *Doe v. Unocal Corp.*, BC 237980 (Sup. Ct. Cal., L.A. County) (admitted into evidence, Jan. 14, 2004) [hereinafter “MOGE Assignment Deed”].
- 20 See *ibid.* art. 1.2.
- 21 See generally “Export Gas Sales Agreement between Myanma Oil and Gas Enterprise and Total Myanmar Exploration and Production and Unocal Myanmar Offshore Co. Ltd and PTTEP Int’l Ltd. and Petroleum Authority of Thailand” (Feb. 2, 1995), Ex. 5B to the partial trial of *Doe v. Unocal Corp.*, BC 237980 (Sup. Ct. Cal., L.A. County) (admitted into evidence, Dec. 16, 2003) [hereinafter “EGSA”]. Just as MOGE was on both sides of the Production Sharing Contract, PTT was on both sides of the Export Gas Sales Agreement, participating both as the buyer of the gas and, through its majority-owned subsidiary PTTEP, as a partner in the consortium that sold the gas.
- 22 EarthRights Int’l & Southeast Asia Information Network, “Total Denial: A Report on the Yadana Pipeline Project in Burma” (June 1996) (available at <http://www.earthrights.org/files/Reports/TotalDenial96.pdf>).
- 23 See *ibid.*; “Total Denial Continues,” *supra* note 2; EarthRights Int’l, “Supplemental Report: Forced Labor Along the Yadana and Yetagun Pipelines” (supplement to “More of the Same: Forced Labor Continues in Burma”) (2001) (available at <http://www.earthrights.org/files/Reports/supp.pdf>); EarthRights Int’l, “Fueling Abuse: Unocal, Premier & TotalFinaElf’s Gas Pipelines in Burma” (2002) (available at <http://www.earthrights.org/files/Reports/fuelingabusenglish.pdf>).
- 24 These lawyers included Dan Stormer, Anne Richardson, Cornelia Dai, and Patrick Dunlevy at Hadsell & Stormer; Paul Hoffman at Schonbrun DeSimone Seplow Harris & Hoffman; Judith Brown Chomsky; and Jennie Green at the Center for Constitutional Rights.
- 25 E.g., *Doe v. Unocal Corp.*, 963 F. Supp. 880 (C.D. Cal. 1997).

- 26 See EarthRights Int'l, "Historic Advance for Universal Human Rights: Unocal to Compensate Burmese Villagers" (Apr. 2, 2005), at http://www.earthrights.org/legalfeature/historic_advance_for_universal_human_rights_unocal_to_compensate_burmese_villagers.html.
- 27 "Chevron Swoops for Unocal," Int'l Petroleum Finance (Apr. 11, 2005).
- 28 Rick Jurgens, "Unocal approves sale to Chevron," *Contra Costa Times* (Aug. 11, 2005).
- 29 Compare Unocal Corp., "Unocal in Burma" (Myanmar), at <http://www.unocal.com/myanmar/>, updated Nov. 30, 1998 (now archived at <http://web.archive.org/web/19990220170603/http://www.unocal.com/myanmar/>) to Chevron Corp., "Chevron Worldwide," at <http://www.chevron.com/countries/> (accessed Mar. 26, 2008) (no mention of Burma at all).
- 30 Bertil Lintner, "Paper Tiger," *Far Eastern Economic Review* (Aug. 7, 1997).
- 31 *Ibid.*
- 32 *Ibid.*
- 33 James Finch, "Time for Compromise in Burma," Int'l Herald Tribune (Oct. 14, 1997).
- 34 Roger Mitton, "Country in Limbo," *AsiaWeek* (Feb. 13, 1998) (quoting Gen. Khin Nyunt, then the First Secretary of the SPDC).
- 35 "Myanmar: Generals under siege," *The Economist* (Mar. 7, 1998).
- 36 "Time for Compromise in Burma," *supra* note 33.
- 37 Platt's Oilgram News, "Thailand," (Aug. 14, 2000).
- 38 Paul Hueper, "Gas exports up and running," *Petroleum Economist* (Aug. 1, 2001).
- 39 Yadana gas has a known heating value of about 712 BTU/cf. See *ibid.* The price of gas was reported at 175 Thai baht per million BTU (mmBTU) in 2001, see Yuthana Praiswan, "Thai Industry Official Says Unocal's Gas Price Cut Is Not Enough," *Bangkok Post* (Oct. 4, 2001), which at then-current exchange rates was about \$3.92/mmBTU, or about \$2800 per million cubic feet of gas.
- 40 Ye Lwin & Kyaw Thu, "Govt dominates foreign trade as gas sales pump up exports," *Myanmar Times* (June 4, 2007) (available at <http://www.mmtimes.com/no369/b004.htm>).

- 41 The only gas-exporting projects operating in Burma are the Yadana Project and the parallel Yetagun Project, and the value of each is approximately equal. While Yadana has a higher gas volume, Yetagun gas has a higher heating value (1,024 BTU/cf as opposed to Yadana's 712 BTU/cf). See "Gas exports up and running," supra note 38. In 2006, according to Total, Yadana produced an average 680 million cubic feet per day (mmscfd), while (prior to December 2006) about 40-50 mmscfd of Yadana output went to domestic consumption. Total S.A., "Total in Myanmar: A Sustained Commitment" at 7, 13 (2007) (available at http://burma.total.com/en/publications/sustained_commitment.pdf). According to PTTEP, in 2006 Yetagun produced an average 411mmscfd, see PTTEP, "Presentation at Asian Investment Conference, Hong Kong," slide 29 (Mar. 29-30, 2007) (available at http://www.pttep.com/inc/download.aspx?file=../download/DocumentFile_89Roadshow_CSFB_29-30%20Mar%2007.pdf). The 630 mmscfd exported from Yadana produced 448,560 million BTU (mmBTU), while the 411 mmscfd exported from Yetagun produced 427,440 mmBTU. If the price per mmBTU is equivalent on the two projects, as reports suggest, see Bruce Hawke, "The Burma-Thailand Gas Debacle," *The Irrawaddy* (Nov. 15, 2004) (available at http://www.irrawaddy.com/article.php?art_id=4216), then Yadana accounts for about 51.2% of the total export revenue.
- 42 See PTTEP, "Analyst Meeting Presentation, Sofitel Centara Grand Bangkok," slide 27 (Feb. 12, 2008) (available at http://www.pttep.com/inc/download.aspx?file=../download/DocumentSSHE_ReportFile_418Analyst%20Meeting%202007%20-%20Financial%20Results.pdf).
- 43 "Total in Myanmar," supra note 41, at 7.
- 44 This is based on the reported heating value of 712BTU/cf. See "Gas exports up and running," supra note 38.
- 45 The EGSA's "normal price" formula is $P1 [0.2(Iy/I) + 0.2(OMy/OM) + 0.5(Fy/F) + 0.10]$, where P1 is \$3/mmBTU, Iy is the U.S. Consumer Price Index averaged over the preceding six months, I is 170.036, OMy is the U.S. Producer Price Index for Oil and Gas Field Equipment (series 1191) averaged over the preceding six months, OM is 117.711, Fy is the price of Singapore 180 CST fuel oil averaged over the preceding six months and converted to US\$/barrel, and F is \$15.50/barrel. For the end of 2007, ERI calculates that Iy would be 204.14, OMy would be 178.61, and Fy would be approximately \$60/barrel, resulting in a price of approximately \$7.71. See "EGSA," supra note 21, art. XI; data on the Consumer Price Index and Producer Price Index is available from the U.S. Bureau of Labor Statistics (<http://www.bls.gov/>), and data on the price of Singapore fuel oil is available from Platt's (<http://www.platts.com/>).
- 46 See "PSC," supra note 12, sec. 10 (providing for a royalty of "ten percent (10%) of the Available Petroleum from the Contract Area," not including costs of production and transportation).

- 47 The PSC formula depends on the inflation-adjusted price of gas, EC, according to the following formula: $EC = E \times IO/I$, where E is the actual price (about \$7.70 for the end of 2007, as noted above), I is the U.S. Consumer Price Index averaged over the three months of the relevant quarter (which is 209.72 for the last quarter of 2007), and IO is the U.S. Consumer Price Index averaged over the last quarter of 1991 (which is 137.7). For the end of 2007 EC would be about \$5.06; as long as it is greater than 2.9, then the highest allocation scale applies. Under this scale, MOGE is entitled to 60% of the first 300 million cubic feet per day (mmscfd), 70% of the next 300 MMscfd, and 80% of the next 300 MMscfd. At a volume of 650 mmscfd, MOGE is entitled to about 66% of the gas, independently of its status as a 15% partner in the consortium. See “PSC,” supra note 12, sec. 9.
- 48 See “MOGE Assignment Deed,” supra note 19, art. 1.2.
- 49 See “MOU,” supra note 13, sec. 4(c) (providing that the foreign companies’ profits will be subjected to a 30% income tax).
- 50 See “Yadana Natural Gas Project,” *The New Light of Myanmar* (Sep. 13, 1995) (“Myanmar will earn 4900 million US dollars in thirty years for the sale of gas and this is about 450,000 US dollars a day.”).
- 51 Asian Development Bank, “Key Indicators 2007,” vol. 38 at 306 (2007) (available at http://www.adb.org/Documents/Books/Key_Indicators/2007/pdf/Key-Indicators-2007.pdf).
- 52 William Boot, “Junta’s Piggy Bank Falls as Economy Sinks,” *Irrawaddy* (Mar. 1, 2008).
- 53 Chevron Corp., “Update to Chevron Statement on Myanmar,” Press Release (Oct. 18, 2007), at <http://www.chevron.com/news/press/Release/?id=2007-10-18a>.
- 54 “Total in Myanmar,” supra note 41, at 7.
- 55 Asian Development Bank, “Greater Mekong Subregion: B1: Implementation of the Yadana-Ratchaburi (Myanmar-Thailand) Gas Pipeline Project,” at http://www.adb.org/gms/pp_b1.asp.
- 56 *Ibid.*
- 57 E.g., Univ. Cal. at Berkeley Human Rights Center & Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health Center for Health & Human Rights, “The Gathering Storm: Infectious Diseases and Human Rights in Burma” at 1 (July 2007) (available at <http://www.hrcenterberkeley.org/pdfs/BurmaReport2007.pdf>); Emanuela Sardellitti, “Myanmar: Courted by the Asian Players,” *Power and Interest News Report* (Mar. 8, 2007) (available at http://www.pinr.com/report.php?ac=view_report&report_id=627&language_id=1); “Misery piled upon misery: Myanmar,” *The Economist* (Oct. 6, 2007).
- 58 “CIA World Factbook: Burma,” supra note 5.

- 59 Andrew Cordesman & Martin Kleiber, Center for Strategic & Int'l Studies, "The Asian Conventional Military Balance in 2006: Overview of major Asian powers" at 59 (June 26, 2006) (available at http://www.csis.org/media/csis/pubs/060626_asia_balance_powers.pdf).
- 60 Ibid. at 32, 35; Jaffee Center for Strategic Studies, "The Middle East Military Balance at a Glance" (May 16, 2004) (available at <http://www.tau.ac.il/jcss/balance/glance.pdf>).
- 61 "The Asian Conventional Military Balance in 2006," supra note 59, at 35.
- 62 Ibid.
- 63 U.K. Defence Analytical Services Agency, "UK Defence Statistics" Table 2.7 (2006) (available at <http://www.dasa.mod.uk/natstats/ukds/2006/pdf/UKDS2006Chapter2r.pdf>).
- 64 The U.S. State Department reports that official figures show the Ministry of Health's 2007 budget at 0.3% of Gross Domestic Product (GDP). See "2007 Country Reports on Human Rights Practices: Burma," supra note 6, sec. 5. Because the SPDC's budget is about 20-25% of GDP, expenditures as a percentage of the budget would be four to five times their percentage of GDP, or about 1.2-1.5% of the budget for health care. See "CIA World Factbook: Burma," supra note 5 (calculating the SPDC's budget to be 24.5% of GDP at the official exchange rate); see also "Misery piled upon misery: Myanmar," *The Economist* (Oct. 6, 2007) (noting that the regime is estimated to spend less than 2% of its budget on health).
- 65 See generally "The Gathering Storm: Infectious Diseases and Human Rights In Burma," supra note 57.
- 66 "2007 Country Reports on Human Rights Practices: Burma," supra note 6, sec. 5 (noting that official figures show education expenditures at 1.1% of GDP); see also supra note 64 (explaining that budget figures are about four to five times the GDP percentages).
- 67 United Nations Development Programme, "Myanmar: The Human Development Index – going beyond income," at http://hdrstats.undp.org/countries/country_fact_sheets/cty_fs_MMR.html.
- 68 See, e.g., Nancy Birdsall and Arvind Subramanian, "Saving Iraq From Its Oil," 83 *Foreign Affairs* 77 (July/Aug. 2004); Terry Lynn Karl, "Oil-led Development: Social, Political and Economic Consequences," CDDRL Working Paper (2007); Michael Ross, "Does Oil Hinder Democracy?," 53 *World Politics* 325, 342, 356 (Apr. 2001); Melissa Dell, "The Devil's Excrement: The Negative Effect of Natural Resources on Development," 26(3) *Harvard Int'l Review* (Fall 2004); Macartan Humphreys, Jeffrey D. Sachs & Joseph E. Stiglitz (eds.), "Escaping the Resource Curse" (2007).
- 69 *Doe v. Unocal Corp.*, 110 F. Supp. 2d 1294, 1306 (C.D. Cal. 2000).

- 70 See “Total Denial,” supra note 22; “Total Denial Continues,” supra note 2; “Supplemental Report: Forced Labor Along the Yadana and Yetagun Pipelines,” supra note 23; “Fueling Abuse,” supra note 23.
- 71 See, e.g., Karen Human Rights Group, “Effects of the Gas Pipeline Project,” KHRG #66-21 (May 23, 1996) (available at <http://www.khrg.org/khrg96/khrg9621.html>).
- 72 See, e.g., Human Rights Watch, “Burma/Thailand: No Safety in Burma, No Sanctuary in Thailand” (July 1, 1997) (available at <http://www.hrw.org/reports/1997/burma/index.html>).
- 73 See, e.g., Amnesty Int’l, “Myanmar: Human Rights After Seven Years of Military Rule” (Oct. 1995) (available at <http://www.amnestyusa.org/page.do?id=416485732AE63F8A802569A50071579A>).
- 74 U.S. Dep’t of Labor, “Report on Labor Practices in Burma” (Sep. 1998) (available at <http://www.dol.gov/ILAB/media/reports/ofr/burma1998/main.htm>).
- 75 See Deborah Kelly, “France’s Total Faces Renewed Criticism Over Work in Myanmar,” Int’l Oil Daily (Feb. 23, 2005); Manimoli Dinesh & Jim Washer, “United States: Held accountable,” Energy Compass (July 9, 2004); Jim Washer & Deborah Kelly, “Corporate: Gray Areas,” Energy Compass (Sep. 25, 2003); “Quick Takes: Unocal Corp.,” Oil & Gas Journal (Sep. 15, 2003); Kathleen McFall, “Regulation & The Environment,” Platt’s Oilgram News (Sep. 2, 2003); “Myanmar on Their Mind,” Energy Compass (June 19, 2003); Jim Washer, “Controversy Rises Over US Tort Law Amid Unocal Myanmar Hearing,” International Oil Daily (June 18, 2003); “Unocal Faces Myanmar Suit,” Oil Daily (June 17, 2003); “Alien Tort Suits a Concern for Big Business,” International Petroleum Finance (June 4, 2003); “Funds Pressure Unocal on Myanmar,” Oil Daily (May 23, 2003).
- 76 See Amazon Watch, “The Chevron Toxic Legacy,” Press Release (Apr. 27, 2005) (available at http://www.amazonwatch.org/amazon/EC/toxico/view_news.php?id=926).
- 77 See EarthRights Int’l, “EarthRights International Statement Regarding ChevronTexaco’s Acquisition of Unocal” (Apr. 11, 2005) (available at http://www.earthrights.org/burmafeature/earthrights_international_statement_regarding_chevrontexacos_acquisition_of_unocal.html).
- 78 See Letter from Richard Trumka, AFL-CIO Secretary-Treasurer, to David O’Reilly, Chairman & CEO of Chevron Corp. (July 22, 2005) (available at http://www.socialfunds.com/articles/Chevron_OReilly_July-22-05.pdf); Letter from Richard Trumka, AFL-CIO Secretary-Treasurer, to Sam Nunn, Chevron Corp. Board Public Policy Committee Chair (Aug. 9, 2005) (available at http://www.socialfunds.com/articles/Chevron_Nunn_Aug-9-05.pdf).
- 79 Total S.A., “The Allegations and Total’s Response,” at http://burma.total.com/en/controverse/p_4_1.htm.

- 80 Ibid.
- 81 *Doe v. Unocal Corp.*, 395 F.3d 932, 940 (9th Cir. 2002), vacated upon grant of en banc rehearing, 395 F.3d 978 (2003).
- 82 Ibid. at 942.
- 83 “Total Denial Continues,” supra note 2, at 29 (all battalions, especially 273, 401, 402, 403, 404, 405, 407, 408, 409), 72 (battalions 273, 282), 94-95 (battalions 273, 401, 403, 407, 408, 409); “Total Denial,” supra note 22, at 13-14 (battalions 273, 401, 406, 407, 408, 409, 410); “Supplemental Report: Forced Labor Along the Yadana and Yetagun Pipelines,” supra note 23, at 3 (battalions 273, 282); Confidential Interview #23 (2002), on file with ERI (defector confirming pipeline security duties of battalions 104, 273, 282, 401, 403, 405, 409).
- 84 “Total Denial Continues,” supra note 2, at 72.
- 85 E.g., Interviews #037 (2003, Zinba), #043 (2005, Kanbauk), #010 (2007, Ya Pu), #050 (2005, Kanbauk), on file with ERI.
- 86 Interview #006 (2008, defector from battalion 273), on file with ERI.
- 87 Human Rights Watch, “Sold to be Soldiers: The Recruitment and Use of Child Soldiers in Burma” (Oct. 2007) (available at <http://hrw.org/reports/2007/burma1007/burma1007web.pdf>).
- 88 Human Rights Education Institute of Burma, “Despite Promises: Child Soldiers in Burma’s SPDC Armed Forces” (Sep. 2006) (available at <http://www.hreib.com/images/pb/csreport.pdf>).
- 89 Interview #006 (2008, defector from battalion 273), on file with ERI.
- 90 Betsy Apple, EarthRights Int’l, “School for Rape: The Burmese Military and Sexual Violence” at 34-36 (1998) (available at <http://www.earthrights.org/files/Reports/school-forrape.pdf>).
- 91 Ibid. at 35-36 (ERI Interview #23).
- 92 Interview #011 (2008, Law Ther), on file with ERI; see also Interview #020 (2007, Law Ther), on file with ERI.
- 93 See “Total in Myanmar,” supra note 41, at 14.
- 94 Confidential Interview #001 (2008), on file with ERI.
- 95 Interview #011 (2008, Law Ther), on file with ERI.
- 96 Interview #007 (2008, Zinba), on file with ERI.
- 97 “2007 Country Reports on Human Rights Practices: Burma,” supra note 6, sec. 1(a).

- 98 See generally “School for Rape,” supra note 90.
- 99 Interview #007 (2008, Zinba), on file with ERI; see also Interview #012 (2008, Zinba), on file with ERI.
- 100 Interview #011 (2008, Law Ther), on file with ERI.
- 101 Interview #016 (2007, Law Ther), on file with ERI.
- 102 “Total in Myanmar,” supra note 41, at 26; see also “Update to Chevron Statement on Myanmar,” supra note 53 (claiming credit for building schools and increasing school enrollment).
- 103 Interview #031 (2003, Law Ther), on file with ERI.
- 104 Interviews #021 (2007, Eindayaza), #031 (2003, Law Ther), on file with ERI.
- 105 Interview #037 (2003, Zinba), on file with ERI.
- 106 Interview #045 (2005, Kaleinaung), on file with ERI.
- 107 Interview #016 (2007, Law Ther), on file with ERI.
- 108 See “Total in Myanmar,” supra note 41, at 14.
- 109 Interview #043 (2005, Kanbauk), on file with ERI.
- 110 Ibid.
- 111 Ibid.
- 112 Interview #054 (2005, Ahlersekan), on file with ERI.
- 113 Interview #043 (2005, Kanbauk), on file with ERI.
- 114 Interview #037 (2003, Zinba), on file with ERI.
- 115 Interview #045 (2005, Kaleinaung), on file with ERI.
- 116 Interview #050 (2005, Kanbauk), on file with ERI.
- 117 “Total in Myanmar,” supra note 41, at 44.
- 118 Burma’s general demographics suggest that about two-thirds of the population is in the age range 14-65, and just under half of these are male. See “CIA World Factbook: Burma,” supra note 5.
- 119 “Update to Chevron Statement on Myanmar,” supra note 53.
- 120 Total S.A., “Infrastructure,” at http://burma.total.com/en/engagement/p_3_3_4.htm.
- 121 Interview #009 (2003, Zinba), on file with ERI.
- 122 Ibid.

- 123 Interview #031 (2003, Law Ther), on file with ERI.
- 124 Interview #002 (2008, Zinba), on file with ERI.
- 125 International Labour Organization, “Developments concerning the question of the observance by the Government of Myanmar of the Forced Labour Convention, 1930 (No. 29)” (Mar. 10, 2008) (available at http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_091341.pdf).
- 126 See generally “Total Denial Continues,” supra note 2, at 53-61.
- 127 As the U.S. State Department has noted, the regime’s “approach to conscripting forced labor” has changed in recent years, including decreasing use of written orders for forced labor, demands for supplies instead of labor, increased reliance on prison labor, and formally outlawing forced labor; nonetheless, forced labor remains widespread. U.S. Dep’t of State, “2006 Country Reports on Human Rights Practices: Burma,” sec. 6(c) (Mar. 6, 2007) (available at <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2006/78768.htm>).
- 128 Interview #040 (2003, Michaunglaung), on file with ERI.
- 129 Interview #024 (2007, Michaunglaung), on file with ERI.
- 130 Ibid.
- 131 See “Total in Myanmar,” supra note 41, at 20 (Total’s map of the pipeline region).
- 132 Interview #005 (2008, Kaleinaung), on file with ERI.
- 133 Interview #045 (2005, Kaleinaung), on file with ERI.
- 134 Interview #054 (2005, Ahlersekan), on file with ERI.
- 135 Interview #024 (2007, Michaunglaung), on file with ERI.
- 136 Interview #043 (2005, Kanbauk), on file with ERI.
- 137 Interview #006 (2008, defector from battalion 273), on file with ERI.
- 138 Interview #025 (2007, Michaunglaung), on file with ERI.
- 139 Ibid.
- 140 Interview #037 (2003, Zinba), on file with ERI.
- 141 Interview #015 (2008, Zinba), on file with ERI.
- 142 “Update to Chevron Statement on Myanmar,” supra note 53.
- 143 See “Total in Myanmar,” supra note 41, at 20.
- 144 See *ibid.*

- 145 Ya Pu is about 12 miles north of the pipeline and Law Ther is about 18 miles north of the pipeline, but both are located adjacent to the north-south Ye-Tavoy Highway, which crosses the pipeline route and is the main thoroughfare in the region.
- 146 “Report on Labor Practices in Burma,” supra note 74.
- 147 Ibid.
- 148 “Total in Myanmar,” supra note 41, at 24-27; “Update to Chevron Statement on Myanmar,” supra note 53.
- 149 “Total in Myanmar,” supra note 41, at 27.
- 150 See “U.N. Envoy Arrives in Myanmar,” Associated Press (Sep. 29, 2007).
- 151 Interview #024 (2007, Michaunglaung), on file with ERI.
- 152 Interview #023 (2007, Eindayaza), on file with ERI.
- 153 Interview #014 (2008, Zinba), on file with ERI.
- 154 Chevron Corp., “Chevron Statement on Myanmar,” Press Release (Oct. 2, 2007) (available at <http://www.chevron.com/news/press/Release/?id=2007-10-02>).
- 155 Interview #017 (2007, Law Ther), on file with ERI.
- 156 Interview #021 (2007, Eindayaza), on file with ERI.
- 157 Interview #012 (2008, Zinba), on file with ERI.
- 158 “Update to Chevron Statement on Myanmar,” supra note 53.
- 159 Back Pack Health Worker Team, “BPHWT Annual Report 2005: Provision of Primary Health Care among internally displaced people of Burma” at 3 (2006) (available at <http://www.geocities.com/maesohtml/bphwt/pic/bphwt05annualreport.zip>).
- 160 Back Pack Health Worker Team, “BPHWT 2007 Project Proposal” at 1 (2006) (available at <http://www.geocities.com/maesohtml/bphwt/pic/bphwt07pro.zip>) (listing annual proposed budget for 2007 at around 26 million Thai baht, less than \$1 million at prevailing exchange rates).
- 161 See “Chevron Reports Fourth Quarter Net Income of \$4.9 Billion, Up 29 Percent From \$3.8 Billion in Fourth Quarter 2006,” supra note 3.
- 162 “Total in Myanmar,” supra note 41, at 11.
- 163 Ibid. at 21.
- 164 Ibid. at 44.
- 165 Interview #007 (2004, Eindayaza), on file with ERI.
- 166 Interview #050 (2005, Kanbauk), on file with ERI.

- 167 Interview #021 (2007, Eindayaza), on file with ERI.
- 168 Interview #022 (2007, Eindayaza), on file with ERI.
- 169 Interview #009 (2008, Ya Pu), on file with ERI.
- 170 Interview #004 (2008, Ya Pu), on file with ERI.
- 171 Interviews #008 (2008, Ya Pu), #009 (2008, Ya Pu), on file with ERI.
- 172 Interview #009 (2003, Zinba), on file with ERI.
- 173 Interview #021 (2007, Eindayaza), on file with ERI.
- 174 Interview #024 (2007, Michaunglaung), on file with ERI.
- 175 Interview #018 (2007, Law Ther), on file with ERI.
- 176 Interview #022 (2007, Eindayaza), on file with ERI.
- 177 Interview #016 (2007, Law Ther), on file with ERI.
- 178 Interview #007 (2008, Zinba), on file with ERI.
- 179 The castor bean plant, *Ricinus communis*, and *jatropha* or physic-nut plant, *Jatropha curcas*, both produce an oil sometimes referred to as “castor oil”; most reports suggest that the Burmese regime’s focus is on *jatropha* but both plants have been mentioned.
- 180 “Myanmar eyes physic nut oil as fuel to help solve oil crisis,” Xinhua News Service (Jan. 18, 2006).
- 181 “Myanmar outlines alternative energy strategy,” Energy Current (Aug. 29, 2007).
- 182 Interview #024 (2007, Michaunglaung), on file with ERI.
- 183 Interview #021 (2007, Eindayaza), on file with ERI.
- 184 Interview #019 (2007, Ya Pu), on file with ERI.
- 185 Interview #009 (2003, Zinba), on file with ERI.
- 186 Interview #053 (2005, Kywetalin); see also Interview #055 (2005, Ya Pu) (same), on file with ERI.
- 187 Interviews #053 (2005, Kywetalin), #055 (2005, Ya Pu), on file with ERI.
- 188 Ibid.
- 189 Interview #043 (2005, Kanbauk), on file with ERI.
- 190 Interview #045 (2005, Kaleinaung), on file with ERI.
- 191 Interview #044 (2005, Kanbauk), on file with ERI.
- 192 Interview #043 (2005, Kanbauk), on file with ERI.

- 193 See, e.g., Matthew Smith & Naing Htoo, “An industry blind to people’s tears,” *Bangkok Post* (Sep. 15, 2007).
- 194 See, e.g., Seth Mydans, “Monks’ Protest is Challenging Burmese Junta,” *New York Times* (Sep. 24, 2007).
- 195 See, e.g., Seth Mydans, “Police clash with monks in Myanmar,” *New York Times* (Sep. 26, 2007).
- 196 Human Rights Watch, “Burma: Crackdown Bloodier Than Government Admits” (Dec. 7, 2007) (available at <http://hrw.org/english/docs/2007/12/07/burma17494.htm>).
- 197 See “Burma death toll much higher: envoy,” *Agence-France Presse* (Sep. 28, 2007) (quoting Australian Ambassador to Burma Bob Davis); “UK fear Burma toll ‘far higher,’” *BBC News* (Sep. 28, 2007) (available at <http://news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/7018920.stm>) (quoting Prime Minister Gordon Brown).
- 198 U.N. Human Rights Council, “Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar,” A/HRC/6/14, at 10 (Dec. 7, 2007) (advance edited version available at <http://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/6session/A.HRC.6.14.doc>).
- 199 National Coalition Government of the Union of Burma, Human Rights Documentation Unit, “Bullets in the Alms Bowl: An Analysis of the Brutal SPDC Suppression of the September 2007 Saffron Revolution” (Mar. 2008); Human Rights Watch, “Crackdown: Repression of the 2007 Popular Protests in Burma” at 81-89 (Dec. 2007) (available at <http://hrw.org/reports/2007/burma1207/burma1207web.pdf>).
- 200 *Ibid.*
- 201 “An industry blind to people’s tears,” *supra* note 193.
- 202 Letter from Ka Hsaw Wa, Executive Director of EarthRights International, to Dave O’Reilly, CEO of Chevron Corporation (Sep. 27, 2007) (available at <http://www.earthrights.org/files/Burma%20Project/Letter%20to%20Chevron%20from%20KSW%209.27.07.pdf>).
- 203 Chevron Corp., “Chevron Announces New Global ‘Human Energy’ Advertising Campaign” (Sep. 28, 2007), at <http://www.chevron.com/news/press/Release/?id=2007-09-28>.
- 204 Jean Halliday, “Chevron says: Yes, we have humanity; Petroleum giant unleashes \$15 million push to win over public,” *Advertising Age* (Oct. 1, 2007); Chevron Corp. television advertisements “Untapped Energy,” “New Frontiers,” and “Explore the Issues” (available at <http://www.chevron.com/stories/#/anthems/>).
- 205 “Chevron Statement on Myanmar,” *supra* note 154.
- 206 *Ibid.*
- 207 “Update to Chevron Statement on Myanmar,” *supra* note 53.

- 208 EarthRights International was counsel for the plaintiffs in *Doe v. Unocal*.
- 209 See, e.g., *Doe v. Unocal Corp.*, 395 F.3d 932, 939-40 (9th Cir. 2002).
- 210 See “Historic Advance for Universal Human Rights: Unocal to Compensate Burmese Villagers,” supra note 26.
- 211 Also known as the Alien Tort Claims Act (ATCA), 28 U.S.C. § 1350.
- 212 See, e.g., *Mostyn v. Fabrigas*, 98 E.R. 1021, 1 Cowp. 161 (1775); *McKenna v. Fisk*, 42 U.S. 241, 248 (1843).
- 213 *Doe v. Unocal Corp.*, 395 F.3d 932, 952-53 (9th Cir. 2002).
- 214 See, e.g., EarthRights Int’l, “The International Law Standard for Corporate Aiding & Abetting Liability” (July 2006) (available at http://www.earthrights.org/files/aiding_and_abetting_paper.pdf); Restatement (Second) of Torts § 876 (1979).
- 215 *Doe v. Unocal Corp.*, 110 F. Supp. 2d 1194, 1306 (C.D. Cal. 2000).
- 216 See Cal. Code Civ. Proc. § 335.1 (two-year statute of limitations for personal injury and wrongful death actions); Cal. Bus. & Profs. Code § 17208 (four-year statute of limitations for unfair business practices actions).
- 217 See, e.g., *Papa v. United States*, 281 F.3d 1004, 1012-13 (9th Cir. 2002).
- 218 See *Arce v. Garcia*, 434 F.3d 1254, 1259-65 (11th Cir. 2006) (applying equitable tolling doctrines to suspend the statute of limitations during the civil war in El Salvador).
- 219 Matthew Smith, “Environmental Militarism: Burma’s Extractive Industries,” 52 *Greener Management Int’l* 47, at 57 (Oct. 2007) (available at <http://www.greenleaf-publishing.com/content/pdfs/gmi52smit.pdf>).
- 220 See Shwe Gas Movement, “Supply and Command: Natural gas in western Burma set to entrench military rule” (July 2006) (available at <http://www.shwe.org/media-releases/publications/file/SUPPLYANDCOMMAND.pdf>).
- 221 “Large Natural Gas Deposit Discovered Off Western Myanmar,” Associated Press (Jan. 16, 2004). See also Myanmar Embassy in Washington D.C., “Internal Developments,” Embassy Newsletter Issue No.2 (Feb. 2004) (available at http://www.mewashingtondc.com/ISSUE_NO_2_FEB2004_TEXT.htm).
- 222 “Supply and Command,” supra note 220, at 51.

- 223** Letter from Ka Hsaw Wa, EarthRights Int'l Executive Director, and Kim Hye-Jeong, KFEM-FoE Korea Secretary General, to Tae-Yong Lee, Daewoo Int'l President and CEO (Nov. 16, 2006) (available at http://www.earthrights.org/files/Documents/daewoo_letter_0611_english.pdf); Letter from Ka Hsaw Wa, EarthRights Int'l Executive Director, and Kim Hye-Jeong, KFEM-FoE Korea Secretary General, to Soo-Ho Lee, Korea Gas Corp. President and CEO (Nov. 16, 2006) (available at http://www.earthrights.org/files/kogas_letter_0611_english.pdf).
- 224** "China-Myanmar Pipeline Still Under Discussion," Xinhua (Mar. 10, 2008).
- 225** "China to provide Myanmar with US\$200m loan," Associated Press (Jun. 11, 2006) (available at http://www.chinadaily.com.cn/china/2006-06/11/content_613786.htm); Amnesty Int'l, "China: Secretive Arms Exports Stoking Conflict and Repression," Press Release (June 11, 2006) (available at <http://news.amnesty.org/index/ENGASA170332006>).
- 226** Amnesty Int'l, "People's Republic of China: Sustaining conflict and human rights abuses: The flow of arms accelerates" (June 12, 2006) (available at <http://www.amnestyusa.org/document.php?lang=e&id=ENGASA170302006>).
- 227** EarthRights Int'l, Burma Project, "China in Burma: The increasing investment of Chinese multinational corporations in Burma's hydropower, oil & gas, and mining sectors" (Sep. 2007) (available at <http://www.earthrights.org/files/Reports/BACKGROUND%20China%20in%20Burma.pdf>).
- 228** See Alternative ASEAN Network on Burma, "Burma Bulletin" (Jan. 2007) (available at <http://www.altsean.org/Docs/PDF%20Format/Burma%20Bulletin/January%202007%20Burma%20Bulletin.pdf>); "CNPC to explore oil, gas in three Myanmar offshore areas," Xinhua (Jan. 15, 2007).

